ПОЛИТИКИН

20. 4. 1984. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 25 ДИН

БРОЈ 1686

ЗАБАВНИК

НЕ ДАМ ШИФРУ, НИ ЖИВОТ!

Ripley

Веровали или не!

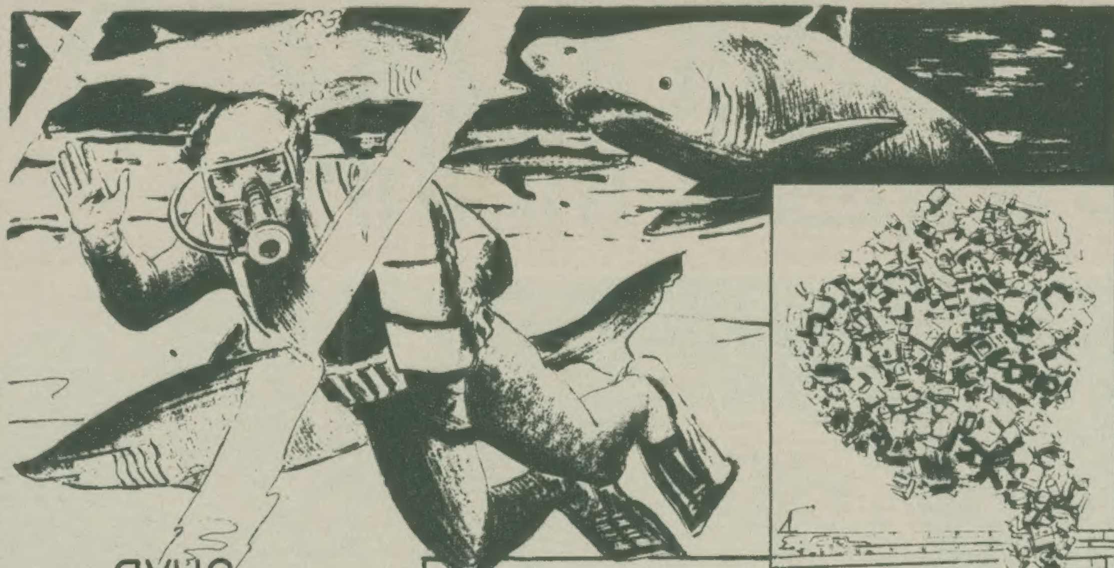

ЛУИС ГАРИБАЛДИ

УПРАВИТЕЉ ЊУЈОРШКОГ АКВАРИЈУМА САМ ЧИСТИ СТАКЛА БАЗЕНА СА 40000 ЛИТАРА ВОДЕ, ДОК МУ ДРУШТВО ПРАВИ 28 АЈКУЛА И РАЖА.

ИНСЕКТ ЗВАНИ

ЖИРАФА

apoderus giraffa

са Мадагаскара добила је ово име због своје дугачког врата, а висока је свега 2,5 цм

СКУЛПТУРА

висока 12,5м

КОЈУ ЈЕ У ВАШИНГТОНУ ИЗРАДИЛА НЕНСИ РУБИНС, САСТОЈИ СЕ ОД ЈЕДНЕ ОГРОМНЕ ЧЕЛИЧНЕ МРЕЖЕ НА КОЈУ ЈЕ ОКАЧЕНО НЕКОЛИКО ТОНА СТАРОГ ЕЛЕКТРИЧАРСКОГ АЛАТА.

деведесетогодишњи

ЏОРЏ ПРИС

ИЗ ХИРФОРДА У ВЕЛ. БРИТАНИЈИ ОСИГУРАЊЕ СВОГ АУТОМОБИЛА ПЛАЋА ГОДИШЊЕ САМО ЈЕДАН ПЕНИ, ЈЕР ЗА ПРОТЕКЛЕ 73 ГОДИНЕ НИЈЕ ИМАО НИЈЕДАН САОБРАЋАЈНИ УДЕС.

ВЕНДИ ЕРМОЛД

из Форт Аткинса у држави Висконсин /САД/ на ролшуама је успела да се провуче испод палице постављене на висину од 15цм.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● италијанска глумица Моника Вити, која је иначе прилично кратковида, има једну од најбогатијих збирки наочара свих могућих облика и из разних крајева света. Она тако може у току једне године сваког дана да стави друге наочаре.

● ● ● име италијанског телевизијског водитеља Мајка Бонђорна уврштено је у познату француску енциклопедију Ларус. Бонђорно је тако постао први ТВ водитељ коме је припала оваква част.

● ● ● први аутомобили појавили су се на београдским улицама 1904. године. Сопственици кола су били приватници, један инострани директор банке „Андрејевић и комп." и представници велике трговине из београдске чаршије. Двор и влада нису имали моторних возила до 1914. и фијакер је још био главно превозно средство.

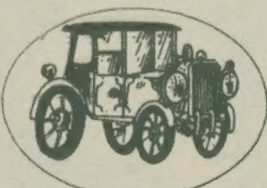

● ● ● ветар који је дувао брзином од 215 километара на час (77 метара у секунди) регистровали су недавно совјетски научници у једној поларној станици. Овај ветар држи апсолутни светски „брзински рекорд", а како описује директор ове научне станице, док је ветар дувао, он је имао утисак да се налази на крилу неког авиона у лету.

● ● ● мужјак једне врсте коса оснива заједнице са две или чак три женке истовремено и о свакој од њих брине се подједнако одано.

● ● ● према званичним статистичким подацима првог дана ове године број становника Совјетског Савеза износио је 273800000.

● ● ● америчка фабрика која је већ остварила позамашну зараду продајом лутака са ликом Мерилин Монро, не-

давно је на тржиште избацила и лутку са ликом Елвиса Преслија. Најскупља верзија израђена је од порцулана, наравно у природној је величини и у динарима њена цена била би ни мање ни више него 24 хиљаде. Али ни најјефтинији Елвис није намењен плићим џеповима обожавалаца ове певачке звезде јер кошта негде око пет хиљада динара.

● ● ● мачке просечно могу да живе од 15 до 25 година. Свакако постоје и изузеци. Тако је досад најдуговечнија маца била извесна „сијамка" по имену Пуси, власништво једне Енглескиње.

Ова мачка је свој тридесет шести рођендан прославила 28. новембра 1939. године, али већ сутрадан је на жалост угинула.

● ● ● енглески владар Едвард VII купао се у огромној резбареној дрвеној кади која је имала дванаест славина.

● ● ● Швајцарска спада у земље са највећим бројем аутомобила по становнику. Тако према најновијим подацима сваки други грађанин ове земље има аутомобил.

ИЗ АНАЛА ТАЈНИХ СЛУЖБИ

НЕ ДАМ ШИФРУ, НИ ЖИВОТ!

У ХОТЕЛСКУ СОБУ ДОПИСНИКА ТАЈМСА УПАЛА СУ ДВА ЧОВЕКА У УНИФОРМИ ЦИВИЛНЕ ГАРДЕ. НАРЕДИЛИ СУ МУ ДА ОДМАХ ПОКУПИ СТВАРИ И КРЕНЕ У КОМАНДАТУРУ... КУДА С ДРАГОЦЕНИМ КОМАДИЋЕМ ПАПИРА?

Воз из Севиље ближио се Кордоби тог сунчаног априлског поднева 1937. Кроз клопарање и тутњаву повремено је пробијала песма: воз је био пун италијанских фашистичких војника који су упућени у помоћ Франковим фалангистима. Линија фронта – био је то шпански грађански рат – ту, на југу Шпаније пролазила је четрдесетак километара источно од Кордобе која је, као и Севиља, била у рукама франкиста.

У једном купеу група официра живо је разговарала с путником, младим Енглезом који је умео да створи расположење упркос језичким тешкоћама. Представио се као дописник чувеног „Тајмса" и када се воз приближио станици, позвао их на ручак. Међутим, Италијани су одбили. Остало им је само још то поподне и део ноћи до одласка на фронт, па су хтели да се што боље проведу у Кордоби пре него што живот ставе на коцку.

Млади дописник изнајмио је у Кордоби собу у хотелу „Дел гран капитан", оставио је свој кофер и пошао у шетњу улицама легендарног андалузијског града. Омамљен лепотом остао је у шетњи до поноћи. Уосталом, сутрадан је била субота, а овамо је дошао на одмор после напорне радне седмице у Севиљи где је био акредитован.

Вратио се у хотел уморан и задовољан. Бацио се у постељу и убрзо заспао дубоким сном. Пробудило га је лупање у врата.

Без објашњења

Дописник је скочио и онако бунован отворио врата. У собу су упала два човека у униформи цивилне гарде – била је то нека врста Франкове војне полиције. Наредили су Енглезу да сместа покупи ствари и пође с њима. На његово питање „зашто" – само су одсекли:

– Наређење!

Није било друге. Док се дописник облачио и трпао оно мало личних ствари у кофер, гардисти су искусним покретима преврнули постељу, изврнули фиоке, отворили ормар... истовремено не скидајући поглед с младића. Његова неспретност док се облачио могла се оправдати тиме што је био пренут из сна. Али, није то био разлог: у џепу од одела имао је исписан комадић папира и куда с њим? Како да га се неопажено реши? Ако га и не претресу сад, учиниће то у командатури и кад нађу папирић, зна се, фалангисти стрељају и за много безазленије ствари!

Ту у соби није постојала никаква могућност да се реши папирића. Учиниће то на улици.

Изишли су. Сад или никад! Само како? Корачао је између двојице спроводника који су га све време посматрали као јастребови. Командатура није била далеко од хотела и тако су стигли, а да се компромитујући папирић и даље налазио у дописниковом џепу.

Увели су га у просторију где је за столом седео постарији и ћелави мајор цивилне гарде. Док је слушао рапорт спроводника, није ни подигао поглед са стола. Затим је, никако не гледајући у Енглеза и непрестано намргођен, дуго и пажљиво прегледао његов пасош. Коначно је изустио:

– Где вам је дозвола за улазак у Кордобу?

Изврните џепове!

Енглез је одговорио да су му у севиљској капетанији објаснили да за Кордобу није потребна никаква посебна дозвола. Али, мајор га је љутито прекинуо:

– Лаж! Свима је познато да је за улазак у Кордобу неопходна дозвола. Шта вас је довело овамо?

– Желим да присуствујем недељној кориди, никада још нисам видео борбу бикова.

– Покажите карту.

– Немам је још, тек што сам допутовао. Намеравао сам да одмах ујутро пођем и извадим карту – одговорио је дописник једноставно.

Ситуација је постала још напетија кад је спроводницима наредио да претресу кофер. С истом пажњом с којом је он малочас прегледао дописников пасош, сада су они вадили један по један комад веша, сваки претресали, дизали према светлу, па онда одлагали. Кад је кофер био потпуно празан, извадили су метар и почели да га премеравају са свих страна, затим су куцкали по њему ослушкујући да нема дупло дно.

Када су и то завршили, напетост је достигла врхунац. Да ли ће му сад једноставно рећи да покупи ствари и губи се из града одакле је дошао или...

– А сада, како стоји ствар што се вас тиче? Изврните џепове! – наредио је мајор.

То је био крај, сада ће угледати папирић. Требало је или сместа нешто смислити и учинити, или бити спреман за одлазак на губилиште. Енглез је завукао руке у џепове, извукао новчаник и бацио га пред мајора али тако да се новчаник завртео и одлетео у најудаљенији угао собе.

Како је нестао папирић

Сва тројица – мајор и оба спроводника – реаговала су муњевито: нагнули су се да дохвате новчаник – био је то инстинктиван гест који је потрајао само тренутак, довољно да Енглез другом руком стрпа папирић у уста и прогута га. Сада је мирно сачекао крај претреса. Како ништа нису нашли, мајор је дописнику одржао кратку „лекцију" о томе како комунисти диригују у енглеској влади, а затим му мрзовољно наредио оно што је и очекивао – да се губи из града следећег дана.

Мајор је, ако је доживео старост, тек деценијама касније (1963. године) могао да сазна да је Енглез кога су привели те ноћи – био комуниста! Уз то још и совјетски обавештајац. У Шпанији је имао задатак да на лицу места прикупља податке о свим облицима фашистичке војне делатности, а информације које је прикупљао предавао је совјетској вези у Француској. За хитне случајеве имао је шифру, а инструкција за служење њоме – била је исписана на оном комадићу папира.

Иначе, обавештајац је одиста био Енглез и ратни дописник „Тајмса". Ким Филби – чувени Ким Филби, један од четворице актера можда највеће послератне дипломатске афере између Истока и Запада у којој су на крају тројица угледних британских грађана који су заузимали још угледнија и важнија места у влади откривени као совјетски обавештајци и пребегли у Москву: Доналд Маклин, Гај Берџис и Ким Филби. Четврти је доживео дубоку старост и откривен је тек пре неколико година: био је то сер Ентони Блант, краљичин лични повереник за питања уметности!

ПОЗВАЛИ СТЕ НАС – СНИМИЛИ СМО ВАШУ КОЛЕКЦИЈУ

гаји скакавце к'о пилиће!

НА ЗЕМЉИ ПОСТОЈИ ВИШЕ ИНСЕКАТА НЕГО СВИХ ОСТАЛИХ ЖИВОТИЊА И БИЉАКА ЗАЈЕДНО! ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ БУБЕ ДРАГАНА ПАВИЋЕВИЋА

Научници који проучавају инсекте, ентомолози, до сада су описали преко милион разних врста. Тако су, између осталог, утврдили да домаћа мува зуји по Ф-кључу и да у минуту махне крилима 20 хиљада пута, да једна буба може да вуче терет 42 пута већи од сопствене тежине, да гусеница има око 4000 мишића, а човек – 792!

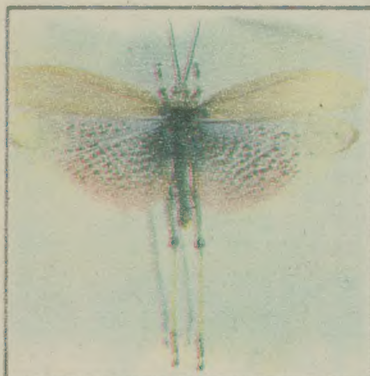

ПРОЖДРЉИВИ СУВИ ЛИСТ – Ово је женка Deroplatys dessicata из Малезије, ненадмашан имитатор сувог листа. Мимикрија јој омогућује да, скривена међу правим листовима, врло лако и брзо дође до плена. Јер, ретки су житељи на Земљи који су тако прождрљиви као богомољке, нарочито женке. Чак и кад су сите нападају и прождиру неопрезну жртву која се приближи њиховим страшним „хватаљкама". Иначе, богомољке припадају реду Orthoptera

НАЈЛЕПШИ НА СВЕТУ – „Дугин скакавац" (Phymateus leprosus) добио је ово име због изузетних боја крила. Живи у тропском појасу Африке као биљождер, што су, уосталом, и други скакавци. Женка, која је већа од мужјака, може да нарасте до 10 центиметара, са распоном крила до 15 центиметара. Сматра се најлепшим скакавцем на свету.

ВРАЧ МЕЂУ ИНСЕКТИМА – Својим необичним обликом, положајем који заузимају приликом мировања и грабљивим начином живота, богомољке се знатно разликују од осталих инсеката. Због „побожног" става кад мирује, при чему уздигне главу, истури предњи део груди, а предње ноге савије као да се моли или размишља, богомољка је и добила своје несвакидашње име. Захваљујући овим особинама, на њу се одувек гледало са радозналошћу, сујеверјем и страхопоштовањем. То потврђује и само име породице Mantidae јер „mantis" значи пророк, врач. Богомољка на фотографији је Chaoeradodis cancellata, мужјак пореклом са Цејлона. Светлозеленом бојом крила и њиховом грађом он изврсно имитира лист: захваљујући томе остаје непримећен и за непријатеља и за – плен.

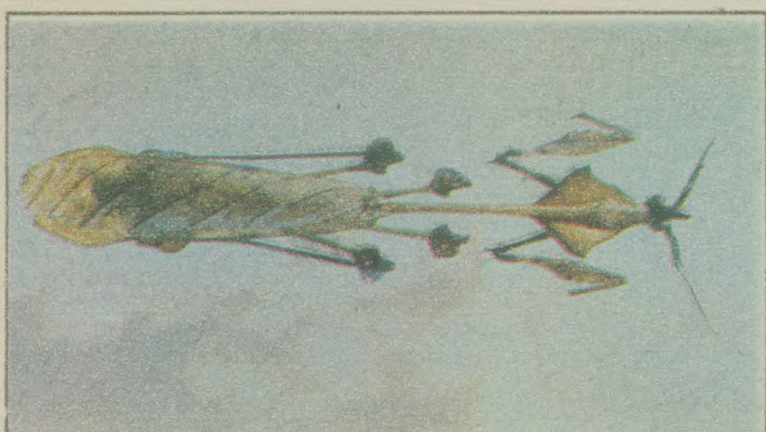

ЧУВАЈ СЕ АЗИЈСКЕ РУЖЕ! – Gongylus gongyloides, научно име за ову богомољку са Цејлона, неупућенима слабо говори да се ради о правом чуду природе. Наиме, кад овај инсект дугачак и до 12 центиметара рашири разнобојна крила и умири се у лишћу, друге бубе, обмануте његовим јарким бојама, слећу право на тај „цвет". Међутим, за делић секунда увериће се да то нису примамљиве, мирисне латице: „цвет" муњевито оживи, дугачке, изузетно снажне предње ноге стреловито шчепају наивни плен који убрзо нестаје између чврстих вилица! Због ових особина Gongylus је и добио популарно име „азијска ружа". То је прави представник своје породице, ненадмашан ловац из заседе, кога је природа обдарила и умећем да тело или удове покреће у ритму којим ветар њише грану. Све ће, дакле, учинити да се не открије. На фотографији је мужјак ове богомољке.

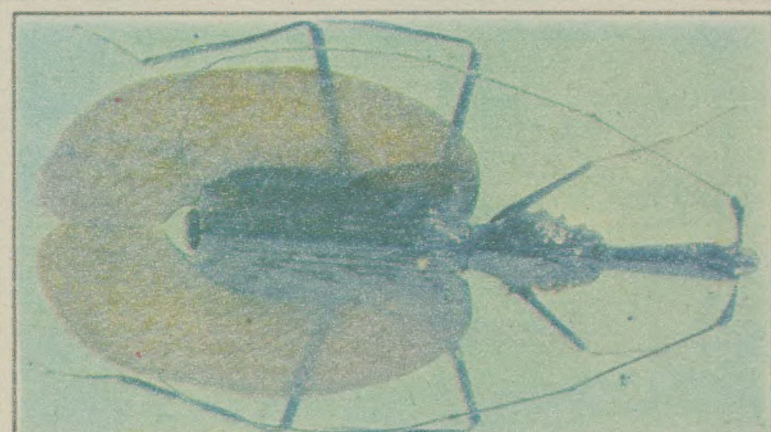

ХИЉАДУ ФРАНАКА ЗА ЈЕДНУ БУБУ! – Реду тврдокрилаца или Coleoptera припада и род Mormolyce са своје четири врсте које живе на Борнеу, Јави и Суматри. Познате су као малајске листаре или „бубе виолине" и дугачке су до 10 центиметара. Mormolyce phyllodes (на фотографији) живи испод коре тропског дрвећа где лови ситне инсекте. Убраја се у породицу Carabidae. Због начина живота врло је тешко пронаћи „бубу виолину", једног од најнеобичнијих инсеката и за науку и за колекционаре. Забележено је да је почетком овог века један велики музеј у Паризу платио хиљаду марака за само један примерак „бубе виолине"!

Један младић из Београда, од детињства заљубљен у ентомологију, стао је, захваљујући свом дугогодишњем упорном раду, раме уз раме „са много познатијим „инсектолозима" широм Европе и света. То је Драган Павићевић, студент биологије.

Данима Драган може занесено и стручно да прича о инсектима, њиховом значају за живот на нашој планети, занимљивостима, заштити, лепоти. Велико знање поткрепљује очигледним примерима из своје збирке у коју је до сада скупио, сам препарирао и беспрекорно класификовао неколико хиљада примерака разних инсеката из целог света. То је, несумњиво, јединствена збирка ове врсте у нашој земљи и једна од најбогатијих у Европи.

Иако градско дете, Драган је бубе заволео још у раном детињству, пре поласка у школу. У првом разреду поклонио је учитељици – своју малу збирку инсеката. Од тада је даноноћно у овом разноликом и зачуђујућем свету.

– И најситнија бубица врло је битна за равнотежу у природи и њен здрав, нормалан живот – објашњава Драган. – Од инсеката зависи и човек, али и они од њега. На жалост, људи инсекте свесно или несвесно све више проређују, чиме нарушавају неопходне природне циклусе. Наша земља има изузетно богат свет инсеката, али ми га непажњом и недовољним научним радом уништавамо врло брзо. А најпознатији ентомолози отимају се да испитују управо инсекте наших крајева...

Наравно, Драган није обичан колекционар каквих има код нас, а нарочито у неким европским земљама. Његово стварање збирке је научни посао, што доказује и више стручних радова у познатим биолошким публикацијама Европе. Врстан зналац немачког и енглеског језика, Драган сарађује са најпознатијим ентомолозима Европе и света. И још нешто: заједничка љубав према бубама склапа многа пријатељства на свим меридијанима, без обзира на боју коже, језик, идеологију. Многе примерке у својој збирци Драган је уловио сам, мукотрпно пешачећи по Југославији и неким европским земљама, док је друге добио од пријатеља из Азије, Африке, обе Америке...

Нарочити успех овог младог научника је, према његовим речима, стручни опис шест нових врста и подврста инсеката – први у ентомологији. Једна од тих врста је наш, до Драгана сасвим непознати зрикавац кога је он открио 1982. у Македонији. Своје научно име Isophia tosevski добио је према презимену Ивана Тошевског, Драгановог пријатеља, скупљача лептирова, о коме је Забавник писао у броју 1604 од 24. септембра 1982. године. – То је поклон мом другу Иви – смеши се Драган и одлази да нахрани своје скакавце. Јер, он неке врсте леже и узгаја у стану, као пилиће!

Наравно, за то су неопходни услови што ближи оним природним, и то само за неке врсте. Јер, не могу јаја сваког скакавца да преживе у стану нити сви млади једу храну која им се даје. Само храна је као она у природи: листови, трава, цветови, пошто су скакавци биљоједи. А кад одрасту – селе се у специјалне застакљене дрвене кутије, у збирку.

Иван Лончар

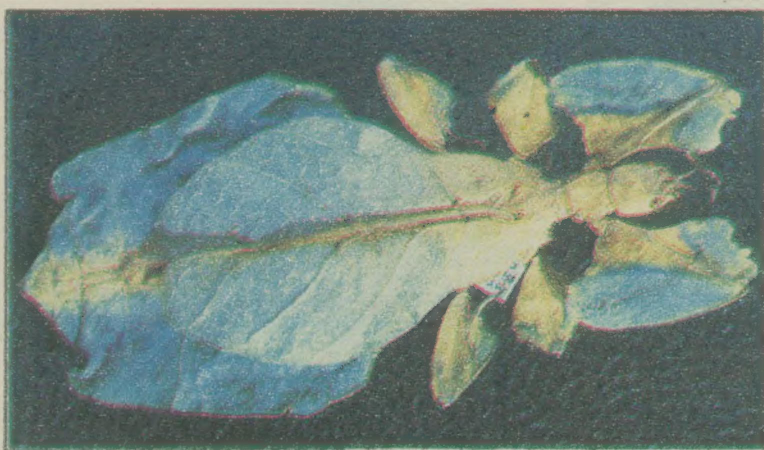

НАЈНЕОБИЧНИЈИ! – Ниједна врста инсеката не може по облику тела да се пореди са паличњацима, за које ретко ко не би помислио да су лист или сува грана. Глава, тело и удови паличњака су тако издужени и танки да се човек мора зачудити како се овај иначе спори и лењи инсект једноставно не поломи верући се по грању. Други, опет, неодољиво личе на лист, као овај на фотографији. Зову га азијски путујући лист (Phyllum biocullatum). Биљождер је, пореклом из Малезије.

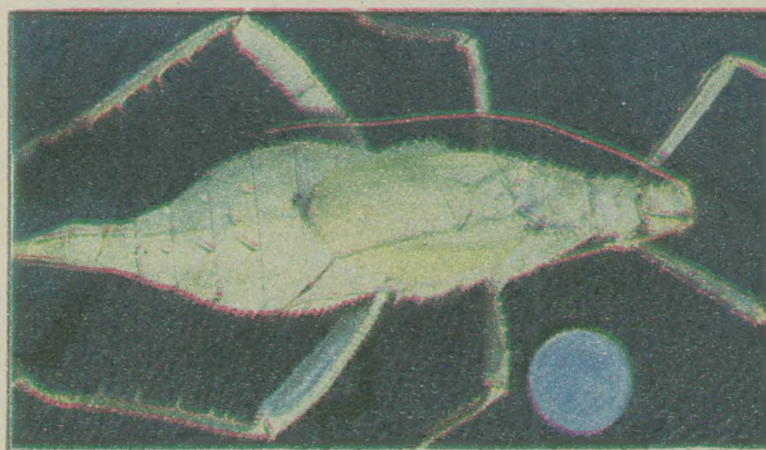

ЈЕДЕ И КОД КУЋЕ! – Heteropteryx grayii (на фотографији) је паличњак такође пореклом из Малезије. Ово је женка, дугачка 14 центиметара, коју је у лишћу врло тешко приметити. Паличњаци живе и код нас, на југу земље, али само две врсте. Неке европске паличњаке Драган је хранио у стану листовима руже и храста. Каже да су напредовали врло добро!

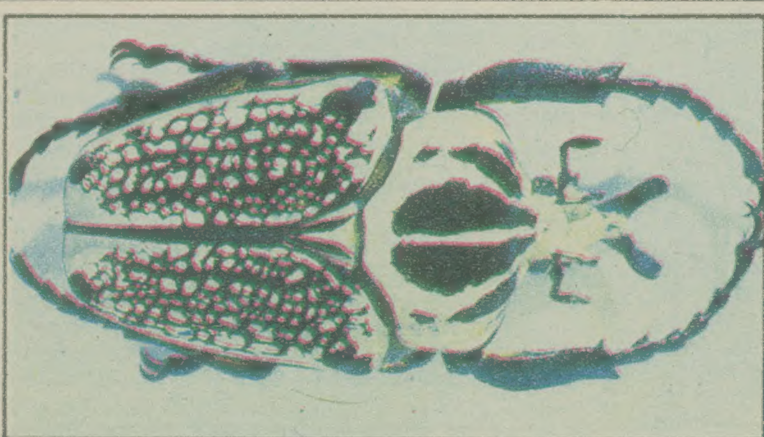

ОПАСНИ ЗА АУТОМОБИЛЕ – Ово су сигурно међу највећим и најтежим инсектима на свету. Иако по величини и оклопу делују застрашујуће, живе сасвим безазлено и – кратко: хране се биљним соковима и трулим воћем, а живе само до два месеца! Међутим, у Африци, одакле потиче и Goliathus maleagris, могу да изазову саобраћајну несрећу ако се „сударе" са стаклом на аутомобилу које најчешће прсне као да је разбијено каменом! Њихове ларве које живе у трулим стаблима пуне су беланчевина и за неке житеље Африке права посластица. За децу Африке, међутим, одрасли инсекти су живе играчке: вежу их канапом и пуштају да лете као врапци, при чему ове бубе у чврстом хитинском оклопу зује попут малих авиона!

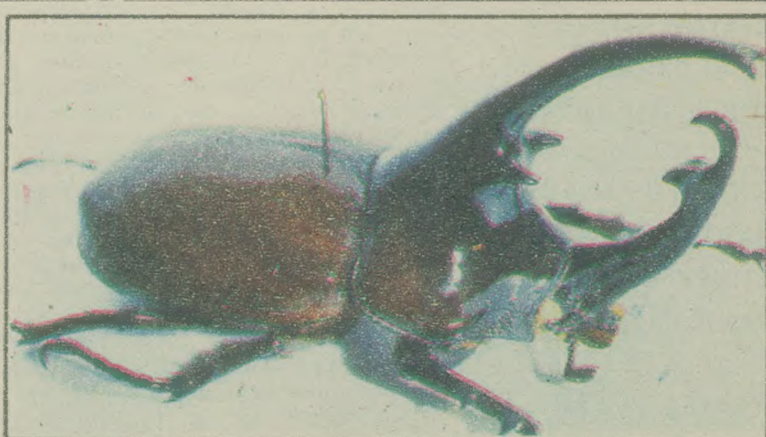

РОГОВИ ЗА СУПАРНИКА – За разлику од женке, која је много мања и нема рожнате „украсе" на глави, мужјак Chalcosoma atlas подсећа на живи багер. Рогови су врло ефикасно оружје у борби за женку: њима се врло вешто супарник гурне са стабла.

Снимио: Бранко Белић

ТРАГОМ ЗЛАТНОГ РУНА

ГРАД КОЈИ ЈЕ НЕСТАО У ТАЛАСИМА

ЈОШ НИЈЕ ТАЧНО УТВРЂЕНО ДА ЛИ ЈЕ СУХУМИ У ГРУЗИЈИ ЛЕГЕНДАРНИ ГРАД ДИОСКУРИЈА КОЈИ СУ ОСНОВАЛИ АРГОНАУТИ, АЛИ СУ ЗАТО АРХЕОЛОЗИ ОТКРИЛИ МНОГЕ ТАЈНЕ ИЗ ДАЛЕКЕ ПРОШЛОСТИ УПРАВО ЗАХВАЉУЈУЋИ МИТОВИМА И ЛЕГЕНДАМА.

Хајнрих Шлиман кренуо је 1868. године да тражи царство Ахајаца о коме прича Хомер. Срећа му је била наклоњена: открио је земљу Ахила и Агамемнона, нашао и легендарну Троју. Али, неколико година пре тога Шлиману се родила идеја чију је суштину изложио у молби упућеној руској императорској Археолошкој комисији: да му дозволи ископавање на обалама Црног мора у Закавказју.

Шлиман је добро познавао Русију. Годинама је живео у Петрограду (данашњем Лењинграду) и одлично говорио руски. На жалост, његов план није се остварио; научничка радозналост одвела је Шлимана на другу страну. Занимљиво је, међутим, да је Шлиман своју молбу образложио тиме што га је „одавно привлачила тесна веза између старе Грчке и древне Колхиде" о којој се, као што је познато, прича у миту о Златном руну.

Нећемо истим путем

У Беотији (средња Грчка) владао је некад цар Афамант са богињом облака. Цар је имао двоје деце – сина Фрикса и кћер Хелу. Касније се оженио још једном. Маћеха није подносила пасторка и пасторку и одлучила је да их убије. Али, пред децом се наједном појавио ован кога је послала њихова мати. Они су се ухватили за његово дугачко руно и он их је понео изнад планина и облака. Већ се и море видело. Хела се уплашила, није се одржала на овну и пала је у море. Од тада се то море назива Хелеспонт, Хелино море (данас Дарданели). Ован је с њеним братом Фриксом наставио пут и стигао до далеке Колхиде где је владао Ејет. Кад је Фрикс одрастао, цар га је оженио својом кћерком. Овна је Фрикс, испуњавајући жељу богова, принео на жртву Зевсу, а Златно руно, кожу – обесио у светом врту где га је и дању и ноћу чувао огњени змај.

За тим руном кренуо је касније бистрооки Јасон скупивши највеће јунаке из целе Грчке. Међу њима је био и Херкул.

Дуго су пловили на свом лаком и брзом броду „Арго". Најзад су на обзорју угледали плаве горе Кавказа. Стигли су и на ушће реке где се дизао најлепши колхиђански град Фасис. Да добије Златно руно Јасону је помогла чаробница Медеја, царева кћи, која се заљубила у лепог Грка... Сада је требало похитати назад. Али, Аргонаути нису желели да се враћају опасним путем којим су и дошли у Колхиду. Један од Јасонових другова имао је стари рукопис у коме се говорило о још једном путу у Грчку – не Црним морем већ Дунавом, а даље Јадранским морем. Тако су и учинили. И после читавог низа необичних догађаја и доживљају Аргонаути су се срећно вратили у домовину.

Разлог није лепа Јелена

У древном миту о храбрим морепловцима Аргонаутима има доста истине што потврђују многа археолошка ископавања, а и нека открића на територији данашње Турске.

Научници су при том, може се рећи, имали и доста среће. Успели су да открију 16 хиљада таблица са клинастим писмом које се односе на време о коме се пева у „Илијади" и „Одисеји". Таблице су дешифроване и у њима су нађени многи подаци, међу осталима и тврђење да су бродови древних Грка пловили „далеко на север", није искључено и до Црног мора, до легендарне Колхиде.

Чак се и у причи (која нам се може учинити фантастична) о путу којим су се Аргонаути вратили крије делић истине. Савремена археологија је доказала да је малтене од каменог доба постојао стари трговачки пут који је ишао Дунавом до јадранске обале.

Тако се родила занимљива хипотеза која, можда, скида вео са загонетке тројанског рата. Вероватно су многе ствари биле баш такве каквима их представља Хомер: и поступак лакомисленог Париса, сина тројанског краља Пријама, и Менелајева жеља да се освети заводнику и врати лепу Јелену. Ипак, сматрају научници, прави узрок војног сукоба било је супарништво између Микене и Троје. Јер у рукама Троје налазила се у то време скоро сва црноморска трговина која је доносила огромне приходе.

Тројанци су продавали злато, сребро, цинобарит, дрво – нарочито дрво за бродоградњу – лан, конопљу, сушену рибу, уље, бакар. Преко Црног мора из далеке Кине стизао је и толико цењени нефрит од кога се израђивао накит.

миту, Аргонаути основали Диоскурију. О томе како је она изгледала тачних података нема. Познато је само да је град био чувен по лепоти и богатству. Древни трговачки пут ишао је од Диоскурије у дубину савремене Абхазије и даље, преко превоја, на северни Кавказ. Град је цветао пуна четири столећа, све док Помпејеве легије нису напале Кавкаско приморје и освојили Колхиђанско царство.

У Грузији се од памтивека причају легенде о неком граду који је нестао у морским таласима. Наводило се чак и тачно место: тамо где се данас налази лука Сухуми. И стварно, у Сухумском заливу се за ведрих и тихих дана виде на дну остаци улица и зграда. Једном је море избацило на обалу златну круну с висећим украсима. А пре 30 година археолози су ту на дну залива открили мермерну надгробну плочу изванредне лепоте. На плочи је представљена млада жена која се нежно опрашта од сина пред дуги растанак. Плоча је очигледно грчка и потиче из 5. века пре наше ере.

Ко зна, можда је данашњи Сухуми легендарна Диоскурија?

Све од сувог злата

Археолози траже и древни Фасис, престоницу краља Ејета, у коме је живела чаробница Медеја и куда су допловили Аргонаути. Ипак, по свему је изгледало да је Фасис данашњи Поти. На жалост, овде нису нађени никакви трагови колхиђанског града. Додуше, ушће реке Рионе (у стара времена она се звала Фасис) много пута се премештало. Због тога се ископавања и не врше у самом Потију, већ 20 километара од њега јер су геолози доказали да је у време настанка Фасиса на територији данашњег Потија било море, тачније залив.

Није лако наћи легендарни Фасис. Данас су ту мочваре, блатишта, непроходне шикаре. С друге стране, пак, читав низ већих колхиђанских насеља из периода од 6. до 4. века пре наше ере нађен је у доњем току Рионе која свој пут почиње од главног гребена Кавказа. У блатњавом тлу одлично су сачувани зидови од брвана и подови од плетеног прућа. Археологе су нарочито обрадовали налази ископани из брда које се диже над долином Рионе. Ту су нађене дијадеме и наруквице, посуде, безбројно много новчића. И све то од злата.

Треба на крају рећи да су у Колхидској низији готово до наших дана добијали злато потапајући у бистре планинске потоке и реке овчију кожу. Грумени злата, који би се наталожили у руну блистали су заслепљујуће на сунцу и овчја кожа би заиста изгледала као златна. Није ли се, можда, управо из тога родио мит о Златном руну?

К. В.

Због свега тога данашњи научници гледају на тројански рат као одраз борбе Ахајаца за слободну пловидбу до обала Црног мора. Мит вероватно прича о првим покушајима грчког продирања у области на југоисточним крајевима црноморског приморја.

У почетку је, истина, Понт – Црно море – уливало известан страх Грцима. Чак су му дали име Аксински Понт, то јест Негостољубиво море. То море је несумњиво и тако изгледало грчким морнарима, нарочито у поређењу с топлим Јегејским морем. Није, међутим, прошло дуго а грчки морепловци, занатлије и трговци уверили су се да Понт није ништа страшнији од других мора. Приобалне земље биле су богате, а с тамошњим племенима и народима могло се трговати. Аксински Понт почели су сада да називају Еуксинским – Гостољубивим морем.

Трговачко освајање ових крајева обећавало је многе погодности због којих су предузимљиви синови Јеладе били спремни да се отискују и на тешке пловидбе. Користећи морске струје Грци су брзо научили да пресеку Понт за два до три дана. Тако је Црно море током најмање пет векова било право „Грчко море".

500 година пре Хомера!

Совјетски археолози врше у данашње време обимна истраживања у западној Грузији – легендарној земљи Златног руна и откривају непознате странице њене историје. Тако се дуго сматрало да је у старом веку главни снабдевач гвожђем била Урарту (јака држава у планинским деловима Јерменије). Показало се сада, међутим, да није Урарту већ Колхидско царство снабдевало гвожђем читаво Средоземље. Археолози буквално посвуд налазе остатке занатских топионица гвожђа старих Колхиђана. У приморским крајевима као сировина за његово добијање служио је магнетитски песак, у брдовитим областима, богатим рудама гвожђа – хематит. Занимљиво је и то да поред комадића домаће грнчарије археолози данас налазе и трагове увезених предмета – грчких. То је још једна потврда о давним и редовним грчко-колхиђанским међусобним односима, и то пет стотина година пре времена које је опевао Хомер.

Научници данас трагају и за местом где су, према

ГРАВИТАЦИОНЕ ЦИПЕЛЕ

Нова модна лудост која је захватила Америку, чији је изумитељ ортопед Роберт Мартин, добила је назив „гравитационе ципеле". По мишљењу проналазача, који се у младости бавио акробатиком, висећи став растеже кичму и омогућава јој да се, после сталног притиска, одмори. Уз ципеле се продаје и метална шипка, слична оној на вратилу, за коју се при „вешању" ципеле причврсте. Ова модна новост стекла је многе присталице. Око милион Американаца виси с главом надоле три до четири пута седмично, и то по неколико минута, уверени да тако могу да излече или предупреде разне болести кичме.

И заиста, у неким случајевима краткотрајно отклањање терета, који стално оптерећује кичму, може да побољша њено стање, али тај корисни ефекат брзо нестаје, док штетне последице могу да буду трајне. Испитивања су показала да чак и код младих и здравих особа овакав положај тела може да изазове повећање крвног притиска и притиска у очима, као и убрзање пулса. Код неких особа су се сутрадан после „вешања" појављивали изразити подочњаци што сведочи о оштећењу крвних капилара. За старије и склоне болестима овакво „лечење" може да буде опасно.

„Постоје једноставнији, безопаснији и поузданији начини лечења оболеле кичме" – изјавили су лекари који су експериментисали с групом добровољаца.

Међутим, „гравитационе ципеле" и даље имају добру прођу и доносе произвођачима неколико десетина милиона долара годишње.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

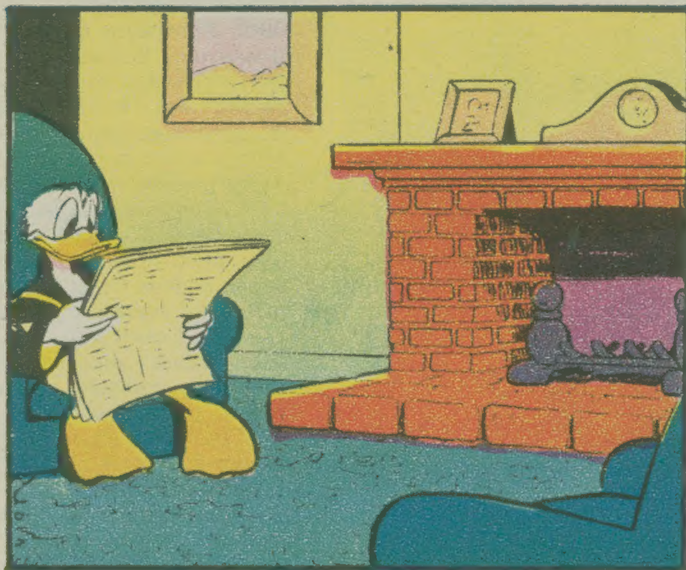

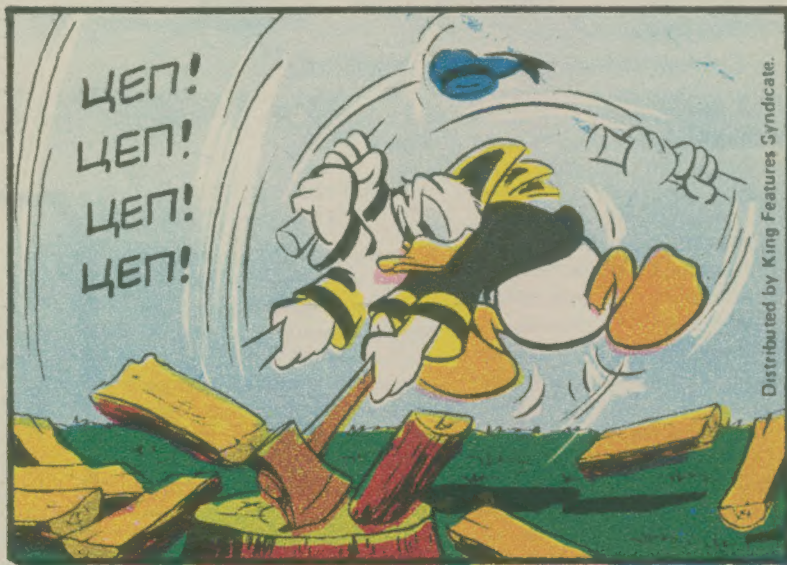

КАД СЕ БАЛОН „ЕЛ ГЛОБО ГРАНДЕ" СПУСТИО НА ИМПРОВИЗОВАНУ ПИСТУ, ДОЧЕКАЛИ СУ ГА УЗВИЦИ ОДУШЕВЉЕЊА. САМО ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ ПРЕТВОРИЛИ СУ СЕ У УСПАНИЧЕНЕ ПОВИКЕ.

СКОЧИ ИЛИ ИЗГОРИ!

Дик и Кристин Вирт снимљени непосредно пре лета. Када су полетели балоном „Ел Глобо Гранде", нису могли ни да сањају да ће им то бити последњи пут.

Место догађаја – Албуркерке у америчкој држави Њу Мексико. Датум – трећи октобар 1982. године. Повод – годишњи фестивал „балониста" из читавог света. Међу двеста балона колико је било пријављено за овај скуп највећи и највише рекламиран био је „Ел Глобо Гранде" (велики балон) чији је власник био Џо Гонзалес, искусан пилот. Како је „Ел Глобо Гранде" био енглески производ са америчким погоном и посада је била састављена од Енглеза и Американаца; у гондоли их је било укупно деветоро.

Око стотину хиљада људи уживало је када су се, један за другим, у ваздуху нашли сви балони: плави, зелени, црвени, жути. Не зна се где је владало веће узбуђење, међу члановима посада у корпама које су се весело љуљушкале на благом ветру или међу гледаоцима који су раздрагано клицали и бодрили сваку летелицу. Лет је трајао око пола сата кад су балони утврђеним редоследом почели да се спуштају на импровизовану писту.

Звезда фестивала балон „Ел Глобо Гранде", висок двадесет пет метара, требало је да се спусти последњи. Из гондоле су извиривале главе свих деветоро чланова посаде. Поред Џоа Гонзалеса ту је био брачни пар Дик и Кристин Вирт из Лондона. Дик се годинама бавио балонима, знао их је, како се то каже, „у душу", годинама је на готово свим националним такмичењима освајао прве награде. Крај њих су стајали Ник Бенард и његова супруга Памела која је била у петом месецу трудноће. Њих двоје су, раздрагани угодном вожњом, певали неку арију из Вердијеве опере и смејали се што им никако не полази за руком да сложе гласове. С друге стране корпе стајао је Винсент Шорт, тридесетпетогодишњи филмски продуцент који је фотографисао старлету Барбару Масејлу док је безуспешно покушавала да стави његов велики шешир на главу. Једино се на лицима Тома и Ен Спир видело да су уплашени, то им је био први пут да су се дигли у балону.

Искусни Гонзалес меко је спустио балон, окупљени су одушевљено поздравили успешан лет. У тренутку кад је Кристин већ искорачила да искочи из корпе изненадни налет ветра искривио је балон, горионик који је избацивао пламен и догревао ваздух запалио је балон. Пламен је зачас захватио „куполу" са свих страна. Од топлог ваздуха балон је поново почео да се диже са земље. Сви су углас почели да вичу:

– Искачите! Шта чекате, животи су вам у питању!

У корпи је настало комешање, пламен је све више буктао и лизао са свих страна. Продуцент Винсент Шорт осећао се као да га је неко изненада убацио у гротло ужареног вулкана. Плућа су му се напунила ужареним ваздухом, ништа није ни видео ни чуо. Само је приметио да су се поново нашли на висини, крајичком свести схватио је да мора што пре да искочи да се не би претворио у ужарену буктињу. Балон се дигао на висину од око шест метара, још није било страшно ако се искочи. У тренутку кад је закорачио из гондоле приметио је Барбару која се склупчала на поду. Шчепао ју је свом снагом и искочио. За њим је полетео и Џо Гонзалес.

Том Спир викао је ван себе од страха:

– За име света, људи, шта вам је, шта чекате?! Зашто не искачете?

У тренутку кад је своју супругу Ен ухватио за руку приметио је да јој се нога закачила за конопац. Дрхтавим рукама покушавао је да је отпетља и, мислећи да је успео, скочио. Тек кад је пао на писту схватио је да је Ен остала да виси на корпи. Једва некако успела је, ипак, да се отпетља и са висине од скоро девет метара падне међу занемеле гледаоце сва у опекотинама, тешко повређена али жива.

Сав у пламену „Ел Глобо Гранде" пео се брзином од три метра у секунди носећи несрећне људе све више у атмосферу. Дејвид Тејлор, један од очевидаца, испричао је касније:

– Нисмо могли да верујемо, све се одиграло тако брзо, све је било као у неком филму страве и ужаса. Петоро људи успело је да искочи, сви смо, у немом ужасу, очекивали да се још неко спасе.

Кад је балон био на висини од петнаестак метара, видели смо да неко извирује из гондоле, а већ у следећем тренутку ужарено тело полетело је доле. Затворио сам очи. Кад сам погледао, пред нама је лежала жена која није давала никакве знаке живота.

Џон Нимо, пилот који се нашао у маси посматрача, једва је успео да исприча шта се касније догађало.

– Утроба ми се кидала док сам гледао како једно беживотно тело лети са толике висине кроз ваздух и пада пред наше ноге. Страшно је то кад си сведок трагедије а не можеш ништа да урадиш.

Шта се догађало у гондоли, зашто четворо људи није успело сместа да искочи, никада се неће сазнати. Они који би могли да испричају о агонији нису више међу живима.

Од петоро преживелих само Том Спир није био озлеђен. Његова супруга Ен задобила је опекотине другог степена и неколико прелома, Винсент Шорт дуго је лечио лице, руке и тело од последица пламена, опасне опекотине задобио је и власник балона Џо Гонзалес, а Барбара Мајсел сломила и руку и ногу.

Истрага која је касније спроведена једино је могла да докаже да је Дик Вирт, искусни балониста, могао да се спасе. Али, није желео да напусти корпу док и последњи члан мале посаде не искочи. Био је једини који је могао да контролише балон, то је добро знао. Између могућности да одмах искочи или сачека све и изгори у највећим мукама одабрао је ово друго.

В. С.

МОЈА БАНДЕРА, ТВОЈА БАНДЕРА

Тридесетседмогодишњи Едвард Вулф и двадесетдвогодишњи Џемс Кели ухапшени су због тога што су прво један, а потом и други у пијаном стању у размаку од неколико минута истим колима ударили у две различите бандере.

Прича је овако почела. Немајући другог начина да се превезе до куће, Кели је у ране јутарње сате изашао на Норт Вилдвуд булевар у Филаделфији, подигао палац, наишао је предусретљиви Вулф покупио ауто-стопера, неколико тренутака касније слетео с пута и ударио у бандеру.

Угрувани Кели је у пар реченица прокоментарисао Вулфово стање и предложио му да сада он седне за волан с чиме се Едвард сложио. Испоставило се да се Келијево стање битно не разликује од Вулфовог, јер су пар минута касније поново слетели с пута и забили се у нову бандеру. Овога пута наишла је патрола саобраћајне полиције која је сапутницима на лицу места одузела право да даље путују булеваром.

ЗВУЧНА УДИЦА

Риба се не лови само на црва, муву или скакавца. Познато је да риба иде и на светлост упаљену ноћу. А ево, недавно је норвешки научник Јенс Балхен открио да лосос и друге рибе реагују на подводне звучне сигнале. Балхену је пошло за руком да тако дресира рибе да оне на такве сигнале извршавају одређене радње: сакупљају се у групе и пливају према ограђеном делу мора где их очекује храна. Балхен сматра да се одређени звучни сигнали могу користити у индустријском риболову.

Занимљиво да на нашим рекама рибари такође лове рибу, и то од памтивека, помоћу звука. То је такозвано хватање риба на бућкало.

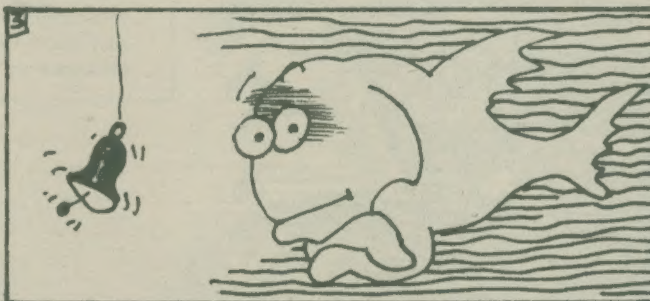

СВЕ ЗБОГ ОПКЛАДЕ

Двадесетшестогодишњи Дејвид Ото из Сомерса у америчкој држави Њујорк оптужен је и ухапшен по два основа: блуда и ометања рада државне администрације.

нистрације почео је да омета онога часа када су га полицајци ухапсили, а он одбио да им да своје име или било који други податак о себи.

Како из разумљивих разлога Дејвид при себи није имао ни личну карту лицијске станице где је Ото коначно признао да се зове Ото, да ради као столар и да је голишаву вожњу предузео искључиво због опкладе с једним другом.

Епилог је следећи: Ото ће ускоро одговарати на

Блуд се односи на његову вожњу на бициклу десетобрзинцу кроз срце Сомерса – без иједне крпице на телу. Рад адми-

или било какав други документ, представници закона покрили су га ћебетом, убацили у службена кола и пребацили до по-

суду по два не баш сасвим наивна основа, с тим што је опкладу од педесет долара добио.

ЈАСТОЗИ, ДА ИЗВИНЕТЕ

Давне 1622. године гувернер Масачусетса Виљем Бредфорд прво је позвао силне госте на свечани банкет, а онда установио да ће због нестаташице хране у читавом Масачусетсу моћи да их послужи једним јединим јелом. Гувернер се прво грдно секирао, а онда својим узваницама пре критичне вечери разаслао писмена извињења због срамно скромног послужења које ће пред њих бити изнето. И, што су јадни гости на крају јели? Јастоге.

СПАСИОЦИ КИТОВА

У Аустралији је образована служба за спасавање морских сисара који из овог или оног разлога доспеју на обалу. Непосредан повод за образовање ове службе био је случај који се недавно збио на острву Тасманији када је море избацило на обалу 183 кита. Људи су успели да од тога броја свега њих тринаест врате натраг у море. Сви спасиоци били су добровољци. Нова спасилачка служба биће снабдевена специјалном опремом и системом за сигнализацију.

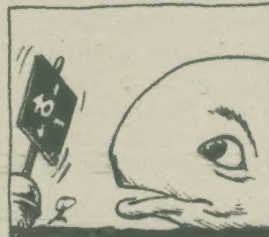

КРИВЕ СУ СВЕТИЉКЕ

Голубови су традиционални детаљ париског пејзажа. Али, истовремено они су и велика напаст јер се данас њихов број у Паризу приближава милиону. Они прљају зграде и историјске споменике и преносе разне заразне болести.

Градске власти обратиле су се стручњацима с питањем: зашто се у последње време голубови размножавају брже него некад? Јер, општина је још раније наредила да се затворе многи тавани, престала је да издаје за птице бесплатну храну, чак је и из паркова са тргова уклонила многа хранилишта. На све те мере голубови су реаговали потпуно непредвиђено – уместо три, почели су да изводе младе седам пута годишње!

Најзад је утврђено да су се голубови прилагодили и да су за свијање својих гнезда изабрали уличне светиљке. Тамо је увек топло и птићи не страдају од зиме. Градске власти сада намеравају да измене конструкције светиљки и учине их непогодним за „становање" птица.

КО ЈЕ ТА БИТАНГА?

У једном аустралијском граду појавио се неки непознат нападник који је испуштао ваздух из гума на аутомобилима. Озлојеђени власници кола дуго су тражили кривца док, најзад, нису открили да им штету прави један папагај који је научио да кљуном одврће вентиле!

КАД СЕ СЛОНОВИ НАПИЈУ

Крдо пијаних слонова усмртило је пет, а озбиљно ранило још дванаест особа у западном Бенгалу у Индији. Сто педесет слонова прво је провалило у једну илегалну дестилерију, пошто се напило незаконитог алкохола, а онда се дало у пустошење: мортус пијани сурлаши сравнили су са земљом седам бетонских зграда и двадесет сеоских колиба у близини тајне пецаре.

НЕ УЗНЕМИРАВАЈТЕ ПЛАСТ СЕНА!

Ни енглески фармери нису оно што су некад били: бркати, с пушком у руци, спремни да бране сваку стопу своје земље. Напротив, воле шале и сами их измишљају. Тако је један фармер из Сарија на капију свог имања ставио упозорење: „Чувај се бика!" Ко прекинан иде на суд! Један други, из Есекса, написао је: „Ова трава покушава да израсте у сено. Молимо вас да је у томе не спречавате!" Трећи је био још духовитији: „Не узнемиравајте пласт сена! Иглу смо већ пронашли!"

НОВИ САОБРАЋАЈНИ ЗНАЦИ

Канадски научници предлажу да се саобраћајни знаци израђују испупчени, доказујући помоћу тестова да је њих лакше разликовати од пљоснатих. Такви знаци биће најпре постављени у местима кроз која возачи пролазе великом брзином.

А на улицама великих западнонемачких градова појавио се нов саобраћајни знак. На њему су представљени отисци две босе ноге које значе да се у близини налази зона предвиђена искључиво за пешаке.

СНИМЉЕНИМА КАПЉИЦА ЗАБРАЊЕНА

Љубитељима жестоке капљице негде стварно није лако. На британском острву Гернзи, рецимо, донедавно је био на снази закон по коме су сви власници пабова на истакнутом месту морали да држе фотографије пијанаца регистрованих у полицији. Речене фотографије нису служиле за гледање већ као подсетник барменима да дотичним особама ни под којим условима не смеју да точе пиће, а уједно и као опомена да ће, прекрше ли закон, за то одговарати.

НЕУМОЉИВИ ЕЛЕКТРОНСКИ МАЧАК

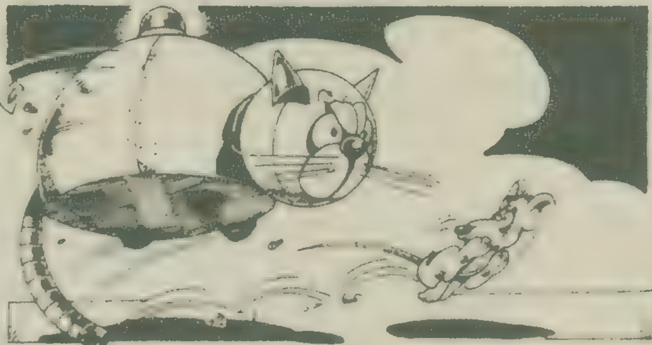

У последње време један мали апарат, сличан транзистору с телескопском антеном стекао је у Швајцарској велику популарност. То је „електронски мачак", производ фирме „Монтегро": апарат спасава Швајцарце од мишева и пацова! Уређаји сличне намене који су до сада коришћени производили су ултразвук одређене учестаности који је плашио и терао ове штеточине. Међутим, утврђено је да тај звук штетно утиче на органе за слух човека, нарочито деце. Поред тога, радијус деловања ултразвучних уређаја прилично је ограничен. После дужих испитивања швајцарски инжењер Ђовани Гочо конструисао је апарат који не емитује ултразвуке већ електромагнетске вибрације. Сигнали ниске учестаности које он одашиље делују на „навигациони" апарат глодара, то јест на њихов механизам оријентације у простору који овим животињама омогућује да нађу храну, воду, склониште. Довољно је нарушити овај систем, па да глодари изгубе апетит и способност да се крећу. Због тога животиње престају да се размножавају а ако остану у зони деловања апарата за месец или два неизоставно угину. Од „електронског мачка" тешко је заштитити се јер таласи које емитује продиру чак и кроз бетонске зидове.

ИШЧЕЗАВАЈУ ЛИ ГОНДОЛЕ?

У Венецији, која се диже на 118 већих и мањих острва, има око 150 канала којима плове небројени обични и моторни чамци и гондоле. Откако су се у венецијанским каналима појавили речни трамваји, гондолијерима је све теже да се боре с конкуренцијом. Данас само једна једночасовна вожња гондолом стаје тридесет долара што је много чак и већини туриста. Због тога многи црне лакиране гондоле често узалуд чекају путнике.

Све венецијанске гондоле по традицији су црне. Још у 18. веку црна боја је одређена декретом који је још и данас на снази. А облик гондола исти је још од 16. века. Као и некад, гондоле се и данас израђују ручно. За њихову израду користи се најбоље дрво од храста, тисе или бора. Тешко је замислити Венецију без традиционалних гондола. Па ипак, изгледа да су витким гондолама дани одбројани.

ВЕЛИКА ПОРОДИЦА

У аргентинском селу Капионнију одржан је састанак највеће породице у Аргентини. У току неколико дана становништво села се удвостручило и достигло бројку од седам хиљада.

Године 1921. Шпанац Фелипе Сфридер са женом и десеторо деце кренуо је преко океана да би се населио у Аргентини. Тамо му се родило још двоје деце. Деца су порасла и пошла за примером родитеља: свако од њих имало је најмање по десеторо деце. И та деца су порасла и треће поколење такође је имало пуне куће деце. Сматра се да данас у Аргентини има 500 директних потомака Фелипа Сфридера. На велики породични састанак дошли су и даљи сродници, тако да је у село стигло 3506 гостију.

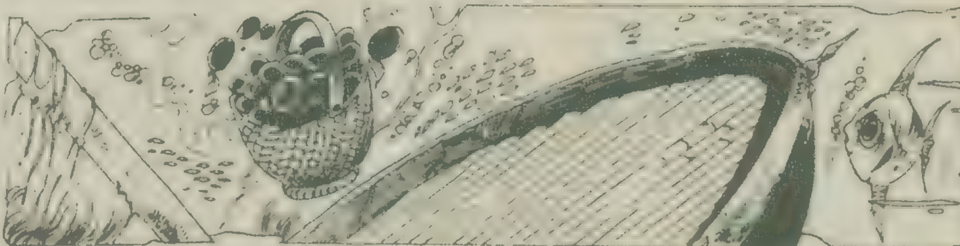

ШЉИВЕ С МОРСКОГ ДНА

Енглески стручњаци проучавају предмете нађене на броду „Мери Роуз" који је потонуо 1545. године, а био извучен на површину 1982. Између осталих ствари на броду нађена је и једна кошарица шљива, тачније речено коштице које су од тих шљива остале после 437 година лежања на морском дну. На основу тих коштица научницима је успело да утврде да је средином 16. века у Енглеској успевало најмање пет врста шљива. Ово воће било је први пут донето у Енглеску с континента свега неколико деценија пре бродолома „Мери Роуз", а први списак о сортама које се гаје био је објављен 1629. године тако да налаз на дну мора попуњава знатну празнину у историји енглеског воћарства.

НИКАД НИЈЕ КАСНО

На адресу полицијске станице у Спрингфилду у Орегону недавно је стигло анонимно писмо са новчаницом од једног долара и пожутелом и искрзаном казном за неисправно паркирање из 1958. године.

У кратком покајничком писму пошиљалац, жена, објаснила је да је казну још пре двадесет и пет година негде затурила и да је ето нашла „баш пре неки дан када је правила велико спремање".

По девизи „никад није касно" непозната прекршитељка тако је измирила свој дуг, а градски тужилац Спрингфилда Џон Фаснер објаснио новинарима да град неће ни покушавати да утврди њен идентитет нити да наплати камату на дуг стар двадесет и пет година.

ПОЧЕЛО ЈЕ КАО ШАЛА

Још од давнина постоји народни „лек" против несанице: ако човек не може да заспи, треба да замисли ограду и овце које је једна за другом прескачу. Потребно је само бројати те овце и сан ће неприметно доћи.

За прошли први април једна јапанска фирма је, шале ради, пустила у продају касету за магнетофон чије слушање – ако издржите до краја – траје 85 минута. За све то време неко лагано, монотоним гласом, прекиданим с времена на време, гласним зевањем, броји: једна овца, две овце, три овце и тако даље. Магнетофонски снимак се завршава хиљаду првом овцом. Касета је имала огроман успех. Јапанци који пате од несанице почели су да је купују не би ли уз њену помоћ заспали. Данас ова фирма производ 300 таквих касета дневно.

ЧУДНА НЕКА БИЉКА

ЈОЈОБА СПАСАВА КИТОВЕ

УЉЕ ОВЕ ДОСАД НЕПОЗНАТЕ ПУСТИЊСКЕ БИЉКЕ У ПОТПУНОСТИ ЗАМЕЊУЈЕ МАСНОЋУ ЗБОГ КОЈЕ СЕ НАЈВЕЋИ СИСАРИ ВЕЋ НАЛАЗЕ НА ПУТУ ИСТРЕБЉЕЊА. АЛИ, ТО НИЈЕ СВЕ. ЈЕДНА ОД КОРИСТИ КОЈЕ ОНА НУДИ МОГЛА БИ ДА ЗАНИМА СВАКОГ ОД НАС...

■

Једини представник биљног рода у историји човечанства који је за само неколико година од обичног пустињског растиња постао веома тражена индустријска биљка, зове се **јојоба**. То је жбун који су донедавно познавали само радознали ботаничари и припадници неких индијанских племена на југозападу Сједињених Држава где се њено уље користило у народној медицини за брже зарашћивање рана и ублажавање порођајних болова. Кажу да су у овом тренутку многе очи упрене само у њу – биљку за коју и ми први пут чујемо. Мултинационалне петрохемијске и фармацеутске компаније, они који улажу у производњу козметике, одеће, обуће и хране за људе и животиње, сви би сад хтели да је што више и што боље искористе. Зашто?

Не тражи ништа

Јојоба расте самоникло у пустињским областима на северозападу Мексика, у доњој Калифорнији и Аризони и то, пре свега, значи да јој је за живот потребан минимум: песковит терен, мало воде, сува клима. Међутим, њен плод величине жира садржи концентрат огромне вредности, у ствари уље или течан восак који се добија најобичнијим цеђењем.

Уље од јојобе проверено убрзава зацељивање сваке повреде и смањује ожиљке, а спречава и множење бактерија које изазивају туберкулозу. Од њега су већ направили уља за моторе, јер је отпорно на високе температуре. Служи за брзо и ефикасно штављење коже, а у текстилној индустрији – као омекшивач и додатак бојама. Саставни је део најфинијих тоалетних сапуна и уља за купање и сунчање, а значајно је и то што су плодови јојобе јестиви – пресни или кувани, свеједно.

Вероватно се питате како то да је наука тек сада открила квалитете ове биљке!? Једноставно, свет је досад имао на располагању огромне количине сировине која ни у чему не заостаје за овом, а и прилично је јевтина. То је уље од китова. У тренутку кад је констатовано да је ових морских сисара све мање и да ће они, ако се лов настави досадашњим темпом, бити убрзо истребљени, и кад су предузете конкретне мере за њихову заштиту, као у Америци на пример, где је законом забрањен увоз њиховог уља, научници су морали да пронађу нешто што ће га заменити. Јојоба.

Циљ – три хектара

Израчунато је да се са хектара земље под овом биљком годишње добија бар две тоне уља. Како је познато да се од једног кита може добити и преко седам тона уља, закључак је да је за спасавање једне животиње потребно да се јојобом засади бар три хектара земљишта (у Америци је већ засађена на површини од преко 15 хиљада хектара!).

Све предности овог растиња нисмо вам још открили. Чак је откривено да садржи активне материје које у зимским месецима могу да спрече стварање ледених омотача на другим биљкама, односно да их заштити од смрзавања. Утврђено је, наиме, да неке бактерије на младим стаблима воћака у зимским данима имају улогу катализатора за кристале леда, а јојоба садржи супстанце које уништавају бактерије у овој улози.

Јојоба није корисна само због својих плодова. Ова биљка, чији животни век износи и по две стотине година, има корен дугачак тридесетак метара и веома успешно спречава ерозију земљишта или ширење пустиња.

Лишће јојобе је изврсна храна за животиње, а такво је и све оно што остане после цеђења плодова, јер задржава најмање 25 процената протеина.

Једини „недостатак“ ове заиста чудесне биљке откривен је под микроскопом – супстанца која у неким случајевима блокира апетит животиња. Али ни то није штета. Већ се размишља о томе да се баш ова материја искористи као саставни део дијета за мршављење. О томе ће се, наравно, тек чути.

Д. В.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

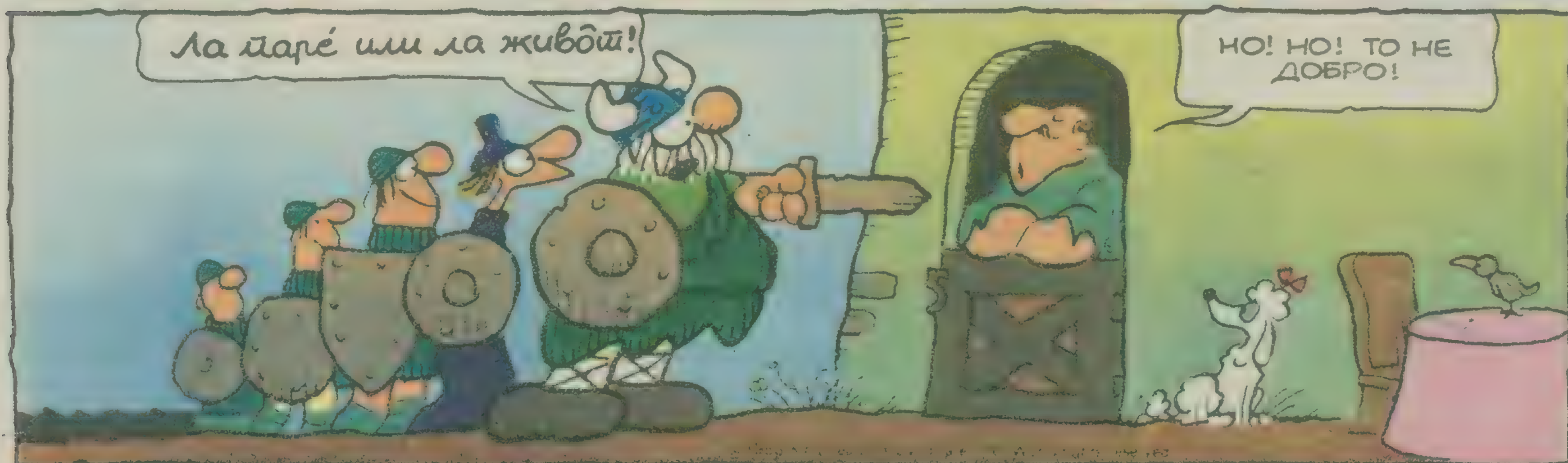

БРОД ЗА 21. ВЕК

Када је наше познато бродоградилиште „Уљаник" у јакој међународној конкуренцији конкурсом добило посао да изгради осам бродова за совјетског наручиоца, пред његове пројектанте поставио се, како кажу, најтежи задатак у последњих двадесет година. Јер, бродови су морали бити подешени тако да превозе и железничке вагоне и аутомобиле и камионе и наравно – путнике. А то је значило наћи најбоља решења за све ове толико различите захтеве. Како преградити брод да у њега стане и одређени број вагона (чак до 28), и аутомобила и теретних возила? Где сместити кабине за путнике тако да им буде удобна пловидба? Како обезбедити функционално, истовремено и брзо укрцавање воза, путника и аутомобила? Најзад, како обликовати брод за специфичне услове пловидбе системом река, језера и канала до уласка у Каспијско море у којем ће ови бродови обављати трајектну службу?

Ово су само нека питања са дугачке листе која је требало решити на најбољи могући начин. Напоменимо само још толико да свака земља, па тако и Совјетски Савез, има своје посебне прописе које брод мора да испуњава. Све је то требало имати у виду и све ускладити.

У БРОДОГРАДИЛИШТУ „УЉАНИК" У ТОКУ ЈЕ ИЗГРАДЊА ОСАМ БРОДОВА ЗА ПРЕВОЗ ЖЕЛЕЗНИЧКИХ ВАГОНА И ПУТНИКА – ПО МНОГО ЧЕМУ НЕОБИЧНИХ И ЈЕДИНСТВЕНИХ У СВЕТУ.

„Уљаникови" инжењери разрађивали су пројекат пуне две године. Развијали су истовремено две варијанте од којих је свака доживела бар још три подваријанте! Због тога што је овакав брод веома сложен а и зато што се тако нешто раније није градило, није било могуће ни израдити рутински прорачун отпора и пропулзије на компјутеру, већ се морало приступити изради модела и испитати ове појаве у специјалном базену и то у шведском Центру за поморска истраживања у Гетеборгу. Од њихове процене зависило је даље пројектовање.

Не само да је ова реномирана установа дала позитивну оцену маневарским и свим другим својствима брода, већ је објавила и научни рад са насловом „Како нов облик бродске школьке смањује утрошак горива". Јер, прамчани део овог брода који има необичну форму налик ледоломцима, представља новост у бродоградњи, па је и заштићен патентом.

Не само по прамцу већ и по многим другим карактеристикама овај пројекат јединствен је у свету, не постоји ништа слично, па је јасно какав је подвиг начинио „Уљаник". Желели су, кажу,да начине што бољи брод који ће пловити у 21. веку.

Сада је у току изградња, ништа мањи изазов за раднике него што је пројекат био за инжењере. Јер, технологија је таква да не до-

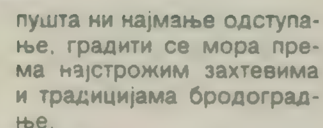

пушта ни најмање одступање, градити се мора према најстрожим захтевима и традицијама бродоградње.

ЧУДО ИЗ ЈАПАНА

Кад је реч о најбржим возовима који још и изгледају као да су „из свемира", Јапанци и Французи деценијама се надмећу а остали им нису „ни до колена". Овога пута Јапанци су пожурили па су годину дана унапред приказали свој адут спремљен за изложбу научних достигнућа која ће се одржати у Цукуби крај Токија. То је воз будућности, како га називају. Пројектовали су га инжењери јапанске ваздухопловне компаније „Јапан ерлајнз". Воз је дугачак 13,8 метара и тежак 15 тона, а што се осталих (најбитнијих) особина тиче они су до предстојеће изложбе – најстроже чувана тајна.

ОВО СЕ ЗОВЕ КОВЦА

Животињу на овој фотографији не можете видети нигде у природи због тога што она има – четири родитеља, а то је било могуће извести једино у лабораторији. На који начин су оплодили у епруветама јаја козе и овце, јер ово је њихово младунче, научници из Кембриџа где се родио овај хибрид, наравно не откривају. Каже се само да је рођено укупно шест оваквих животиња које су назване – ковце (клоза плус овца), на енглеском geep од goat(коза) и sheep (овца).

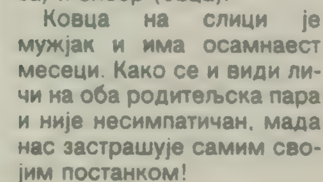

Ковца на слици је мужјак и има осамнаест месеци. Како се и види личи на оба родитељска пара и није несимпатичан, мада нас застрашује самим својим постанком!

ЕУРЕКА!

СВЕТЛИ!

Ево једног изума који нема везе са високом технологијом, електроником, генетиком и свим данашњим врхунским научним дисциплинама али заслужује да уђе у ову рубрику јер је изумитељ – дете. Тринаестогодишњи Гидион Тиерл из енглеског градића Хедингтона крај Оксфорда начинио је нарочита светла за бицикл.

Дечак који свакодневно бициклом иде у школу и враћа се предвече кући, запазио је да светла која добијају енергију из динама сваки пут кад возач спорије окреће педале или чак престају, слабије светле. А управо слабо осветљени бициклиста најлакше настрада на друму.

Зато је Гидиону пало на ум да смисли неки начин напајања светла који би био непрекидан и то помоћу батерије. Користећи делове са свог старог бицикла и докупивши понеку ситницу у продавници електричне робе, дечак је после два месеца рада и испробавања – патентирао стварно једноставан али одличан изум! Најкраће речено, светла се напајају из динама док возач окреће педале, а кад их не окреће – из батерије. Међутим, чим почне да окреће педала батерија се аутоматски искључује, да се не би трошила!

Овај изум био је приказан и на оксфордском „Сајму науке", а Гидион је добио специјалну награду своје школе. Сада ради на томе да свој проналазак усаврши тако да се може без муке наместити на сваки бицикл.

ДИВНО ЈЕ ЛЕТЕТИ

Колико је човек одувек желео да испроба како је то бити птица знамо још из старогрчке митологије, као и то да је тек у двадесетом веку то први пут делимично и успео захваљујући делтаплану. Али, људска је машта неограничена, па се конструктори крила за човека и даље неуморно надмећу, а на овој фотографији види се последњи такав изум.

На конструкцији од алуминијума разапета је „кожа" од полиуретана, а на средини – летач који помало личи на неког Супермена одевеног у специјалан комбинезон. Он, како се и из његовог положаја може закључити, не маше конструкцијом како би летео, већ га покрећу две елисе које се врте уз помоћ електромотора – сваки има по 50 КС.

Можда је најзанимљивије од свега то што је конструктор ове направе – жена. То је Шкотланђанка Сенди Мек Енгас, позната падобранка и гимнастичарка која сада завршава машински факултет у Единбургу.

Припрема
Мирјана Крстуловић

Анегдоте

ДВА, МОЛИМ ЛЕПО

Амерички композитор Теодор Томас ужасавао се грешака, нарочито оних које би сам могао да почини. Како би могућност да му се оне ипак омакну свео на најмању могућу меру, Томас је све са собом носио у дупликату: два налив-пера за случај да једно пресуши, два сата деси ли се да један изненада стане, два свежња кључева уколико један изгуби...

Једном приликом Томас је гостовао у Филаделфији и по свом старом добром обичају на пробу дошао пре заказаног времена тако да је затекао празну дворану, изузме ли се збуњени директор концертне куће који је узнемиреног маестра покушао да смири речима:

– Одмах ћу позвати оркестар.

– Позовите два – одговори Томас из пуке навике.

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!

За француског композитора Хектора Берлиоза могло би у најмању руку да се каже да је био изузетно ћудљив, па тако никога није изненадило што је једном, када се озбиљно разболео, позвао свог доброг пријатеља да се натенане договоре о погребу.

– Кога ћеш замолити да ми одржи посмртно слово? – упитао је Берлиоз.

После краћег размишљања пријатељ спомену име једног мање познатог композитора о чијем стваралаштву у уметничким круговима није владало ни најмање похвално мишљење. Одговор је Хектора разбеснео преко сваке мере:

– Не долази у обзир да ми он говори над гробом! – повикао је из свег гласа. И после неколико дана, на чудесан начин, сасвим се опоравио.

ДА СЕ НЕ ПОТРЕСЕ

Британски премијер Винстон Черчил имао је пудлицу по имену Руфус коју је толико волео да је по сваку цену настојао да је поштеди сваког непотребног узбуђења.

Кад је премијер имао слободног времена, ретко се одвајао од свог љубимца, па је тако сваки филм који је Черчил гледао, гледао и Руфус седећи му у крилу. Филмова је одувек било разноврсних па му је, кад год би се на платну појавила нека сцена која би могла да престрави јадног Руфуса, Черчил брже боље прекривао очи рукама. Све док непожељна сцена не би прошла.

ИЗМЕЂУ ИСТИНЕ И ЛЕГЕНДЕ

СЕЧА ПОДНО МАРЈАНА

УМЕСТО ДА ОСТВАРИ ПЛАН КОЈИ ЈЕ СКОВАО СА СПЛИТСКИМ НАДБИСКУПОМ, УГАРСКИ ВОЈВОДА ДОЖИВЕО ЈЕ ВЕЛИКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ.

Било је лето 1115. године. Подне. На улицама Сплита стиснутог између зидина Диоклецијанове палате било је доста људи. Нико није приметио кад је из зграде надбискупије изашао човек у скромној мантији и са капуљачом пребаченом преко главе.

Погнуте главе и пазећи да не изазове ничију пажњу, непознати је пожурио тесним градским улицама до главне капије која је дању стајала отворена. Заобишавши зид којим је град био опасан брзо је доспео до овеће куле ослоњене уз њега Стражар га је пропустио али га је следећи, загледавши му се у лице, препознао и узвикнуо

– Али, екселенцијо!

Монасеова лаж

Необични посетилац био је нико други до сплитски надбискуп Монасе, моћан човек који је у рукама држао велику власт. Али откуд он овде и овако обучен, питао се стражар.

Госту се изненадио и заповедник куле, војвода Знао је да је надбискуп наклоњен угарском краљу али банути овако...

– Екселенцијо, вама не приличи одећа коју имате на себи, могли сте ме позвати, одмах бих дошао!

То не би било добро! – пресекао је надбискуп Видели би вас грађани и ствар би пропала. Ви знате да сам ја одан вашем краљу Коломану и његовом сину и наследнику Стјепану. То ме и доводи: Сплићани су наумили да се одметну од владара. Пошто одавно намеравате да потчините град, сада је прилика!

Сплитски надбискуп и угарски војвода остали су у поверљивом разговору скоро пола часа. Кад су се растали план је био скован. Требало је да војвода искористи верску свечаност која се припремала и са посадом куле, а њу је чинило око стотину оружника, упадне у град кад га становништво напусти. Наиме, тога дана Сплићани ће присуствовати освећењу црквице на оближњем брду Марјану и град ће бити готово пуст.

Чим је надбискуп отишао, војвода је задовољно протрљао руке. Најзад ће се дочепати Сплита. Могао је то да учини и до сада али је његов господар угарски краљ Коломан 1102. године признао и зајамчио граду самоуправу и самосталност Сада, када Сплићани у потаји припремају заверу, ето повода. Војводи ниједног тренутка није пало на ум да би то могла бити надбискупова сплетка. А управо се радило о томе. Јер, све што му је те ноћи рекао Монасе била је пресна лаж.

Одиста, Сплићани су тих година држали до лојалности угарском владару. Он им је дао сва права слободног града, имали су самоуправу на челу са начелником или кнезом, самоуправа је укључивала и градске чиновнике – трибуне и судије, мир је владао и шта су више могли пожелети. Осим тога, сплитској надбискупији су припадале многе жупе: ливањска, цетинска, клишка, мосорска, пољичка и цело приморје од Омиша до Макарске, а самој сплитској цркви покоравали су се сви бискупи у Далмацији, чак већина у Хрватској. Једини значајнији поступак који су Сплићани учинили Угарима била је дозвола да њихова наоружана посада на челу са војводом запоседне кулу уз градске зидине изван насеља.

Проламали су се јауци

Договор између надбискупа и војводе предвиђао је да оружници упадну у град чим процесија замакне према Марјану. Али, надбискуп није умео да ћути: у разговору са сарадницима излетело му је да ће Сплићани запамтити дан освећења. Један од црквених великодостојника који је био присутан похитао је до градског кнеза Адријана и испричао шта је чуо.

Кнез се замислио. У то време политичке прилике и нису биле сложене, углавном су се сводиле на то ко ће коме да наметне власт. Али, зашто ће баш поменути дан Сплићани запамтити, питао се кнез. Најзад се сетио.

– Људи... тада ће бити изван града, упад! То је, значи!

Кнез је одмах позвао неколико виђених Сплићана и саопштио им каква опасност прети граду.

– Надмудрићемо војводу! – рекао им је. – Крените неупадљиво од куће до куће и реците породицама...

Неколико грађана добило је задатак да држи на оку надбискупа и да са жаром организује предстојећу процесију

Град је наставио да живи као да становници не знају за намере Угара. Надбискуп Монасе није примећивао на њима било какав знак који би му указао да је његов договор са војводом провaљен. Са нестрпљењем је очекивао дан када ће Сплићани кренути на Марјан. И он је брзо дошао.

Поворка је у тишини напустила Сплит. Угарски оружари нису са куле могли да виде детаље јер се процесија налазила на приличној удаљености. Чекали су војводино наређење да се пребаце преко зида и улете у град

Оно што нису приметили оружари није промакло надбискупу: у поворци грађана налазиле су се углавном жене, деца и старци

Угари су се хитро пребацили преко зида и размилели по улицама. Војвода није крио задовољство што је град добио као на тањиру. Оружарима је рекао да секу све живо на шта наиђу, а он пошао надбискупу да наздраве успеху

Неочекивано, као да су из земље изникли, са свих страна створили су се Сплићани. Наоружани претежно бодежима грађани су скакали на оружаре, хватали их за гушу, давили боли...

Уским сплитским улицама проламали су се јауци Збуњени Угари нису знали с ким пре да прихвате борбу

– Назад у кулу! – повикао је војвода и сам потрчао према градском зиду

Није далеко стигао. Гомила Сплићана бацила се на њега и просто га сасекла ножевима. Јауци су се чули далеко ван града, али процесија није застала. Само је једна старица промрмљала

– Што су тражили, то су добили!

Надбискупа Монасеа спопао је страх. Како је био близу остварења жеље да види Угаре у Сплиту, а сада... Када су се Сплићани обрачунали са Угарима и потражили га – њега није више било у граду.

М. Тодоровић

Модести Блејз:
Дух госпођице Пеги

ВИЛИ КАЖЕ ДА КАД РЕКА НАБУЈА, ЛОСОСИ БЕЖЕ УЗ ОБАЛУ...

ВИЛИ ГАРВИН ЈЕ КЛОВН И ТИ САМО ГУБИШ ВРЕМЕ...
ГОРДОНЕ, ГЛЕДАЈ!

УСПЕЛА САМ! ПОГЛЕДАЈ!
3432

ХОЋЕШ ДА ГА НАТАКНЕШ НА СВОЈУ УДИЦУ?
ТИ СИ ПРАВО ЧУДОВИШТЕ!

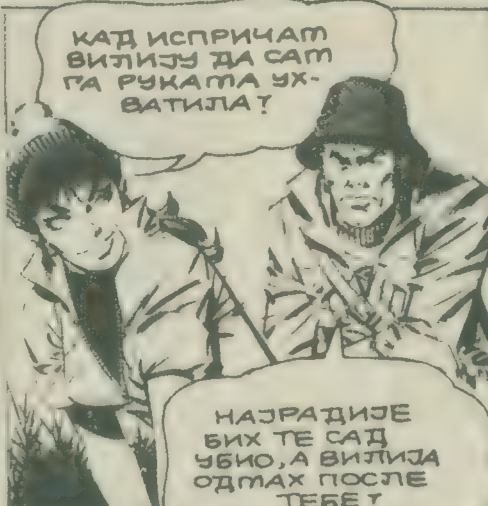
КАД ИСПРИЧАМ ВИЛИЈУ ДА САМ ГА РУКАМА УХВАТИЛА!
НАЈРАДИЈЕ БИХ ТЕ САД УБИО, А ВИЛИЈА ОДМАХ ПОСЛЕ ТЕБЕ!

Пола миље узводно...
ОДНЕСИТЕ ЈЕ!
3433

ХОЋЕШ ДА ВЕЖЕМО КАМЕН ЗА ЊУ, СЕСТРО БИНКС?

ДРУГИ ПУТ МИСЛИ ШТА ГОВОРИШ, СМИТИ! НЕ ЖЕЛИМО ДА СЕ ОВДЕ УДАВИ!
3434

ГОТОВО, СЕСТРО БИНКС!
ДРАГА МОЈА, ИДЕШ НА КРАТАК ПУТ ВОДОПАДОМ ДО КОГИЈЕВОГ ВИРА!

ТРЕСНУЛА БИХ ТЕ ПО ГЛАВИ, АЛИ НЕ ЖЕЛИМ ДА НЕШТО ПРОПУСТИШ!

ДОБРО ЗАМАХНИ! САД!
3435

ШТО СИ, НАМЋОРАСТ, ДОКТОРЕ?
КАКО НЕ БИХ БИО! ЈА, КОЈИ САМ ИЗВРСТАН ПЕЦАРОШ...

... НИСАМ УХВАТИО НИШТА, А ТИ ЛОСОСА ОД ШЕСТ КИЛОГРАМА!
БАШ СИ ДИВАН И МИО!
КОГИЈЕВ ВИР! ДА НИСАМ ЛОШЕ СРЕЋЕ, САД БИХ СКОЧИО!
3436

КОГИЈЕВ ВИР?
ДА, ВРТЛОГ КОЈИ СВЕ ГУТА!
ИМЕ ЈЕ ДОБИО ПО НЕКОМ ТИПУ КОЈИ ЈЕ НАШАО ИЗЛАЗ ИЗ ЊЕГА!

ГЛЕДАЈ! ОХ! УЖАС!
3437

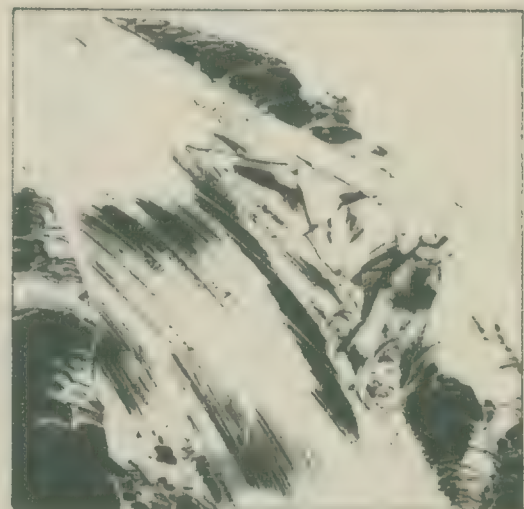
МОЖДА ЈЕ ЈОШ ЖИВА!
РУКЕ СУ ЈОЈ ВЕЗАНЕ!

ЗАВЕЖИ КРАЈ УДИЦЕ ОКО МОЈИХ ЛЕЂА, ГОРДОНЕ!
3438

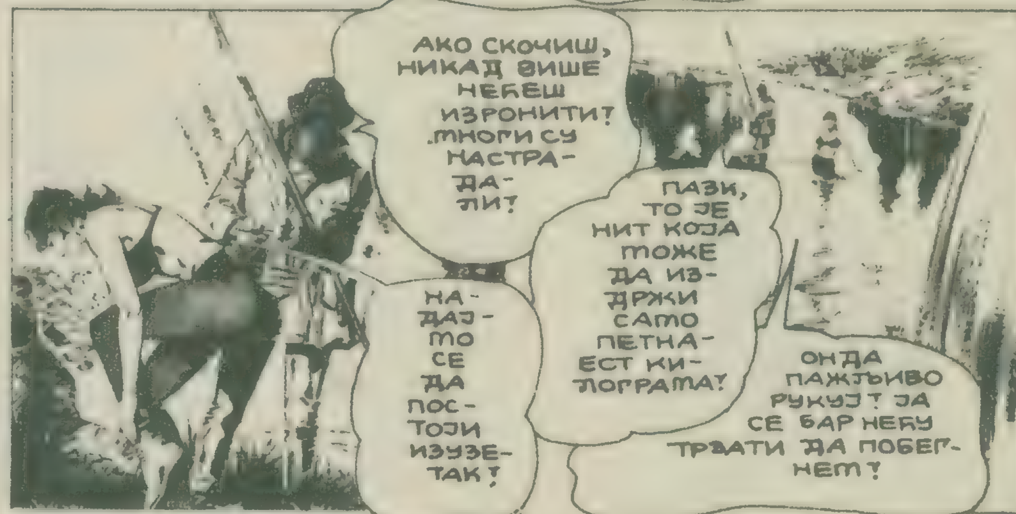
АКО СКОЧИШ, НИКАД ВИШЕ НЕЋЕШ ИЗРОНИТИ! МНОГИ СУ НАСТРАДАЛИ!
НАДАЈМО СЕ ДА ПОСТОЈИ ИЗУЗЕТАК!
ПАЗИ, ТО ЈЕ НИТ КОЈА МОЖЕ ДА ИЗДРЖИ САМО ПЕТНАЕСТ КИЛОГРАМА!
ОНДА ПАЖЉИВО РУКУЈ! ЈА СЕ БАР НЕЋУ ТРЗАТИ ДА ПОБЕГНЕМ!

МОДЕСТИ!
ОХ, ЗАБОГА...
3439

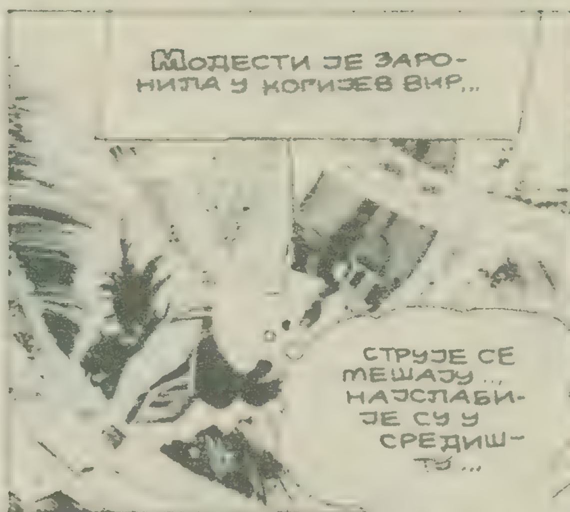
МОДЕСТИ ЈЕ ЗАРОНИЛА У КОГИЈЕВ ВИР...
СТРУЈЕ СЕ МЕШАЈУ... НАЈСЛАБИЈЕ СУ У СРЕДИШТУ...

НИШТА НЕ ВИДИМ... А МОРАМ НАПОЉЕ..

ОХ!

ВЕРОВАТНО ПОКУШАВА ДА ИЗИЂЕ...

ФЛАСТЕР НА ЊЕНИМ УСТИМА ЗАДРЖАО ЈЕ НЕШТО КИСЕОНИКА У ПЛУЋИМА...

ПОКРЕЋЕ СЕ... МАЊЕ ТРЗАЈ, ДРАГА...

АААХ!

НЕ ПРАЋАКАЈ СЕ! ПРЕКИНУЋЕШ УДИЦУ... НАПУНИ ПЛУЋА И ПЛУТАЈ!

ДВА МИНУТА КАСНИЈЕ...
НИЈЕ БИЛО ЗАБАВНО, АЛИ ТЕБИ, ИЗГЛЕДА, ЈЕСТЕ!

ДИШЕ! ОДНЕЋЕМО ЈЕ У КУЋУ!
ВАЖИ!

БАР НЕШТО ДА ТЕ ОДВРАТИ ОД ПЕЦАЊА! ДОТЕРАЋУ КОЛА ШТО БЛИЖЕ!

ПЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ...
БАШ ПРОФЕСИОНАЛНО?
ПРЕСВУЦИ СЕ И ПОПИЈ НЕШТО, ПА ЋУ ТЕ ПОСЛЕ ПОГЛЕДАТИ!

ХОЋЕШ ДА СЕ ПОБРИНЕШ ЗА ЊЕНУ ОДЕЋУ? У КУПАТИЛУ ЈЕ... ОХ... КАКО СИ ТИ?
СЈАЈНО! НЕ БРИНИ ТОЛИКО О МЕНИ!

ДА, ОНА ЈЕ САД ВАЖНИЈА!
ЈЕ ЛИ?!

РЕЦИ МИ, ДА ЛИ ВИ ДОКТОРИ ПОСМАТРАТЕ ЖЕНЕ КАО ПАЦИЈЕНТЕ ИЛИ...
ПРОФЕСИОНАЛНА ТАЈНА...

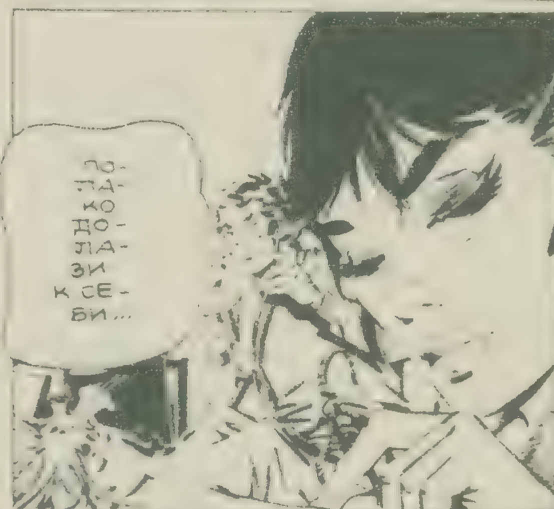
ПОЛАКО ДОЛАЗИ К СЕБИ...

КАКАВ ЧУДАН НАЧИН ДА НЕКО ИЗВРШИ САМОУБИСТВО!

ГЛЕДАЈ, ПАМЕТНО МОЈЕ! ОНА СЕБИ НИЈЕ МОГЛА ДА ЗАВЕЖЕ ТЕ ЧВОРОВЕ!

ХОЋЕШ РЕЋИ ДА ЈЕ НЕКО ПОКУШАО ДА ЈЕ УБИЈЕ?!

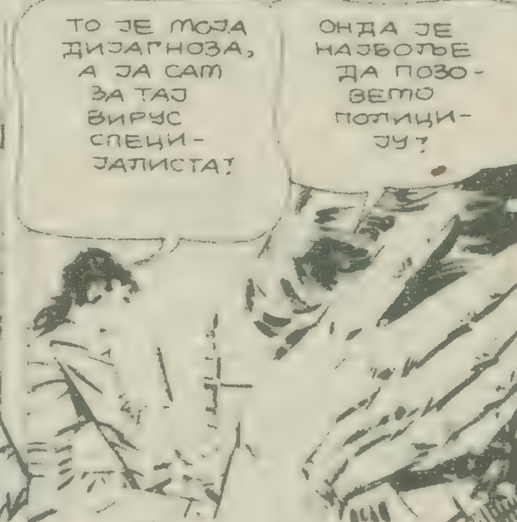
ТО ЈЕ МОЈА ДИЈАГНОЗА, А ЈА САМ ЗА ТАЈ ВИРУС СПЕЦИЈАЛИСТА!
ОНДА ЈЕ НАЈБОЉЕ ДА ПОЗОВЕМО ПОЛИЦИЈУ!

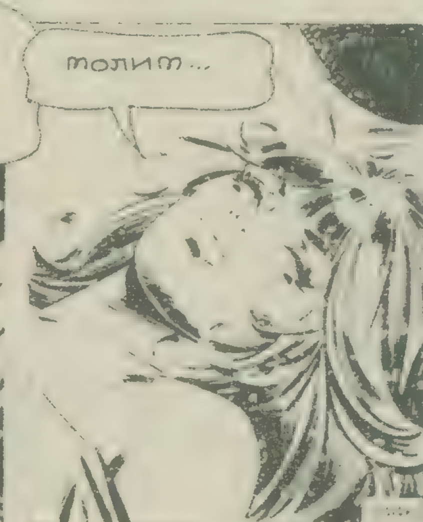
МОЛИМ...

НЕ БОЈ СЕ, ЈА САМ ДОКТОР ГОРДОН, А ОВО ЈЕ МОДЕСТИ БЛЕЈЗ!
ШТА СЕ ТО МЕНИ ДОГОДИЛО?

ПАЛА СИ У РЕКУ... МОДЕСТИ ТЕ ЈЕ СПАСЛА...
КО... КАКО САМ ПАЛА У ТЕМЗУ?

ТРЕНУТНА АМНЕЗИЈА! ЕВО И ЧВОРУРЕ!
ХМ... НЕ У ТЕМЗУ!

КАКО СЕ ЗОВЕШ И ОДАКЛЕ СИ?
ПЕГИ ВЕСТЕРН ИЗ МОНТРЕАЛА САМ... РАДИМ У ЛОНДОНУ ДВЕ ГОДИНЕ...

...СЕЛА САМ У ВОЗ И КРЕНУЛА ЗА... ЗА...

ОХ! НЕ СЕЋАМ СЕ...
НЕ БРИНИ, ПЕГИ, ТО ЈЕ САМО ПРИВРЕМЕНО!
3448

Пеги је заспала добивши средство за умирење...
ЧАК НЕ ЗНА ДА ЈЕ У ШКОТСКОЈ...
НИТИ ДА ЈЕ НЕКО ПОКУШАО ДА ЈЕ УБИЈЕ!

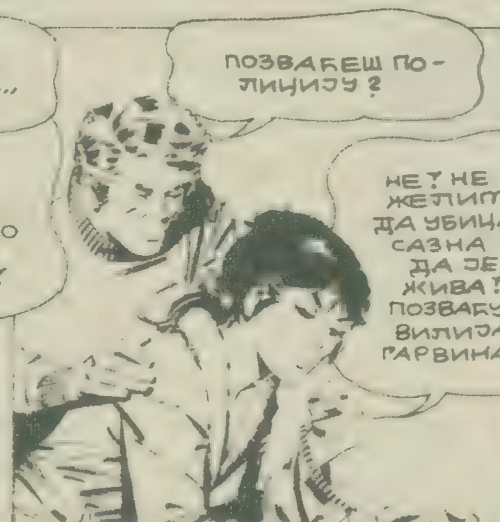
ПОЗВАЋЕШ ПОЛИЦИЈУ?
НЕ! НЕ ЖЕЛИМ ДА УБИЦА САЗНА ДА ЈЕ ЖИВА! ПОЗВАЋУ ВИЛИЈА ГАРВИНА!

ЊЕГА?! ШТА ЋЕ НАМ ОН?
ЗНАШ ДОБРО, ГОРДОНЕ, ДА ЈЕ ОН СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ЛЕПЕ ПЛАВУШЕ!

СВАКАКО, ПРИНЦЕВО! ОДМАХ ДОЛАЗИМ!
Гостионица Вилија Гарвина Млин...

ПСА ТРАГАЧА? ИМАМ НЕШТО БОЉЕ! ТУ ЈЕ ЏЕКО!

ИМАМО СРЕЋЕ! ВИЛИ ЋЕ ДОВЕСТИ ПРИЈАТЕЉА АБОРИГЕНА!
ШТА?! ЈЕСАМ ЛИ ГЛУВ ИЛИ САМ ПОЛУДЕО?!
У планинској кућици...

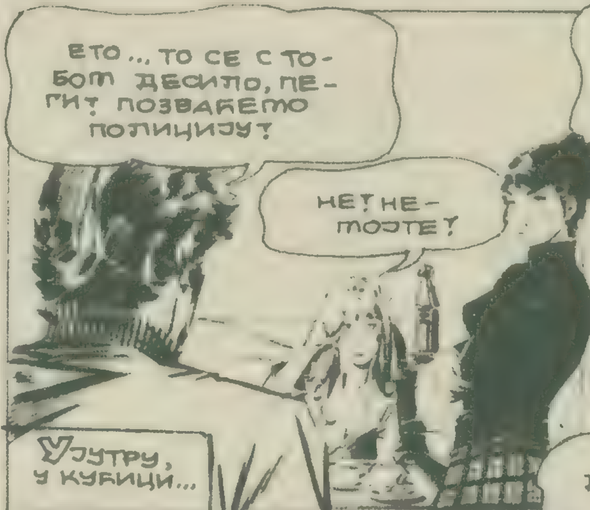
ЕТО... ТО СЕ С ТОБОМ ДЕСИЛО, ПЕГИ! ПОЗВАЋЕМО ПОЛИЦИЈУ!
НЕ! НЕМОЈТЕ!
Ујутру, у кућици...

ЗНАШ ЛИ ЗАШТО СИ ТО РЕКЛА, ПЕГИ?
НЕ, АЛИ ИМАМ ОСЕЋАЈ ДА НЕ ТРЕБА ЗВАТИ ПОЛИЦИЈУ!

ГДЕ ГОД СЕ ТИ ПОЈАВИШ, НЕКО ЗЛО! КАО ДА ШИРИШ ЗАРАЗУ!
ГОРДОНЕ, ШТО ТИ ЈЕ ПОЕТИЧАН НАЧИН УДВАРАЊА!

ДОКТОРЕ РИЧИ, ДА ЛИ ТИ ЈЕ ОДЕЋА СУВА?
МИСЛИМ ДА НИЈЕ!

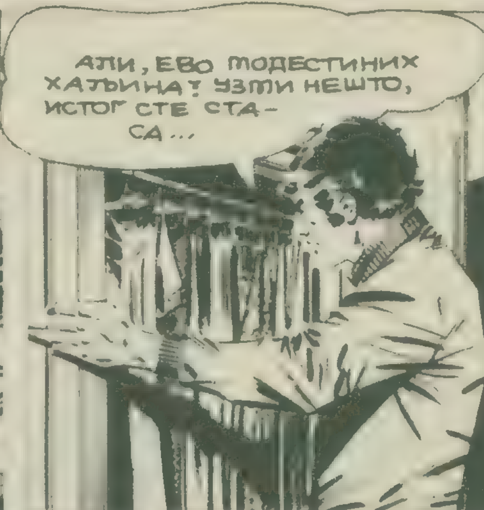
АЛИ, ЕВО МОДЕСТИНИХ ХАЉИНА! УЗМИ НЕШТО, ИСТОГ СТЕ СТАСА...

ОХ, ШТО СУ ЛЕПЕ ХАЉИНЕ! А ГДЕ ЈЕ ОНА?
ОТИШЛА ЈЕ ПО СВОЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ НА АЕРОДРОМ!

НАДАМ СЕ ДА ЈЕ НИСТЕ МНОГО УБЕЂИВАЛИ ДА ВИ ТИ ПОЗАЈМИЛА ХАЉИНЕ...
ЈА УБЕЂИВАО?!

ЈА ДА УБЕЂУЈЕМ **МОДЕСТИ**?! СВАШТА!
ОПРОСТИТЕ, САМО ПИТАМ! А, КО СУ ТИ ПРИЈАТЕЉИ?

ЈЕДАН ЈЕ АУСТРАЛИЈАНАЦ ЏЕКО, А ДРУГИ ЈЕ ЧУВЕНИ ВИЛИ ГАРВИН!
А, ЕВО ИХ!

ЗДРАВО, ГОРДОНЕ, СТАРИ ЛАФЕ!
ЏЕКО, ОВО ЈЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ ГОРДОН РИЧИ, УВЕК НАСМЕЈАНИ ДОКТОР!

НИСТЕ ИЗАБРАЛИ БАШ ДОБРО ДРУШТВО, ДОКТОРЕ!
ОХ, ЈА **НИСАМ** ЊЕГОВ ПРИЈАТЕЉ!

САМО СЕ КОШКАЈУ, А КАО БРАЋА СУ!

ПЕГИ, УПОЗНАЈ СЕ СА ЏЕКОМ!
ОХ, ДА... МИЛО МИ ЈЕ...

РАДУЈЕ МЕ ШТО СТЕ ДОБРО...
ЈЕСТЕ ЛИ СПРЕМНИ, ГОСПОЂИЦЕ БЛЕЈЗ? ХТЕО БИХ ДА ШТО ПРЕ КРЕНЕМО!

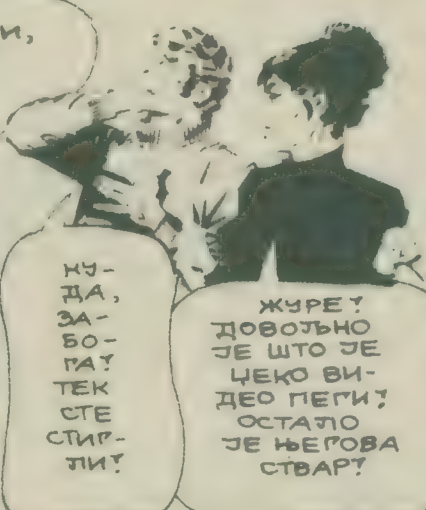
КУДА, ЗАБОГА! ТЕК СТЕ СТИГЛИ!
ЖУРЕ! ДОВОЉНО ЈЕ ШТО ЈЕ ЏЕКО ВИДЕО ПЕГИ! ОСТАЛО ЈЕ ЊЕГОВА СТВАР!

НЕ БРИНИ, ДРАГА, У ДОБРИМ СИ РУКАМА!
А ЈА? ШТА ЋЕ БИТИ СА МНОМ?

МОЖЕМО ДА КРЕНЕМО, ЏЕКО?

МАЛО КАСНИЈЕ, УЗВОДНО ОД КОГИЈЕВОГ ВИРА...
ОВДЕ ЈЕ ЛЕЖАЛА... ВИДИМ, БИЛО ИХ ЈЕ ТРОЈЕ, ТРАГОВИ СУ СВЕЖИ...
СТВАРНО?

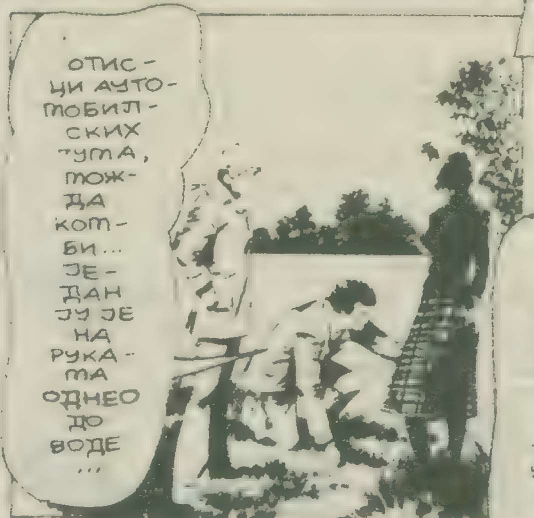
ОТИСЦИ АУТОМОБИЛСКИХ ГУМА, МОЖДА КОМБИ... ЈЕДАН ЈУ ЈЕ НА РУКАМА ОДНЕО ДО ВОДЕ...

ЏЕКО СЕ ВРАТИО НА ОБАЛУ...
КАКО ЗНАШ ДА ЈЕ У ПИТАЊУ ЖЕНА, ЏЕКО?
ЧОВЕК И ЖЕНА СУ ЈЕ БАЦИЛИ У РЕКУ...
ТРАГОВИ МУШКАРАЦА СУ ДРУКЧИЈИ, ВИЛИ...
МОРАМ ТО ДА ВИДИМ!

ЏЕКО ЈЕ СЛЕДИО ТРАГ ЛАНД-РОВЕРА...
ВИДИШ, ТРАВА СЕ ЈОШ НИЈЕ ОПОРАВИЛА ОД ТОЧКОВА!
ДА, ВИДИМ...

А ОВДЕ СУ СКРЕНУЛИ НА ПУТ...
Romero

ПОКУШАЋЕМО ВАШИМ КОЛИМА ДА ИХ ДАЉЕ ПРАТИМО...

ЏЕКО, НЕ ПРАТИШ, ВАЉДА КОЛА ПО МИРИСУ?!
ОВА СУ ПРОШЛА КРОЗ ВРЕСИШТЕ, А ТО ПОМАЖЕ...

ПРОВЕРИЋУ НА СВАКОМ СКРЕТАЊУ С ПУТА...

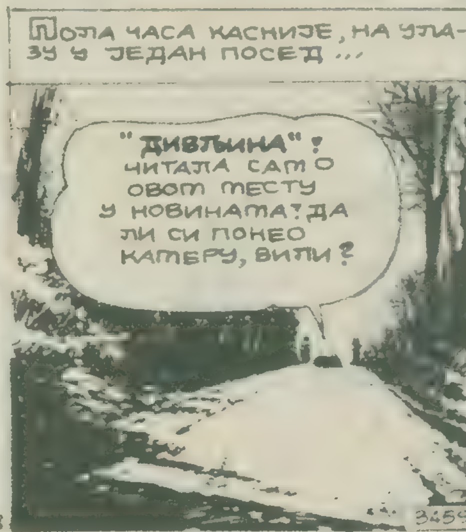
ПОЛА ЧАСА КАСНИЈЕ, НА УЛАЗУ У ЈЕДАН ПОСЕД...
„ДИВЉИНА"! ЧИТАЛА САМ О ОВОМ МЕСТУ У НОВИНАМА! ДА ЛИ СИ ПОНЕО КАМЕРУ, ВИЛИ?

Џеко је протенио гуму и проверио траг...
Сасвим сигурно, овамо су кола скренула!

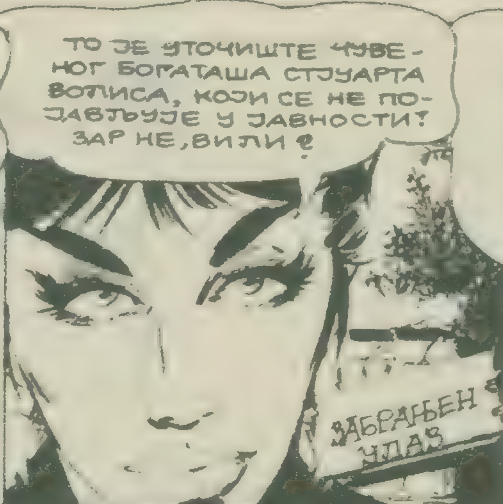
То је уточиште чувеног богаташа Стјуарта Волиса, који се не појављује у јавности! Зар не, Вили?
ЗАБРАЊЕН УЛАЗ

Место је обезбеђено као тврђава, бар према новинама...
Увуци се у шуму и покушај да нешто снимиш!

Модести се упутила дугом стазом ка "Дивљини"...
Извините, да ли бих могла да телефонирам, кола су ми се покварила!

Ко је то, Грејсоне?
Нека туристкиња, сестро Бинкс! Кола су јој се покварила...

Вили се сасвим приближио поседу и снима...
А на улазу...

Немамо сервис за помоћ туристима! Уђите у кола, вратићу вас до пута!

Хтела сам да платим... али, нема везе...
Ако пушите, има везе! Разумете?!

Не долазите више овамо! Телефон имате три километара даље...
Хвала... били сте заиста љубазни!

Зове се Бинкс! Више личи на рвача, него на болничарку! Снимила сам је мини-камером...
Ко је то?

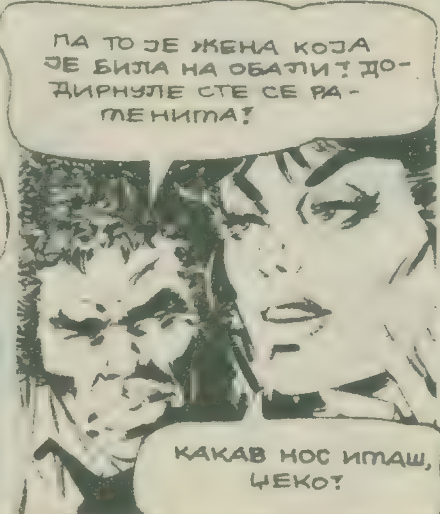
Па то је жена која је била на обали! Додирнуле сте се раменима!
Какав нос имаш, Џеко!

ТЕ ВЕЧЕРИ, У ПЛАНИНСКОЈ КУЋИЦИ...
А, ВРАТИЛИ СТЕ СЕ! НИЈЕ ВАМ НИ ПАЛО НА ПАМЕТ ДА НАМ ТЕЛЕФОНИРАТЕ!
ДИВАН СИ КАД СИ ЉУТ!
КО НЕ БИ БИО! НЕМА ВАС ЧИТАВУ ВЕЧНОСТ!
НЕ ЉУТИ СЕ! ВРАТИЛИ СМО ЏЕКОА НА АЕРОДРОМ И РАЗВИЛИ НЕКЕ ФИЛМОВЕ!

ОВО СУ СНИМЦИ "ДИВЉИНЕ" РЕЗИДЕНЦИЈЕ ТАЈАНСТВЕНОГ БОГАТАША СТЈУАРТА ВОЛИСА...
...А ОВО ЈЕ НЕКО КО СЕ ЗОВЕ СЕСТРА БИНКС!
УЈКА СТЈУАРТ... САД СЕ СЕЋАМ... АЛИ, ТО НИЈЕ БИО ОН... А ОНДА СЕСТРА БИНКС... УЖАС...

СЕЋАЊЕ ПЕГИ ВЕСТЕРН СЕ ВРАТИЛО...
А САД СЕ ЛЕПО СМИРИ И СВЕ НАМ ИСПРИЧАЈ!

ПРЕКРИО САМ ТИ ВЕЧЕРУ ТАЊИРОМ, ДА СЕ НЕ ОХЛАДИ, МОДЕСТИ!
А ГДЕ ЈЕ МОЈА ВЕЧЕРА?
МОДЕСТИ, ТВОЈ "ДОКТОР" ТИ ЈЕ ПОЈЕО ВЕЧЕРУ...
И ТИ СЕ САД СМИРИ, ДРАГИ ГОРДОНЕ!

МОЈА ПОРОДИЦА СЕ ИСЕЛИЛА У КАНАДУ, А МОЈА МАЈКА ЈЕ БИЛА ЈЕДИНА СЕСТРА УЈАКА СТЈУАРТА...
КАД СУ МОЈИ УМРЛИ ПРЕ ДВЕ ГОДИНЕ, ОТИШЛА САМ У ЛОНДОН ДА РАДИМ... ПОНЕКАД САМ ЧИТАЛА У НОВИНАМА О УЈАКУ...
ТАЈАНСТВЕНИ ЧОВЕК КОЈИ СЕ НЕ ПОЈАВЉУЈЕ У ЈАВНОСТИ И КОЈИ ИМА ЧИТАВО БОГАТСТВО, И СЛИЧНО...
А ТИ СИ МУ, ЗНАЧИ, СЕСТРИЧИНА?

ПОСЛЕДЊИ ПУТ САМ ГА ВИДЕЛА КАД ТИ ЈЕ БИЛО ДВАНАЕСТ ГОДИНА...

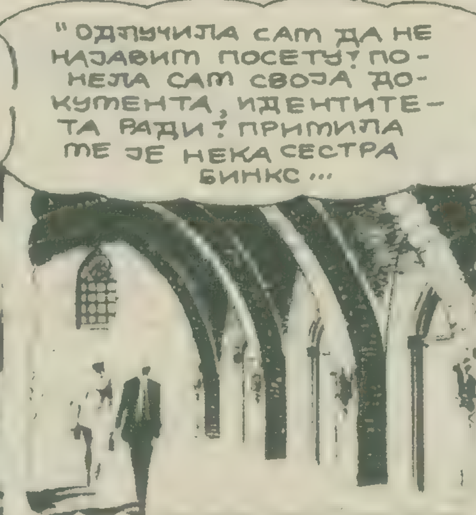
„ОДЛУЧИЛА САМ ДА НЕ НАЈАВИМ ПОСЕТУ! ПОНЕЛА САМ СВОЈА ДОКУМЕНТА, ИДЕНТИТЕТА РАДИ! ПРИМИЛА МЕ ЈЕ НЕКА СЕСТРА БИНКС...

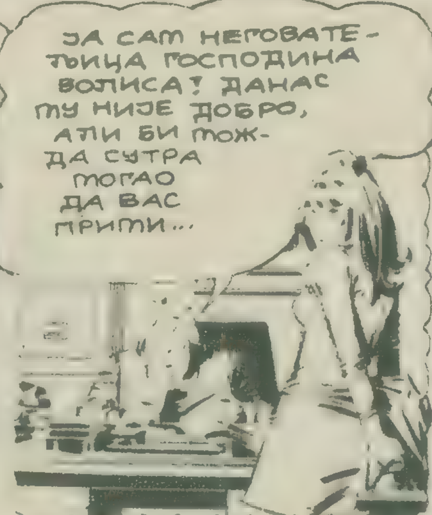
ЈА САМ НЕГОВАТЕЉИЦА ГОСПОДИНА ВОЛИСА! ДАНАС МУ НИЈЕ ДОБРО, АЛИ БИ МОЖДА СУТРА МОГАО ДА ВАС ПРИМИ...

ЗНАЧИ, ПРОШЛЕ НОЋИ СИ ПРЕНОЋИЛА У "ДИВЉИНИ"?
ДА...

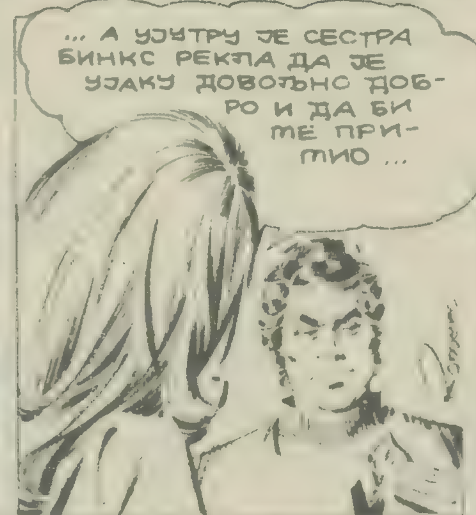
... А УЈУТРУ ЈЕ СЕСТРА БИНКС РЕКЛА ДА ЈЕ УЈАКУ ДОВОЉНО ДОБРО И ДА БИ МЕ ПРИМИО ...

ТА ЗГРАДА ЈЕ КАО ЗАТВОР... СВЕ ЗАКЉУЧАНО И НА СВЕ СТРАНЕ СТРАЖАРИ...

ПЕРИ ВЕСТЕРН ЈЕ НАСТАВИЛА...
ЗДРАВО, ПЕРИ, АЛ' СИ ПОРАСЛА!
КАКО СИ, УЈКА СТЈУАРТЕ?

ХТЕЛА САМ ДА ТЕ ИЗНЕНАДИМ, А САД СЕ СТИДИМ ШТО САМ ТАКО УПАЛА!
СВЕ ЈЕ У РЕДУ, ДУШО...

ЖИВИМ УСАМЉЕНО, АЛИ МИ ЈЕ ДРАГО ШТО ТЕ ВИДИМ!

ПРИЧАЛИ СМО ТАКО, А ОНДА САМ МУ ПРУЖИЛА МАМИНУ ФОТОГРАФИЈУ И НЕШТО ПРИМЕТИЛА!

ДА, ОНА ЈЕ... ИЗГЛЕДА КАО ...
ТИ НИСИ УЈКА СТЈУАРТ! ОН НЕМА ЈЕДАН ПРСТ НА ДЕСНОЈ РУЦИ!

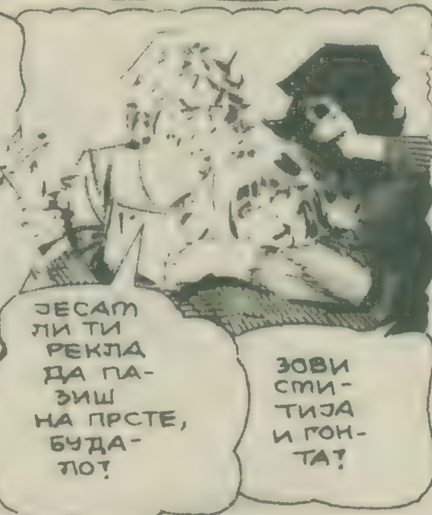
ЈЕСАМ ЛИ ТИ РЕКЛА ДА ПАЗИШ НА ПРСТЕ, БУДАЛО!
ЗОВИ СМИТИЈА И ГОНТА!

НИЈЕ УСПЕЛО?
НИЈЕ! МАЛА ГАДУРА СЕ СЕТИЛА УЈАКОВОГ ПРСТА!
САДА ОНА СУВИШЕ ЗНА!
ВЕЖИ ЈЕ!
СТАВИЛИ СУ ТИ ФЛАСТЕР НА УСТА, СВЕЗАЛИ РУКЕ И ОДВЕЛИ НА РЕКУ! ТА ЖЕНА ЈЕ У СВЕМУ УЖИВАЛА!
НА ЖАЛОСТ, ИМА ТАКВИХ...
ПЕГИ ВЕСТЕРН ЈЕ ЗАВРШИЛА СВОЈУ ПРИЧУ...

ПОШТО СВЕ ЗНАШ, РЕЦИ НАМ НЕШТО О ВОЛИСОВОЈ ИМПЕРИЈИ, ВИЛИ!
ДВА ИСТУРЕНА ЧОВЕКА: КЊИГОВОЂА ЏЕСОН И АДВОКАТ БУТ!
ДА, ВИДЕЛА САМ ИХ СИНОЋ ЗА ВЕЧЕРОМ...
... АЛИ СЕСТРА ВИНКС ТАМО КОМАНДУЈЕ!

АКО ЈЕ ВОЛИС МРТАВ, ЗАШТО НИСИ ХТЕЛА ДА ЗОВЕМО ПОЛИЦИЈУ, ПЕГИ?
ЗАТО ШТО НИЈЕ МРТАВ! А АКО ПОЗОВЕМО ПОЛИЦИЈУ, БИЋЕ!
ОТКУД ЗНАШ ДА ЈЕ ЖИВ?
ЗАТО ШТО БЕЗ ВОЛИСА НИЧЕГ НЕ БИ БИЛО! А ОВАКО, СВЕ ИДЕ...
ЛОГИЧНО...

ТАЈ КЛОВН СВАШТА ПРИЧА И ТИ МИ ВЕРУЈЕШ?!
ДА, ДРАГИ... И ПРЕСТАНИ ДА ИЗИГРАВАШ НАДУРЕНО ДЕРИШТЕ!
ВИЛИ ЈЕ У ПРАВУ, ГОРДОНЕ! УЈАК ЈЕ ЖИВ! ПОМИЊАЛИ СУ ГА У САДАШЊЕМ ВРЕМЕНУ...

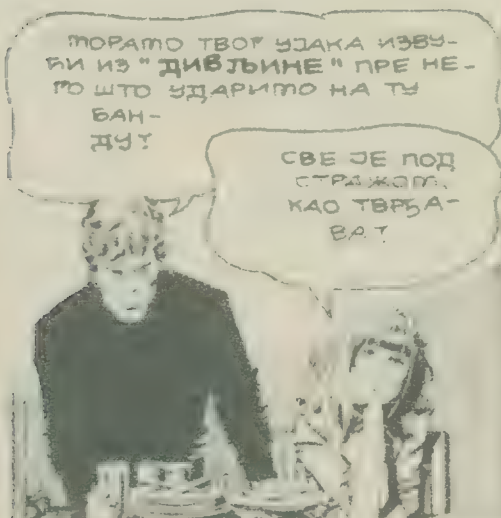
МОРАМО ТВОГ УЈАКА ИЗВУЋИ ИЗ "**ДИВЉИНЕ**" ПРЕ НЕГО ШТО УДАРИМО НА ТУ БАНДУ!
СВЕ ЈЕ ПОД СТРАЖОМ, КАО ТВРЂАВА!

ТО ЗАХТЕВА ИЗВЕСНЕ ПРИПРЕМЕ! ПРВО ЋЕМО РАТ НЕРАВА...

ОНИ ВЕРУЈУ ДА ЈЕ ПЕГИ МРТВА, ПА ЋЕ ИМ СЕ ПРИКАЗАТИ КАО ДУХ!
ШТА?!

ГОРДОН МОЖЕ ДА КОНТРОЛИШЕ ШТА СЕ ДЕШАВА.
ТОМЕ САМ СЕ МОРАО НАДАТИ

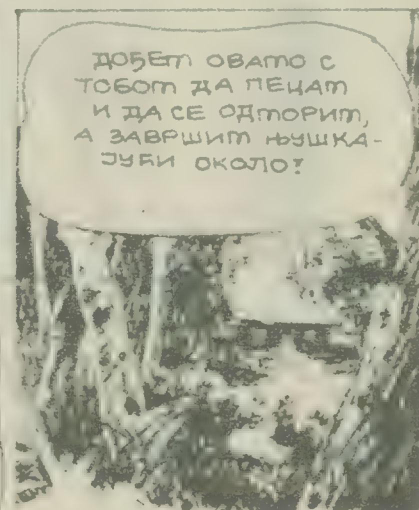
ДОЂЕМ ОВАМО С ТОБОМ ДА ПЕЦАМ И ДА СЕ ОДМОРИМ, А ЗАВРШИМ ЊУШКАЈУЋИ ОКОЛО!

НЕ ЗНАМ САМО ШТА САМ НАШАО У ТЕБИ! ЗНАМ ЈЕДНУ ДЕВОЈКУ КОЈА НЕ ПРАВИ ПРОБЛЕМЕ!
НЕМОЈ ДА МЕ ИЗЛУЂУЈЕШ **ЉУБОМОРОМ**, ГОРДОНЕ...

ОДОХ ДА СПАВАМ!
ПЕГИ ЋЕ КОД МЕНЕ, А ТИ У ВИЛИЈЕВУ СОБУ...

БОЉЕ ИДЕМ У ШЕТЊУ, ВИШЕ ЋЕ МИ ПРИЈАТИ!
НЕ ТРЕБА ДА СТРАЖАРИШ КОД "**ДИВЉИНЕ**" ПРЕ НЕГО ШТО СВАНЕ, ДРАГИ!

ДВА ДАНА КАСНИЈЕ...
ЗДРАВО, ГОРДОНЕ! КАКО ЈЕ?
ДИВНО! ЦЕО ДАН ПЉУШТИ ПО МЕНИ!

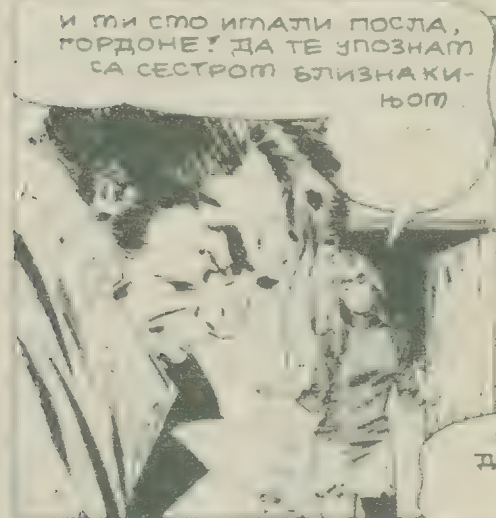
И МИ СМО ИМАЛИ ПОСЛА, ГОРДОНЕ! ДА ТЕ УПОЗНАМ СА СЕСТРОМ БЛИЗНАКИЊОМ

БИЛА ЈЕ ТО МОДЕСТИ СА ПЛАВОМ ПЕРИКОМ...
ВИЛИ ЈЕ ИШАО У ГРАД ДА НАМ КУПИ ИСТУ ОДЕЋУ! ОН ЈЕ ФАНТАСТИЧАН!
ДВАНАЕСТ ЧАСОВА ДРЕЖДИМ НА ЗЛАЗУ У "**ДИВЉИНУ**" И КИСНЕМ, А САД СЛУШАМ КАКО ЈЕ ГАРВИН ФАНТАСТИЧАН!

СЕСТРА БИНКС ЈЕ ГЛАВНИ ТРЕНЕР! УЈУТРУ У ДЕСЕТ ТРЕНИРА ШЕСТОРИЦУ ЉУДИ...

... А ДРУГУ ШЕСТОРИЦУ ПОПОДНЕ У ЧЕТИРИ! СВИ ИМАЈУ ЗЛЕ ФАЦЕ...

... БАШ КАО ВИЛИ: ЧЕЛО - ДВА ПРСТА, СИТНЕ ЛУКАВЕ ОЧИ, ТУП ИЗРАЗ ...
ЗНАЧИ, ДВАНАЕСТ ЖЕСТОКИХ ТИПОВА!

ОВО ЈЕ ПАРАБОЛИЧНИ РЕФЛЕКТОР! ГОВОРИШ КРОЗ ЊЕГА ОВДЕ, А ОН ПРЕНОСИ ГЛАС НЕКОЛИКО СТОТИНА МЕТАРА ДАЉЕ...
САВРШЕНСТВО! ЗВУЧАЋЕ К'О ИЗ...

ГЛУПОСТИ! КО ЈОШ ВЕРУЈЕ У ТАКО НЕШТО!

КАСНИЈЕ...
НЕ ПЛАШИШ СЕ, ПЕГИ?
НЕ! ГОРДОН КАЖЕ ДА МОГУ ПОТПУНО ДА СЕ ОСЛОНИМ НА ТЕБЕ И ВИЛИЈА!

ЗНАШ, ПИТАЛА САМ ГОРДОНА О ТЕБИ И ВИЛИЈУ, ПОШТО... ОВАЈ... ТЕШКО ЧОВЕК МОЖЕ ДА ВАС РАЗУМЕ...
И ШТА ТИ ЈЕ РЕКАО?

ДА И ОН НЕКЕ СТВАРИ НЕ РАЗУМЕ!
ДРАГИ ГОРДОН, УМЕ ДА БУДЕ ПАМЕТАН КАД ХОЋЕ!

У ЗОРУ...
СПРЕМАН, ГОРДОНЕ?
НАРАВНО! ЈАКО ВОЛИМ ДА ПОМАЖЕМ ЈУНАЦИМА У ШИКАНИРАЊУ КРИМИНАЛАЦА КОЈИ УБИЈАЈУ ДОК ТРЕПНЕШ!

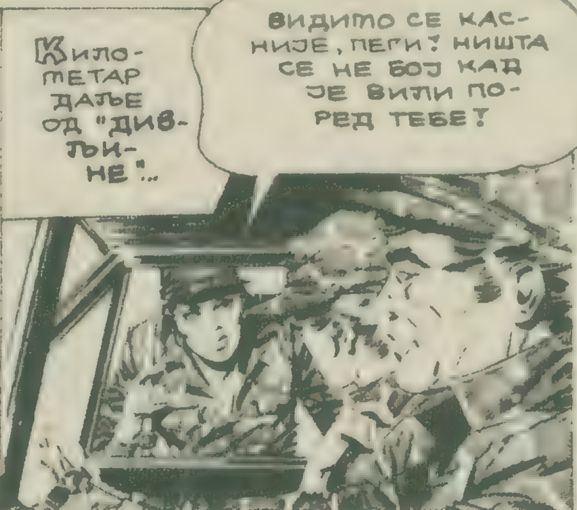
КИЛОМЕТАР ДАЉЕ ОД "ДИВЉИНЕ"...
ВИДИМО СЕ КАСНИЈЕ, ПЕГИ! НИШТА СЕ НЕ БОЈ КАД ЈЕ ВИЛИ ПОРЕД ТЕБЕ!

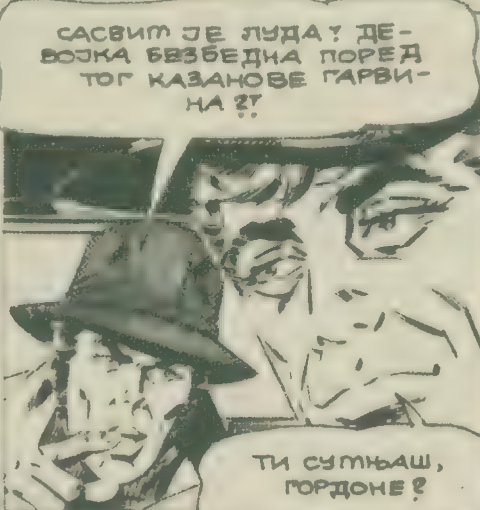
САСВИМ ЈЕ ЛУДА! ДЕВОЈКА БЕЗБЕДНА ПОРЕД ТОГ КАЗАНОВЕ ГАРВИНА?!
ТИ СУМЊАШ, ГОРДОНЕ?

У ДЕСЕТ ЧАСОВА СЕСТРА БИНКС ПОЧИЊЕ ТРЕНИНГ СВОЈИХ ЉУДИ...
ХОП! ХОП! РАЗМРДАЈТЕ ТЕ МИШИЋЕ!

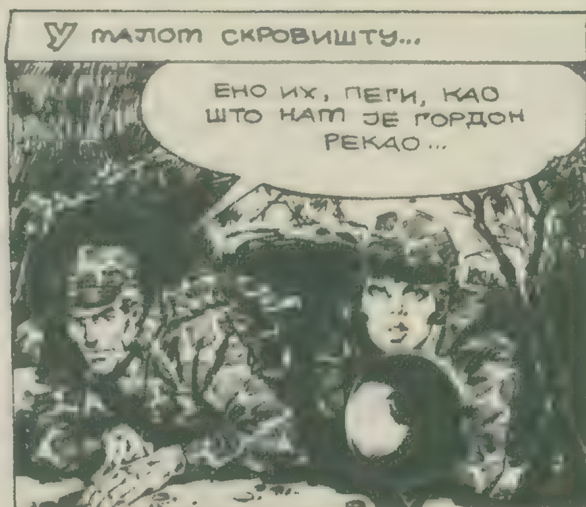

У МАЛОМ СКРОВИШТУ...
ЕНО ИХ, ПЕГИ, КАО ШТО НАМ ЈЕ ГОРДОН РЕКАО...

... ОКРЕНИ МИКРОФОН ПРЕМА СЕСТРИ БИНКС И ИЗГОВОРИ СВОЈ ТЕКСТ КАО ШТО СИ НА ПРОБИ ...
НЕСТВАРНИ ГЛАС ЛЕБДЕО ЈЕ У ВАЗДУХУ...

СЕСТРО БИНКС, ЗАШТО СИ МЕ УБИЛА? ЗАШТО?

НЕ МОГУ ДА СЕ СМИРИМ СЕСТРО БИНГС... НЕ МОГУ ДА ИЗИЂЕМ...
ЧУЈЕТЕ ЛИ??

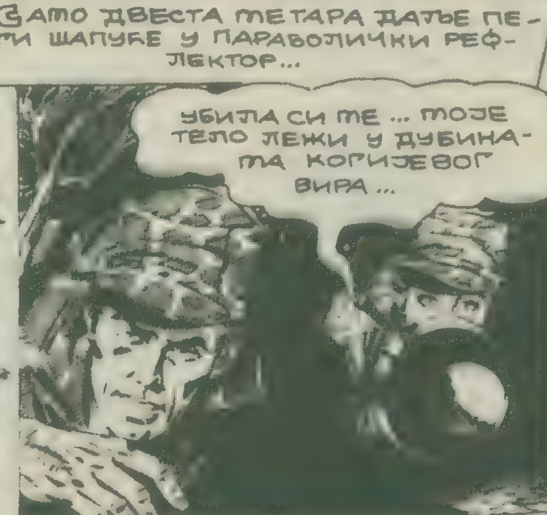

САМО ДВЕСТА МЕТАРА ДАЉЕ ПЕГИ ШАПУЋЕ У ПАРАБОЛИЧКИ РЕФЛЕКТОР...
УБИЛА СИ МЕ ... МОЈЕ ТЕЛО ЛЕЖИ У ДУБИНАМА КОГИЈЕВОГ ВИРА ...

... ТАКО МИ ЈЕ ХЛАДНО...
ОДАКЛЕ ТО ДОЛАЗИ?
ТО ЈЕ ГЛАС ОНЕ МРТВЕ ДЕВОЈКЕ!

НЕ МОГУ ВИШЕ ИЗДРЖАТИ... СУВИШЕ САМ СЛАБА...

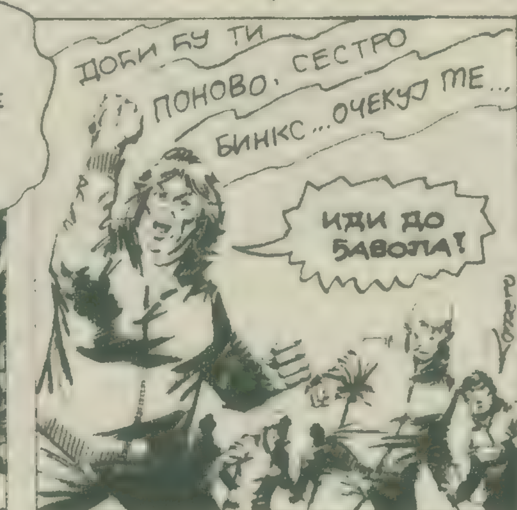

ДОЋИ ЋУ ТИ ПОНОВО, СЕСТРО БИНКС... ОЧЕКУЈ МЕ...
ИДИ ДО ЂАВОЛА!

ТО МОРА ДА ЈЕ ТРИК!
АЛИ КАКО КАД САМО МИ ЗНАМО?

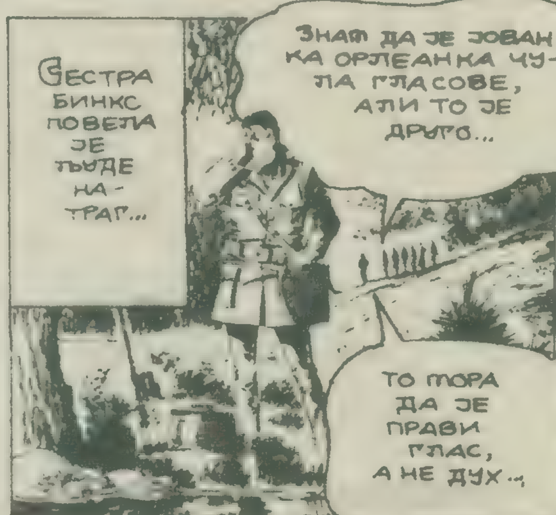

СЕСТРА БИНКС ПОВЕЛА ЈЕ ЉУДЕ НАТРАГ...
ЗНАМ ДА ЈЕ ЈОВАНКА ОРЛЕАНКА ЧУЛА ГЛАСОВЕ, АЛИ ТО ЈЕ ДРУГО...
ТО МОРА ДА ЈЕ ПРАВИ ГЛАС, А НЕ ДУХ...

ШТА? И ВИ СТЕ ЈЕ ВИДЕЛИ?! ВЕЋ САМ ПОМИСЛИО ДА САМ ПОЛУДЕО...
ХЕЈ, ВИ? ЈЕСТЕ ЛИ ВИДЕЛИ НЕКУ ДЕВОЈКУ?

СТАЈАО САМ БЛИЗУ КОГИЈЕВОГ ВИРА ... ВАЗДУХ СЕ ОДЈЕДНОМ УСКОМЕШАО И ОНА СЕ ПОЈАВИЛА ИЗ ВОДЕ!
ГОРДОН ЈЕ ОНДА ИЗРЕЦИТОВАО СВОЈУ УЛОГУ...

КАЖЕТЕ ДА ЈЕ **ТО** БИО **ДУХ**?
ЈА? А, НЕ! НЕ ВЕРУЈЕМ У ДУХОВЕ!
МОРА ДА САМ ХАЛУЦИНИРАО! ОСТАВИТЕ МЕ НА МИРУ, ГОСПОБО!
ТРЕБА ВИШЕ ДА СЕ ДРУЖИМ СА ДЕВОЈКАМА ПА НЕЋУ **ЗАМИШЉАТИ СВАШТА!**
ТИ СИ ЧУЛИ ГЛАС, А ОВАЈ ЈУ ЈЕ ВИДЕО...

У ШУМИ БЛИЗУ **"ДИВТЬИНЕ"** МОДЕСТИ СЕ ПРЕОБЛАЧИ У ПЕГИ И СТАВЉА ПЕРИКУ...
ПЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ ШЕТА ЛАГАНО ОКО УЛАЗА...
КО ЗНА ДА ЛИ ЈЕ ВРАТАР УПОЗНАТ ШТА СУ УРАДИЛИ ПЕГИ, АЛИ ЈУ ЈЕ ВИДЕО...
ХЕЈ, ВИ! КАКО...
ОДЛИЧНО... ЗНА, ДАКЛЕ, ШТА СЕ ДЕСИЛО...

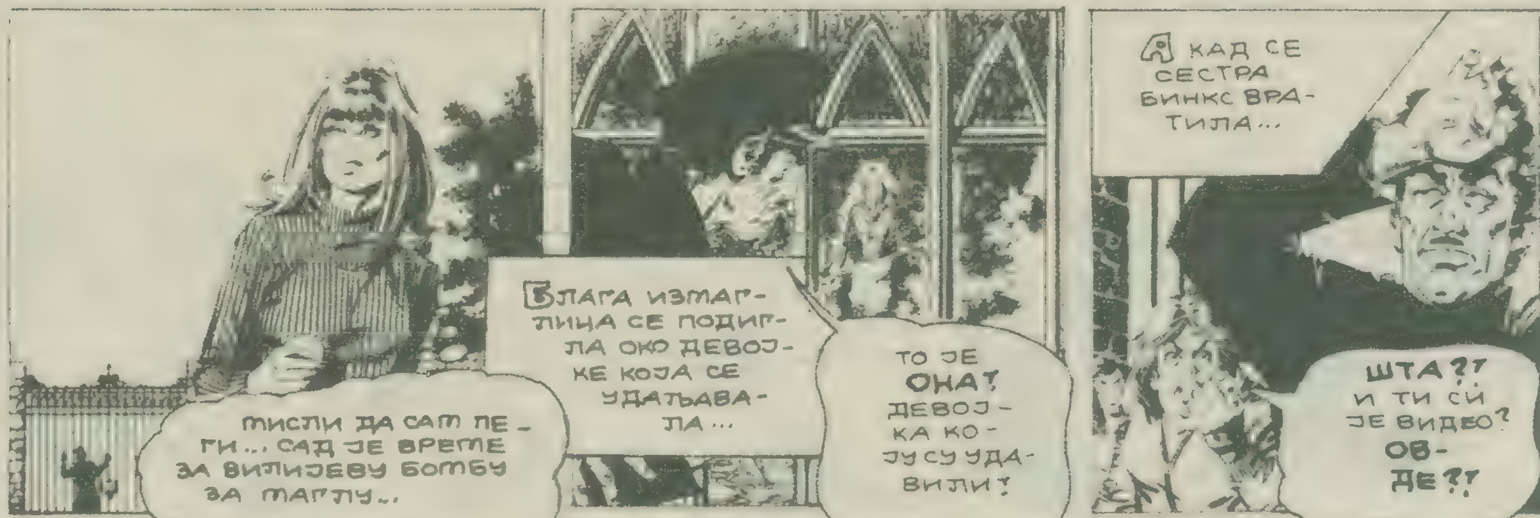
МИСЛИ ДА САМ ПЕГИ... САД ЈЕ ВРЕМЕ ЗА ВИЛИЈЕВУ БОМБУ ЗА МАГЛУ...
БЛАГА ИЗМАГЛИЦА СЕ ПОДИГЛА ОКО ДЕВОЈКЕ КОЈА СЕ УДАЉАВАЛА...
ТО ЈЕ **ОНА!** ДЕВОЈКА КОЈУ СУ УДАВИЛИ!
А КАД СЕ СЕСТРА БИНКС ВРАТИЛА...
ШТА?! И ТИ СИ ЈЕ ВИДЕО? **ОВДЕ?!**

КАСНИЈЕ, НА ПОСЕДУ...
КАЖЕШ, ПОЈАВИО СЕ ДЕВОЈЧИН **ДУХ?**
КАЖЕМ ДА СМО ЧУЛИ **ЊЕН** ГЛАС КАО ДА ДОЛАЗИ ИЗ ДАЉИНЕ!
А У ИСТО ВРЕМЕ ВИДЕО ЈУ ЈЕ НЕКИ ПЕЦАРОШ НА КОГИЈЕВОМ ВИРУ, А ГРЕЈСОН ОВДЕ!
МОЖДА СЕ НИЈЕ УДАВИЛА...
ГЛУПОСТИ! ТИ МИСЛИШ ДА НЕКО ИЗВОДИ ТРИКОВЕ СА МНОМ?!
УПРАВО ТО! ШТО ДОКАЗУЈЕ ЊЕНО ПРИСУСТВО... НА ТРИ МЕСТА ИСТОВРЕМЕНО!
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

АРТУР, НЕСТАШНИ ДУХ: СПАСИЛАЦ ЖЕТВЕ

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ:
КРАЉ ЈЕ ВАН СЕБЕ

НОВИ ЉУБИМЦИ

ВАЛЕНТИНО

Доказ да Сарајево није остало без талената

Многе су се ствари и могле наслутити на домаћој сцени али да ће група Валентино са својим првенцем на 33 обртаја изазвати толико интересовање, вероватно је изненађење и за саме јунаке тог изненађења. Да ствар буде занимљивија не ради се о припадницима развиканог „новог примитивизма", занимљивијег на папиру и „усменом предању" него на пластици. Напротив, реч је о саставу Валентино који би, ако су класификације неопходне, означавао нови смер онога што одавно подразумевамо под појмом „сарајевска поп школа". Мада многи тврде да то у пракси не постоји (стварно, шта матуранти те институције раде?) чињеница је да на искуствима те непостојеће школе Валентино гради каријеру. Нелогично али тачно.

Валентино су: Суад Такирлић – певач, Емир Чолаковић, бас, Дубравко Смолчић, бубњеви и Зијо Ризванбеговић, гитара.

Они у свом стваралаштву спајају све оне разлике између Индекса из шездесетих и случаја Бијелог дугмета седамдесетих година. С једне стране поп-манир најстарија сарајевска група а са друге стране дрскост и „не придржавање правила" најпопуларније сарајевске групе. А, да све буде по неком реду, Валентино ту иступа са својим аргументима: вођа и аутор Зијо Ризванбеговић није копија већ даровит музичар који је нашао простор да артикулише своје идеје свестан да мудри користе најбоља искуства дајући им своја лична обележја. Плоча „Валентино Но 1" зато није револуционарна ни радикална али носи доста песама које ће је уврстити у избор најслушљивијих из домаће продукције са почетка 1984. То што она није у потпуности „заокружена" само може бити добар знак. Нека постављена питања и наметнуте дилеме чекају свој одговор у будућности када Валентино друштво буде имало више студијског и сценског искуства. Оно што је битно, идеје и разлог, већ имају.

Још је једна ствар занимљива и може послужити у корист теорије да је Валентино природни след ствари. Продуцент и сниматељ плоче је Паша Феровић, легенда сарајевске сцене шездесетих, ветеран Чичака и човек занимљиве прошлости док је гост гитариста Горан Бреговић, без кога свака прича о Сарајеву, губи од вредности.

Валентино је звучни доказ да сарајевска сцена своју будућност не гради на ново-примитивним илузијама већ и на конкретној и слушљивој музици. На сву срећу.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„Волим те још"

Музика и текст: Зијо Ризванбеговић
Изводи: Валентино

Ноћима ја проклињем
телефон што ме не буди
данима ја мрзим звоно
што не звони
сањам те на вратима,
кофери у рукама
грациозан ход, улазиш са
ријечима:
Волим те још, као прије
мислим на нас, као прије.
Гадне ријечи си по први
пут говорила
исцијепала слике,
поклоне и моја писма
и прије си умела да
нестанеш на два, три дана
ал' враћала си се с
кајањем на уснама:
Волим те још...
Телефон је зазвонио,
родила се нада
корак, два и ја сам ту,
реци, душо, шта ти
треба?
Чуј, стари, ноћас одлазим
из овог града
не вјеруј у мене, јер више
никад нећеш чути:
Волим те још...

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Пол и Линда Макартни уживају да мазну некакве ситнице по хотелима. Линда ми је чак показивала неке од својих трофеја. Није то ништа вредно... Људима валда постаје досадно када имају тако много новца".

Дени Лејн, бивши члан групе Wings.

РОК ДАТУМ

19. април 1928.

У Паризу рођен Алексис Корнер (Alexis Korner) музичар који ће шездесетих година одиграти значајну улогу у каналисању енглеске популарне музике поготово у правцу спајања новог „острвског темперамента" са традицијама црначке музике које су тада премоштавале Атлантик. Један од твораца британског „ритам и блуз бума" директан је „кривац" за настајање састава попут Ролингстоунс, Манфред Мен, Крим, Фри... Овај велики музичар умро је 31. децембра прошле године у Лондону.

ОЗИ У НЕВОЉАМА

Непредвидиви Ози Озбурн има доста проблема у последње време. Најпре се веома неугодно озледио у Лондону на снимању новог видео спота прогутавши парче стакла које је, по сценарију, требало да разбије. Певач је хитно пре-

бачен у САД ради медицинске интервенције која је успешно извршена, али су нови планови ипак морали бити одложени јер је састав напустио бубњар Кармин Апајс. Ози је то прокоментарисао у свом стилу: „Кармин је отишао из здравствених разлога – било ми је мука од њега".

● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју

SCORPIONS

Чувена немачка тешко-метална атракција, Scorpions, после дуже паузе поново је на сцени. Њихов нови албум зове се „Love At A First Sting" („Љлубав на прву жаоку"), и повод је за неколико пригодних изјава. Прича певач Клаус Маине:

– Турнеја коју смо имали 1982, после објављивања албума „Blackout" била је наша најдужа и најуспешнија икада. Нормално после тога смо морали да се одморимо. Растурили смо се на све четири стране света. Онда ми је у јануару прошле године Рудолф Шенкер, гитариста и композитор, одсвирао неколико песама преко телефона. У фебруару смо се први пут нашли сви заједно и урадили неке аранжмане. У априлу смо дошли у Стокхолм у студио групе Abba, али онда је Херман (Раребел, бубњар) имао мали нервни слом..."

● Тада су почеле приче да ће га заменити бубњар групе Rainbow?

– Да. У свему томе има само толико истине да је Боби Рондели случајно био у Стокхолму у исто време и помагао нам је при пробама док се Херман опорављао у Швајцарској. Студио је био закупљен, морали смо да радимо. Знали смо да су наши поштоваоци предуго чекали и да морамо урадити плочу која ће оправдати њихово поверење.

● Увек сте имали добар контакт са својом публиком.

– Да нема њихове генерације, не би било ни нас. Ми црпимо енергију из публике и враћамо им је кроз чист рокенрол који нас одржава. Још увек се осећамо млади у срцу управо захваљујући нашим обожаваоцима. Ове године ћемо им се одужити како треба – очекујемо да се Scorpions појаве пред око два милиона људи током наше наредне турнеје.

ГЛУМЦИ У ПЕСМАМА

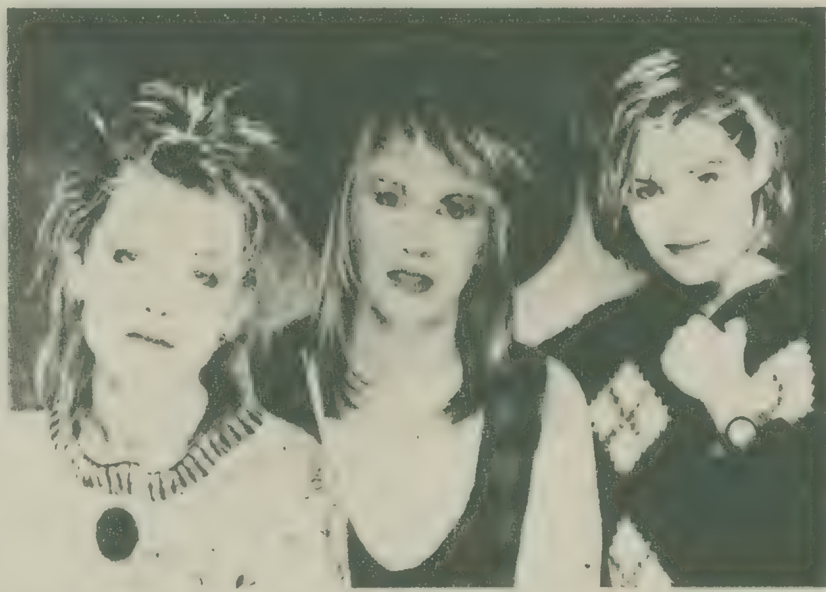

Ове три даме на слици зову се Bananarama. Њихова најновија плоча са песмом „Robert De Niro s Waiting" је још један прилог тренду да популарни музичари у својим композицијама опевају велике звезде филма. Уз Bananarame, то су недавно учинили и момци из групе Madness са својим синглом „Michael Caine" (глумац је чак учествовао у снимању), а има и других примера: Ким Карнс је певала о очима Бет Дејвис „Bet Davis' Eyes". Боуви је у „China Girl" трагичан као Марлон Брандо, а не заборавимо ни нашу YU-групу која је својевремено тврдила „И да си Мерилин Монро не би ми пријала сад..."

● РОКЗНАЛИЦЕ ● РОКЗНАЛИЦЕ ● РОКЗНАЛИЦЕ ● РОКЗНАЛИЦЕ ● РОКЗНАЛИЦЕ

ЛЕПА ЛИЦА РОКА

1. Гитариста лепог лица почео је каријеру у групи Herd, наставио са Humble Pie, али се највише прославио солистичким албумом „уживо". Његово име је:
а) Питер Фремптон
б) Питер Гебријел
в) Питер Хемил

☐

2. Шта је Нена?
а) Певачица
б) Група
в) Група која се зове по својој певачици

☐

3. У саставу Duran Duran тројица чланова имају исто презиме. Које?
а) Џонсон
б) Тејлор
в) Ле Бон

☐

4. Једна од најупечатљивијих фаца прошле сезоне био је басиста групе KajaGooGoo. Он се зове
а) Ник Роудс
б) Ник Бегс
в) Крис Хемил

☐

5. Певачица Мони Ковачич је својевремено наступила на једном фестивалу са познатом групом.
а) Нови Фосили
б) Црвени Корaљи
в) Сребрна Крила

РЕШЕЊА: 1.а 2.в 3.б 4.б 5.в

ЗЕМЉА СЕ ШИРИ И ПУЛСИРА

У СВЕТУ ХИПОТЕЗА

ПРЕМА ПОДАЦИМА ПАЛЕОНТОЛОГИЈЕ, ПРЕ ОТПРИЛИКЕ 380 МИЛИОНА ГОДИНА, НА НАШОЈ ПЛАНЕТИ ГОДИНА НИЈЕ ТРАЈАЛА 365 ВЕЋ 400 ДАНА. ЗАШТО?

У историји Земље постоји читав низ периодичних понављања геолошких процеса, што је већ давно привукло пажњу научника. Енглески геофизичар Џон Џоли 1925. године увео је у науку појам о **термичким циклусима** у развоју наше планете – циклусима у којима су наизменично наилазиле једна за другом фазе загревања и хлађења. У

исто време совјетски геолог Андреј Архангелски писао је у једном од својих радова: „У животу Земљине коре као црвена нит провлаче се наизменичне епохе у којима њена кора доживљава страховито **згушњавање** и епохе са не мање израженим силама **растезања.** Згушњавања се најочигледније показују у формирању планинских гребена, а растезање у настајању великих увала.

Познате су и друге цикличне појаве у историји Земље: наизменичне епохе наступања океана на континенте и њихово повлачење или наизменично смењивање појачавања и слабљења вулканске активности

Све сличне појаве тешко је или чак немогућно објаснити ако се стоји на позицијама потпуног немењања пречника и обима Земље у току читаве њене историје. Међутим, појаве су објашњиве ако се допусти могућност да се пречник наше планете периодично мењао, а њен обим пулсирао: час се повећавао, а час смањивао.

Разуме се да за сада идеја о наизменичним променама размера наше планете није ништа више од хипотезе. А ипак треба истаћи логичност погледа које та хипотеза поставља да би њима објаснила низ важних, но засад још недовољно јасних појава у геолошкој историји планете.

Геолозима су, на пример, познати и извесни веома стари слојеви који леже на површини Земље али су њихове особености такве као да су се образовали под притиском који данас влада на дубинама од 30 до 50 километара. Како су се они нашли на површини? Ако дозволимо да је пре 3,5 милијарди година (старост Земље према најновијим подацима износи 4,6 милијарди година) радијус наше планете био мањи од данашњега – рецимо један и по до два пута – онда је тада сила Земљине теже била знатно већа но сада. Истовремено притисак у дубинама од око 10 километара тада још младе Земљине коре био је довољан да те слојеве избаци на површину.

С хипотезом о постепеном ширењу Земље слаже се читава група појава које указују на смањивање силе теже у току геолошке историје. Takође се може објаснити зашто пре 380 милиона година број дана у години није износио 365 већ 400 дана. Ако се радијус наше планете повећао – ја мислим не више од 5 до 10 процената – онда се и просечна густина Земље смањила па је она почела спорије да се врти око своје осе.

Који су узроци ширења и пулсирања Земље? Тачан одговор засад се не може дати. Међутим, данас је утврђено да читав низ најразличитијих процеса у огромном котлу у недрима Земље има заједничку тенденцију – **смањивање** густине супстанци које чине нашу планету. Последица тога може да буде повећање размера Земље. Пулсације, ипак, пре свега могу бити изазване временски неравномерним излучивањем топлотне енергије у средишту Земље и њеним распростирањем према површини као у посебним „топлотним таласима". Редовне пулсације планете збивале су се на фону њеног постепеног ширења.

Ј. МИЛАНОВСКИ
дописни члан Академије наука СССР

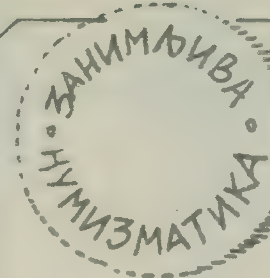

ЛЕТЕЋИ НОВАЦ

Када је реч о папирном новцу, многи су склони да његову појаву вежу за Европу, тачније Шведску, и годину 1661. Међутим, прве новчанице су се, како смо уосталом могли да видимо у недавно приказаној серији о Марку Полу, појавиле у Кини и то још у 9. веку. Папир за новац био је сиве боје а правио се специјалним поступком од коре дудовог дрвета. Те прве новчанице биле су познате као феи тсиен – летећи новац. Заправо, то и није био прави новац, бар не у данашњем смислу те речи – феи тсиен је била потврда о положеном сребру у једном граду која је трговцима омогућавала да у местима кроз која су пролазили користе локалну валуту. Предност је била несумњива: било је много лакше и једноставније носити парче папира него неколико килограма сребра. Додуше Европљани су папирној новчаници, када су четири века касније сазнали за њу, одмах нашли ману: лако је горела а и није била баш отпорна на воду.

У почетку су се издавањем летећег новца бавили приватници али чим је ствар кренула и то стигло до царских ушију, овај уносни посао преузела је држава. Убрзо је дошло до још једне промене: да би се подстакла трговина, корисници потврда више нису морали да плаћају 10% од вредности положеног сребра за њено коришћење.

У 11. веку у Сечуану се појавио прави банковни папир који је представљао доказ о потраживању одређених количина злата или сребра предатих на чување банкама. Ти „чекови" важили су две-три године и за то време ишли су из руке у руку, често остајући ненаплаћени у року. Није ни чудо што је њихово гомилање изазвало праву инфлацију

Нове промене догодиле су се у 13. веку када је династија Јуан одлучила да ствар узме у руке и заведе ред. Прво што је урадила било је да уведе новчанице различите вредности (за њих су гарантовале резерве злата и сребра) и да одузме својство оптицајног средства тј. новца бакру, сребру и злату. Замисао је била не само добра већ и почела да даје и прве резултате кад је окруњеној глави пало на памет да организује ратни поход. За рат је наравно требало имати пара па је цар, попут многих савремених владара, дошао у ситуацију да се баци на штампање новца. Исход није тешко наслутити: нова инфлација захватила је Кину

И. Лазаревић

НАЈВЕЋИ ВЕЛОДРОМ НА СВЕТУ

ЈАПАНСКИ БИЦИКЛИСТИЧКИ РАЈ

Трибине на старту и циљу писте могу да приме 8000 гледалаца.

План бициклистичког спортског центра на полуострву Изу, једном од најлепших у Јапану.

СТО КИЛОМЕТАРА ОД ТОКИЈА, НА 177 ХЕКТАРА ПРОСТИРЕ СЕ СУПЕРМОДЕРНО ЦАРСТВО ДВОТОЧКАША ЧИЈА ЈЕ ИЗГРАДЊА СТАЈАЛА 240 МИЛИЈАРДИ СТАРИХ ДИНАРА. ТАМО ОДЛАЗЕ ЉУБИТЕЉИ БИЦИКЛА ДА ВОЗЕ ПО ПИСТИ И МАЊИМ СТАЗАМА, АЛИ СЕ И ОДРЖАВАЈУ ВЕЛИКА ТАКМИЧЕЊА.

Токио има једанаест милиона становника, а окружују га и три друга милионска града: Нико, Хаконе и Камакура. По улицама главног града Јапана и његовој околини, у свако доба дана и ноћи ваљају се таласи аутомобила, тако да за бициклисте никад нема места – а и да га има, каква би то вожња била!

Јапанци веома воле бициклизам, па многи, кад имају времена, беже у природу да се провозају на два точка. Да би заиста могли уживати у том спорту, на сто километара од Токија изграђен је нов модеран велики бициклистички спортски центар који заузима простор од 177 хектара. Подигнут је на полуострву Изу, једном од најлепших крајева Јапана.

Центар је царство бицикла. Тамо немају приступ моторна возила, ваздух је чист, с благим мирисом мора. Писта је прилагођена за трке, тренинг и уживање – дакле за аматере. Дугачка је пет километара, успон износи 12 одсто, а висинска разлика је 270 метара. Писта има мањи круг од три километра на оштрим успонима који је део целе стазе. Трке се одржавају на читавој стази која пред циљем има правац од 460 метара. Ту су и трибине за 8000 гледалаца.

Иза трибина су просторије у којима јапанска бициклистичка индустрија стално излаже своје најновије производе, тамо се налазе бицикли за вожњу у месту – једни показују пређени пут и брзину, а други, по четири у реду, служе за игру: такмичари окрећу педале, а сијалица на „малој писти" показује ко води и, на крају, ко добија трку.

Годишње бициклистички центар посети 600.000 Јапанаца који тамо могу да користе хотел са 150 соба, два ресторана, базен за купање, тениско, кошаркашко и одбојкашко игралиште. Наравно, нису заборављени ни најмлађи који имају своје посебне стазе, мале бицикле и кациге, такмичења.

П. Т.

На малим теренима возе се рикше уч“ вожња вежбају почетници

У првом плану су четири „тркача" на 200 метара. Њихови резултати бележе се електронски. У позадини су бицикли за оне који желе у месту да провере своју издржљивост и брзину.

ДУНАВСКИ ВУК АДМИРАЛ КУК

100.000

Без овог кинеског шешира адмирал Кук не седа у свој кану, посебно кад угреје: скваси га у води и миран је следећа два сата

НА РЕДУ ЈЕ 29. МЕЂУНАРОДНА ДУНАВСКА РЕГАТА, ВЕСЛАЊЕ ОД ИЗВОРА ДО УШЋА ОВЕ ВЕЛИКЕ РЕКЕ. ГЛАВНА ЛИЧНОСТ ПОНОВО ЋЕ БИТИ СЕДАМДЕСЕТТРОГОДИШЊИ БЕОГРАЂАНИН ВИТОМИР ДИЗДАРЕВИЋ.

Двадесетак кануа, једноседа и двоседа, лагано се кретало низ широку реку. Мада је Дунав у том делу Мађарске прилично миран, мишице веслача већ су подрхтавале од напора а до следећег одморишта остало је добрих двадесет километара. Уз то, већ неколико часова пратила их је ледена киша. Али, нико се није жалио, уосталом то ни понос није дозвољавао јер су они учесници најдуже и најмасовније спортске манифестације на свету – Међународне дунавске регате. Од старта из западнонемачког градића Инголштата до циља Силистре у Бугарској на Црном мору ваља превеслати тачно 2083 km.

ПОЗИВ ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ

Још није касно, каже адмирал Кук, да се овогодишњој регати придруже нови веслачи. И у његовом кануу има места и сви који желе да се, скоро два месеца, спуштају Дунавом могу да се јаве на адресу: Витомир Диздаревић, Змај-Јовина 6, Београд. Иначе, организатор Међународне дунавске регате за Југославију је Заједница за развој туризма на Дунаву, Добрињска улица 11, и Туристички савез Београда, Моше Пијаде 1. За све детаљније информације заинтересовани се могу обратити организаторима или самом адмиралу Куку. Па, срећна пловидба!

Тишину реке одједном је прекинуо звук мотора и сви су се као по команди окренули у том правцу: приближавао им се мађарски патролни чамац. Са палубе су се огласили људи у униформама:

– Кук, капетан Кук! Ђера иде, ђера иде (Дођи овамо)...

Убрзо је са прамца бачено дугачко уже, знак да веслачи могу да се прикаче и једно време шлепују уз патролни чамац. И мада таква вожња није у духу регате, десетак чамаца се прикачило, многи из забаве а две-три женске посаде богме и из потребе... Човек кога су Мађариословили са „капетан Кук" само им је махнуо руком у знак поздрава и мирно наставио да сече воду веслима. Сапутници су покушали да га приволе да се и они прикаче за уже, узалуд.

Два-три километра низводно стигли су до места где је река била начичкана тзв. шпорним преградама које служе да терају воду на ону страну где има мање и тако омогуће безбеднију пловидбу за бродове с дубљим газом. Морало се проћи кроз тај чудан дрворед. И у тренутку кад су готово стигли до преграда, патролни чамац је нагло окренуо и сви „шлепери" нашли су се у води.

Капетан Кук са својом посадом врло брзо је стигао на место „удеса" помажући многима да се дохвате сигурног. Већ је помислио да се све срећно завршило, кад је стотинак метара низводно видео плаву косу, која се час помаљала, час губила под водом. Руке које су беспомоћно млатарале биле су сигуран знак да је у питању слаб пливач. Брзи индијански кану стреловито је појурио на ту страну и ускоро је дављеник извучен.

Дрином на деблу

Седамдесеттрогодишњи Витомир Диздаревић, кога многи знају једино под именом капетан Кук или Адмирал, препричава баш овај догађај од пре дванаестак година из више разлога, како каже. Прво, а то је правило број 1, на регату могу да иду само врсни пливачи, друго да се са на изглед мирним и леденим Дунавом није шалити, опасност је увек ту, и треће да је човек без човека беспомоћан.

Јер, да Кук и његови сапутници нису са себе скинули готово све што су имали и дали жени вероватно би и она, као оних петнаестак других што нису имали од кога да добију суву одећу, завршила у болници са упалом плућа. И док се жена неконтролисано тресла и од страха и хладноће, Кук јој је наредио да весла док се не ознађи, то јој је једини спас. Тако је и било.

На обали Саве, преко пута Аде Циганлије, већ неколико година укотвљен је брод „Стењка", власништво удружења риболоваца аматера, а поред њега, упакован, индијански кану облепљен заставицама европских земаља. Ретки су тренуци кад је чамац на сувом јер капетан Кук свакодневно весла по педесетак километара уз и низ Саву. То му је тренинг за регату. А кад кану извуче на обалу, зна се, правац „Стењка". Гитара коју је сам направио и песма до дубоко у ноћ. Могао би Кук месец дана да пева а да не понови песму, зна их преко 3600, на репертоару су песме готово свих европских народа.

– А кад сам и где први пут сео у чамац? Е, давно је то било у мојој родној Јањи, тамо поред Бијељине. Ни пуне четири године нисам имао. Река Јања се у пролеће излије и право кроз моју авлију, а ја дохватим прво корито и низ бујицу. После сам ишао низ Дрину на ораници, издубљеном деблу тополе...

Витомир Диздаревић пловио је многим водама, и узводно и низводно. Био је столар, трговац, члан предратног хора Радио-Београда, завршио Академију ликовних уметности (одсек унутрашње архитектуре), затим постао инжењер, био гимнастичар, боксер и, наравно, веслач.

Августа далеке 1955. Витомир Диздаревић се спремао да у Саву на плажи Сибирија, иза Железничког моста, порине кану који је сам направио. Случајно је наишао на четворо-петоро људи који су

0 КИЛОМЕТАРА НА ВЕСЛА

играли лопте довикујући се на неком страном језику. Контакт је брзо успостављен и Диздаревић је сазнао да су они учесници прве Дунавске регате и да се у Београду одмарају. Тако је и почело његово дружење са ТИД-ом (Међународном дунавском регатом), изостао је само два пута: на првој за коју није ни знао и 1970. кад је доживео саобраћајну несрећу.

Унапређење у Братислави

На првој регати на којој је учествовао, 1956, дочекан је поклицима одушевљења јер је његов чамац први на чијем се прамцу вијорила југословенска застава. Отада до данас у рукама има готово 100 хиљада превесланих километара.

– Пре петнаестак година у регати је учествовао и представник познате западнонемачке фирме за производњу чамаца „Клепер" и изненадио се кад је чуо колико сам километара превеслао. „Па то је више него што је прешао славни енглески морепловац капетан Кук!" – рекао је. И тако је остао Кук, капетан Кук. Ретко ми ко зна право име. А пре неку годину у Братислави сам „унапређен" у адмирала, с образложењем да капетана ипак има доста, адмирал је један, тако ме сад зову адмирал Кук...

Дунавом је, прича даље адмирал, данас низводно много теже веслати него раније, направљено је много вештачких језера за хидроцентрале тако да река готово и не тече. А пре је, рецимо, и сама помисао да се приближавају Ђердапској клисури изазивала језу: прво је требало савладати узани Сипски канал, неких 100 km испред Ђердапа, где вода тече брзином од три метра у секунду, а затим се пробити кроз Господин вир, прави водени пакао у којем река буквално кључа.

Пре седам-осам година на деоници између Кладова и Брзе Паланке учеснике регате изненадило је страховито невреме. Мада је био август, кошава као да је полудела стварајући таласе високе и преко два метра. А они су на Дунаву, тврди адмирал много гори него на мору јер не знаш с које стране наилазе, како да их избегнеш. Први је на одредиште стигао Кук са још четири посаде. Мрак је већ одавно притиснуо реку, а од осталих ни трага. Као вођа групе Кук је био дужан да се брине о свима.

Каже да му никад није било теже него те ноћи: 22 часа је већ било прошло а њих још нема. Већ се спремао да оде у град и обавести станицу милиције кад се појавио један чамац. Веслачу је дуго требало да дође себи од исцрпљености и саопшти да су други на безбедном, искрцали су се одмах после старта из Кладова. Неколико пута су покушали да крену даље, али им је патрола милиције забранила, никакво чудо јер су милиционери морали да улажу изузетне напоре да их извлаче из преврнутих чамаца.

Вест за насловну страну

Много доживљаја са регате памти Витомир Диздаревић, не би сви ни у већу књигу стали. Ипак, ако већ мора да издвоји најлепши, а лепих је много, одлучује се за један из 1968. Педесетак километара узводно од Братиславе, пасош му је потонуо у реку, ни данас не уме да објасни како. Како сад даље?

Кад је цариницима, који га сви без изузетка познају, рекао да је остао без пасоша, многи су се насмејали, а један као да је једва дочекао прилику:

– Одлично, послаћу вест „Вечерњику" да је капетан Кук остао без пасоша. Биће то вест за насловну страну.

Вест је заиста и објављена, али је зато за само један дан од чехословачких власти и нашег конзулата добио све потребне папире и другог дана са регаташима наставио пловидбу.

Регата нема никакав такмичарски карактер, једино они који превеслају читаву марш-руту добијају златну значку ТИД-а. Важно је дружење, ту нико никога не пита шта је ван реке, мада има и професора универзитета, уметника, столара, филозофа. А најлепше је, каже Кук, кад крену кратком релацијом на мирном делу реке, рукама се ухвате један за другог и певају уз пут препричавајући разне догодовштине са реке.

А како се споразумевају кад их има из готово свих делова Европе? Е, ту је тзв. donau esperanto, специфични језик регаташа у којем се користе речи свих подунавских земаља, и не само њих, понекад се увуче и нека латинска реч. Правила нема, али се, тврди Кук, сви лепо разумеју, не памти да је икад избила свађа, кад један има онда и други имају...

Адмирал Кук спретно и брзо припрема кану и већ после десетак минута снажним завеслајима граби уз Саву, припрема за овогодишњу регату Дунавом ближи се крају. За који дан кану ће на воз до Инголштата, а одатле реком ка њеном далеком уточишту.

Петар Милатовић

Удвоје је много лакше, и због друштва а и човек се сам веслајући замори на путу дугачком 2083 километра.

ЛЕДЕНЕ БОМБЕ

Исландски вулканолози забележили су прошле године необичну појаву: вулкан који је избацивао не ватру и пепео, већ комаде леда. Био је то вулкан Гримсветн који се налази у јужном делу Исланда. Ерупција је трајала две седмице. Сваког секунда вулкан је избацивао 420 кубних метара леда, а кад би му се активност појачала, та бројка је достизала две хиљаде. Укупна количина леда коју је вулкан избацио износила је око 1,3 кубни километар леда. У гротлу овог вулкана налази се један глечер и ово није било прво избацивање леда за време ерупције. Описи сличних ерупција налазе се и у старим исландским сагама.

ТИ-ЕЈЧИНГ СВЕ ПОПУЛАРНИЈИ ХОБИ

Дејвид Ален и Гери ван Никерк „на лицу места" које су тражили пуних десет година.

БЛАГО ПТИЧЈЕГ ОСТРВА

ПРЕ ВИШЕ ОД ДВЕСТА ГОДИНА БРОД „ДОДИНГТОН" НАЛЕТЕО ЈЕ НА ГРЕБЕН И ПОТОНУО. ЊЕГОВУ ОЛУПИНУ, ПРИВЛАЧНУ НЕ САМО ЗБОГ ДРАГОЦЕНОСТИ КОЈЕ КРИЈЕ ВЕЋ И ЗБОГ ПРИЧЕ ВЕЗАНЕ ЗА ЊУ, ТРАЖИЛИ СУ МНОГИ. ПРОНАШЛА СУ ЈЕ ДВА МЛАДИЋА И ПОНЕШТО ОД ТАЈНЕ ОДАЛА ПИСЦУ „СВЕТСКОГ АТЛАСА БЛАГА" ДЕРЕКУ ВИЛСОНУ.

„Узбуђење које смо осетили тог тренутка пратиће нас до краја живота. Заронили смо у тамну узбуркану воду и одједном га угледали, тачније речено оно што је остало од „Додингтона": олупину и непрегледну масу зелених бакарних полуга разбацаних око ње на морском дну заједно са бронзаним топовима, оним истим који су ишли у Индију за Клајвове трупе, хрпе најразноврснијих ствари намењених трговању, сребрне ковчеге, отворене и раштркане унаоколо..."

Тим речима описао је тридесетогодишњи Дејвид Ален из Јужне Африке час када су он и његов друг Гери ван Никерк 1977. открили олупину брода „Додингтон" британске Источноиндијске компаније. О таквом моменту сањају сви ловци на благо.

Дејвид Ален и Гери ван Никерк од тада непрекидно „раде" на том месту и показало се да је оно једно од најузбудљивијих и најзначајнијих подморских археолошких налазишта последњих година. И то не само зато што је „Додингтон" први од бродова из 18. века чији су остаци извучени из јужноафричких вода, чак ни зато што је пронађен његов товар – хиљаду килограма сребрних полуга, тридесет тона бакра и ковчези пуни робе за трговање у далеким земљама – „Додингтон" има своју причу која му даје романтичан ореол.

Ковчег са златом „Р. К. бр. 1"

Године 1764. британски генерал и државник Роберт Клајв, барон од Пласеја, већ увелико национални херој, позван је да се хитно врати у Индију, на место својих некадашњих тријумфа захваљујући којима је и зарадио племићку титулу. Директори Источноиндијске компаније издејствовали су да Клајв постане гувернер и врховни заповедник свих британских снага у Индији.

Роберт Клајв (1725 – 1774) је, после бурне ране младости у родној Енглеској, дошао у Мадрас 1743. године за чиновника британске Источноиндијске компаније у време када су се Енглеска и Француска грчевито бориле за превласт у Индији, односно за неограничено експлоатисање њених огромних богатстава.

Клајв је убрзо прешао у војну службу и први пут се истакао код Аркота, у победама код Калкуте и Пласеја 1757. практично је избацио Французе из Индије и постао први у низу оних војних колонизатора који су вештим интригама и снагом оружја створили у Индији моћну Британску империју.

У Енглеску се вратио 1760. са за оно време басносновним иметком од триста хиљада фунти и годишњом рентом од двадесет седам хиљада фунти стерлинга! Када је 1765. поново дошао у Индију у својству гувернера и врховног војног заповедника, постигао је свој дотад највећи успех принудивши Великог могула да британској Источноиндијској компанији уступи огромне богате области Бенгалије, Бихара и Орисе.

Али, лако се могло догодити да историја колонизоване Индије буде сасвим другачија – јер Роберт Клајв је још почетком 1755. године резервисао кабину на броду „Додингтон" који је, као део конвоја, требало да исплови за Индију средином априла.

Део његовог пртљага већ је био укрцан на „Додингтон" укључујући и ковчег са иницијалима „Р. К. бр. 1" у коме се налазио товар златног новца у вредности од три хиљаде фунти.

У последњем тренутку, због неодложних послова, Клајв је био принуђен да се укрца у лађу која је полазила нешто касније, а „Додингтон" је заједно са његовим пртљагом испловио са још пет бродова.

Судар са Острвом хаоса

Капетан „Додингтон", гоњен похлепом, претекао је током пловидбе остале бродове из конвоја не би ли се први домогао далеких тржишта и обавио недозвољену приватну трговину делом робе која је припадала, као и лађа, Источноиндијској компанији.

Обилазећи Рт добре наде док је море беснело, „Додингтон" је по видљивости равној нули покушао да следи курс кроз залив Алгоаи налетео право на оштре хриди пригодно названог али на мапи погрешно уцртаног Острва хаоса и – потонуо. Од двеста седамдесет чланова посаде и путника само двадесет троје успело је да се спасе и дочепа обале.

Ови малобројни чудом преживели нашли су се на заравњеном стеновитом тлу, далеко од било каквог копна, чији су једини становници биле непрегледне колоније морских птица. Због тога су одмах Острво хаоса прекрстили у Птичје острво како се и данас зове.

Захваљујући птицама имали су обезбеђену храну, а из олупине брода успели су да извуку бурад с водом, дрвену грађу, једра, ужад, алат, један ковчег са две хиљаде сребрњака и један с позлаћеним новцем.

После крваве отимачине око расподеле богатства превагнуо је здрав разум и бродоломници су удружили снаге да би направили нешто чиме би се могло пловити. Тим броди-

њем, названим „Срећно Спасење": седам месеци касније отиснули су се са Птичијег острва и после осам недеља пловидбе дочепали се мозамбичке луке Лоренцо Маркис у заливу Делагоа.

Злато генерала Клајва и остале драгоцености остале су на дну залива Алгоа у потопљеном „Додингтону".

Ајкула одгризла пропелер

„Додингтон" је у међувремену постао најчувенија и најпривлачнија од многих лађа које су страдале у немирним водама око јужноафричких обала и мета ловаца на благо, нарочито током последње деценије откако је ТН или ти-ејчинг (од енглеског Tee-Aitching, Treasure Hunting што значи лов на благо) постао веома популаран и често уносан хоби.

Многи су, уз помоћ модерних инструмената и старих мапа, покушавали да пронађу тачно место „Додингтонове" плаве гробнице. Дејвид Ален и Гери ван Никерк, обојица одрасли у Порт Елизабету, луци у заливу Алгоа, знали су у прсте све ветрове, време плима и осека. Убрзо им је постало јасно да старе мапе нису добро обележене и почели су да трагају тихо, за свој грош. Било им је потребно пуних десет година да открију олупину „Додингтона"!

Пронаћи потонули брод јесте велики и тежак подухват, али је још теже допрети до њега и извући са морског дна оно што је преостало. „Додингтон" се налази на веома неприступачном месту заривен у оштар подморски гребен изнад кога море непрекидно ваља тешке запенушане таласе.

– У току прва три месеца боравка на Птичијем острву успели смо да радимо на дну само једанаест пута – испричао је недавно Гери ван Никерк писцу „Светског атласа блага" Дереку Вилсону.

Осим бура и невремена у опсадном стању су их држале и ајкуле, а једна је чак одгризла пропелер њиховог бродића и то док се налазио у покрету! Други велики проблем представљали су им такозвани „гњурци пирати", хијене сваког места где се пронађе бродска олупина, са евентуалним драгоценостима. Од 1971. године, када је Јужноафрички врховни суд донео одлуку да је „спасавање" олупине брода „Мерестију" холандске Источноиндијске компаније дозвољено свакоме, свако ново подморско налазиште у тим водама привлачиројеве пирата који грабе шта стигну са места што га је мукотрпно и уз огромне трошкове открио неко други.

Прстен генерала Клајва

Када су Ален и Никерк први пут исловили у правцу Птичијег острва, мада никоме живом нису зуцнули где и ради чега иду, непрекидно их је, на пристојном одстојању, пратио један бродић. Месецима су били приморани да мотре на сумњиве бродове и чамце и прекидају рад чим би се неки указао на видику.

Из оправданог страха од пирата Ален и Никерк нису никоме рекли ништа о најзначајнијим стварима које су нашли и спасли, или тек намеравају да спасу, из „Додингтона". Познато је само да су током прве две сезоне роњења извукли већи део бакарних полуга, неколико бронзаних топова, позамашну количину сребрног новца, разноразне предмете који су били намењени трговини и неке личне ствари путника и посаде.

Када су већину тешких и кабастих предмета склонили на сигурно место и тако рашчистили дно око олупине, почели су, последњих година, да трагају за ситнијим и вероватно далеко вреднијим стварима које је теже уочити у вечној тами морског дна.

– А какви су резултати трагања? – покушао је да сазна Дерек Вилсон с којим су пристали да разговарају.

– Фантастични! – одговара Ален с пуно одушевљења, али магловито и крајње неодређено. – Товар злата нам још увек измиче, али смо пронашли нешто златних новчића и прстен који је, по свему судећи, припадао генералу Роберту Клајву.

Трагање се и даље наставља а Ален и Никерк су недавно добили од владе искључиво право на продају птичјег ђубрива (гуана) са Острва птица вредно око двеста хиљада фунти (око четрдесет милиона нових динара). Овим новцем они ће да финансирају свој веома скуп подухватчији се крај још не назире.

Ален и Никерк, као што се види, не причају много, али познаваоци сматрају да ће се о благу са „Додингтона" тек чути када се операције заврше и драгоцености нађу на сигурном. Дотле је тајна.

Ипак му је дошло главе

Што се генерала Роберта Клајва тиче, он је прежалио ковчег са златом срећан што је у задњем часу променио брод. И славе и блага имао је ионако напретек али му је оно најзад ипак дошло главе.

Пошто је по други пут савршено обавио прљави колонизаторски посао, поново се вратио у Енглеску 1767. године с тријумфом победника и огромним богатством. Али, у домовини је ускоро оптужен да га је стекао на незаконит и недопустив начин.

Случај се 1773. године нашао пред Британским парламентом где је утврђено да је лорд Клајв за време своје прве управе у Бенгалу „добио и присвојио" тада огромну своту од двеста тридесет четири хиљаде фунти, али да је „истовремено учинио велике и изванредне услуге својој земљи".

На тај начин је овај први, највештији и најуспешнији колонизатор Индије званично рехабилитован. Ипак, под притиском оптужби и скандала и мучен тешком болешћу Роберт Клајв, барон од Пласеја, извршио је следеће године самоубиство.

Приредила:
Бојана Дожић

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Фредерик Браун

ДВОБОЈ У СВЕМИРУ

Керсон отвори очи и виде да лежи на песку. Подигао је поглед и констатовао да је све око њега плаво. „Вероватно сам полудео", помисли. Песак на којем је лежао био је светлуцаво плав. Тога није било нигде на Земљи, нити на иједној планети за коју је знао. Тек тада примети да је потпуно наг и окупан знојем. Само је на Меркуру било тако топло, али он је удаљен око шест милијарди километара...

Полагано му се враћало памћење. Последње чега се сећао било је да је летео у свемирском извиђачу-једноседу. Задатак му је био да иза путање Плутона контролише простор од милион и по километара испред огромне земаљске флоте, која је у васиони требало да пресретне непознате нападаче.

Кад је земаљска предстража на удаљености од тридесет милијарди километара јавила да се приближава добро наоружана васионска флота, људи су одлучили да јој пошаљу у сусрет десет хиљада ратних свемирских бродова. Земаљски главни штаб закључио је да ће то, по свим наговештајима, бити битка за опстанак.

Свега тога се Боб Керсон сетио, али то уопште није пружало објашњење како се нашао на врелом плавом песку неке непознате планете. Нигде није видео свој свемирски брод, али ни – небо! Плава полулопта од око 250 метара у пречнику, начињена од неке неодређене материје, налазила се изнад њега.

Керсон устаде са тла да разгледа околину. Осим песка, видео је камење и стене, као и неко жбуње – све плаво. Испод једне стене истрча гуштер, такође плав. Све је било плаво у том непознатом свету, осим једне црвене лопте, отприлике метар и по у пречнику, која се налазила далеко од њега, уз руб полулопте што је замењивала небо.

Истог тренутка у његову свест почеше безгласно да се урезују речи: „У овом простору и времену видим две врсте интелигентних бића спремних да зарате. Исход би био потпуно уништење једне и пад друге у првобитну заосталост из које јој не би било повратка. То се не сме догодити".

– Ко... ко ми се то обраћа? – прошапта Керсон.

„Припадник расе која је достигла врхунац свог развоја и далеко премашила оно што би Земљани достигли у току следећих десетак хиљада година баш као ни они које ви називате нападачима. Одлучили смо да не дозволимо да се сукобите. Ја ћу из времена и простора уклонити само једну флоту, а другу сачувати нетакнуту. Једна од две супротстављене цивилизације ће преживети... Издвојио сам из обе флоте по једну јединку, тебе и једног нападача. Ви ћете се борити, наги и голоруки, у условима подједнако неповољним за обојицу. Победник ће сачувати своју врсту. Ако ти погинеш, то ће истовремено бити и крај Земље и Земљана.

Речи су престале да теку и Керсон погледа према црвеној лопти. Нападач му се приближавао. Земљанина запахну талас мржње који је допирао од непознатог као нешто материјално, чврсто и ужасно. Лопта се примицала толико брзо да Керсон схвати да јој не може умаћи. Још десет метара, пет, и... онда се лопта укочи.

Нешто је задржало лопту, као да је ударила у невидљив зид, који се, по свему судећи, простирао од једног до другог краја полулопте и делио простор што га она покрива на две једнаке половине јер лопта се котрљала дуж зида тражећи на њему отвор. Узалуд! Није га било.

Керсон приђе зиду и додирну га: чинило му се да је од провидног челика пресвученог провидном гумом. Он се пропе на прсте да провери колико је зид висок. Није му могао домашити крај, а било је јасно да се кроз њега некако може проћи јер би иначе борба с нападачем била немогућна.

Лопта је стајала иза зида насупрот Керсону, па ју је он могао добро разгледати. Нигде није открио трагове ма каквих органа. Једино су се по површини видела некаква равномерно распоређена удубљења, нешто као огромна уста са крстастим прорезом. Ваљда њих десетак. Изненада из двоја уста сукну по један дугачак, чврст пипак са оштрим рожастим клештима на крају, или можда штипаљкама.

ТО НИЈЕ БИЛА БОРБА ЗА СОПСТВЕНИ ЖИВОТ, ВЕЋ ЗА ОПСТАНАК ЧОВЕЧАНСТВА, А ИЗ ЧУДОВИШТА КОЈЕ ЈЕ КЕРСОН МОРАО ДА САВЛАДА ЗРАЧИЛА ЈЕ НЕОПИСИВА МРЖЊА.

Док је посматрао то необично биће из неке далеке галаксије, тако различито од њега, Керсона упркос врућини подиђе хладна језа. Нагонски је осећао да та лопта мисли на исто толико различит начин колико се по спољашности разликује од њега. Наслутио је да та лопта вероватно има телепатске моћи јер је опет осетио како га запахњује талас мржње. Ипак је одлучио да покуша да склопи мир. Интензивно је помислио: „Зар се не бисмо могли споразумети? Свемир је довољно велик за обе наше врсте!"

Одговор му је као огањ обузео читаво тело. Био је то вихор мржње и убилачког нагона који су га за тренутак омамили. Онда се усправио и гласно одговорио:

– Добро, значи, борба на живот и смрт!

У том тренутку из једног плавог грма истрча плави гуштер и нађе се пред црвеном лоптом. Одмах се појавише два пипка и један штипаљком зграби животињицу, а други стаде да јој откида ноге. Гуштер је пиштао, па најзад утихнуо, као да је угинуо. Лопта га нехајно завитла према Керсону и он пролете кроз невидљиви зид. Човек брзо пружи руку да опипа препреке: још је била ту.

Истог трена лопта дохвати један камен и хитну га на Керсона. Погодио га је у ногу и дубоко посекао. Већ је и Земљанин узвратио хитац каменом и такође ранио лопту. Али, пре него што је стигао да дохвати други, лопта је толико узмакла да му је била ван домашаја.

Керсон приђе зиду и положи шаку на њега док је другом бацао песак на њу. Зрнца су пролазила кроз зид око шаке. Можда зид не пропушта само органске материје? Не! Мртви гуштер је пробио зид, а он је и мртав органска материја! Покушао је са живим гуштером: он се одбио од зида.

Значи, зид је препрека за све живо. Само мртва бића и неорганска материја могу проћи кроз њега.

Пошто је то закључио, Керсон погледа рану на нози. Нигде није било воде да је очисти. При тој помисли он осети силну жеђ. Узалуд је, лако храмајући, обишао свој део борилишта, од воде ни трага. „Ако убрзо не победим противника, изгорећу од жеђи", помисли и закључи да више не сме губити време.

При дну једне стене нашао је шиљат камен који је имао облик ножа, а од стабљике плаве биљке начинио појас за који је заденуо камени бо-

деж, тако да му руке буду слободне. Затим је од камења почео да слаже више гомила: то ће му бити муниција за гађање непријатеља.

Гуштеру који се појавно испод једног камена Керсон, не прекидајући рад, добаци: – Здраво, мали!

– Здраво! – одврати гуштер.

Керсона више ништа није чудило на плавој планети. Погледао је шта ради црвена лопта и видео како такође од стабљика биљака плете уже и крајеве везује за корење. Очигледно гради неку врсту катапулта да би бомбардовао непријатеља. И заиста, убрзо једна „граната" разруши Керсонову гомилу камења, али при том кресну велика варница. Ватра! Тако су је палили и људи на првим корацима живота на Земљи: крешући камен о камен...

Зачас је Керсон од сувих биљних стабљика запалио ватрицу. Сад ће на лопту упућивати ватрене пројектиле: суве, запаљене стабљике око камена, а бацаће их хитаљком од издубљеног камена и исплетеног ужета!

Другим ватреним хицем Керсон је запалио лоптин катапулт, али непријатељ је одмах почео да гради нови.

Присећајући се сазнања о животу првих људских заједница, Керсон се сетио и копља. Да, могао га је начинити од каквог подужег оштрог камена. Или чак и харпун ако копље веже ужетом од биљних стабљика. Начинио је и стреласти врх на копљу, а уже везао за зглавак на десној руци.

Сад је био добро наоружан, али нога га је све више болела, па се бојао да је рана затрована. Пошао је према својој ватри да је подстакне, кад иза себе чу глас:

– Хеј! – био је то гуштер. – Доћи, убити рањеног. Он мучити се! – И животињица пође према оном гуштеру што му је лопта покидала ноге. Био је још жив, тихо цвилео и превијао се од болова. Једним потезом ножа Керсон му прекрати муке. Онда се усправи и замисли:

„Тек сам сад ја убио гуштера. Значи, био је жив кад је пролетео кроз зид. Жив, али без свести!... Дакле, зид није представљао препреку за жива бића, већ само за свест! Добро је то смислио режисер читавог овог двобоја!"

Сад је Керсон знао шта треба да учини.

Лопта је била заокупљена градњом новог катапулта.

Керсон провери како су му закачени нож за појасом и харпун на руци, дохвати један камен, па се наслони на невидљиву ограду. Још један поглед на црвену лопту и онда се каменом удари по глави...

Оштар бол на слабини вратио га је к свести. Не померајући се, мало је отворио очне капке и видео да се пробио кроз невидљив зид. Бол на слабини потицао је од камена који је непријатељ хитнуо на њега. Очигледно је лопта желела да провери је ли њен супарник мртав. Керсон остаде непомичан. Само су му капци били одшкринути. Напрегао се да одагна све мисли из свести како их лопта својом телепатском моћи не би прочитала.

Лопта му се лагано приближавала, а њена мржња и жеља за убијањем толико су засипали Земљанина да је готово осећао физички бол. Заиста, с том врстом човечанство никада не би могло живети у миру.

Кад је црвена лопта била на два корака од Керсона, он сакупи сву снагу и хитну харпун у тело непријатеља. Камени врх дубоко се зарио у лопту која устукну. Затегнувши уже харпуна, Керсон се опет примаче непријатељу.

Два пипка са штипаљкама настојала су да пресеку уже, а остали се усмерише ка Керсону. Он је већ био потегао нож и снажно убадао лопту. Она му је пипцима кидала кожу и месо, али он је ударао, ударао...

Најзад лопта клону и оста непомична.

Кад је Керсон дошао к себи, налазио се у својој свемирској летелици. На екрану пред њим указа се лик команданта извиђача, генерала Брандера.

– Врати се! – говорио је генерал са свог командног брода. – Битка је завршена. Ми смо победили!

Керсон лагано укључи аутоматског пилота и подеси га за повратак, па дохвати посуду с водом. Био је ужасно жедан.

Да ли је заиста доживео све оно чега се сећао или је то био само сан, питао се Керсон. Подигао је десну ногавицу и спазио ожиљак од ране. На грудима и рукама такође је имао ожиљке али су били бледи, као да су ране одавно залечене. Дакле, доживео је...

Кад је стигао код команданта, овај га дочека ведар и насмејан:

– Керсоне, то је било невероватно! Испалили смо само једну салву на нападаче, а ватра као да се сама преносила с брода на брод. За трен ока читава непријатељска флота била је уништена као да се истопила. Заиста штета што нисте видели тај призор. Било је невероватно узбудљиво!

Керсон се насмеши. Здрав разум говорио му је да би испао највећи лажов свих времена ако макар покуша да објасни шта је доживео. Зато климну главом и одврати:

– Да, генерале, штета што сам пропустио тај узбудљив тренутак!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	РАСНОСТ	ХОЛИВУДСКА ГЛУМИЦА	ВРЕМЕШАН	ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ТАРНЕР	ДАТИ ПРВУ ПОБУДУ	РИМСКИ ГОВОРНИК МАРКО ТУЛИЈЕ	ОПШТИНСКО ПОДРУЧЈЕ (МН.)
ДЕЛИЋ, ТРВИНА							
КОЈИ ОДГОВАРА ИСТИНИ							
ПОСТАЈА							
ВРСТА РАДНИКА, ПОСТАВЉАЧ ТЕРАЦО							
РЕКА У СССР, ПРИТОКА УРАЛА			ГРУБО СУКНО	ЈЕЗЕРО У СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ / ГРАД У ИТАЛИЈИ			
ИТАЛ. ПЕВАЧИЦА СУЗИ / "ПИКО"							ПРАВАЦ У ЛИКОВНОЈ УМЕТНОСТИ
САБРАНО, СРЕЂЕНО / ВЛАДАВИНА						"ФОСФОР" / СМИРЕНА ЖЕНА	
ЗНАК ЗА НИКАЛ			ПРИТОКА ДУНАВА / СТИЛСКА ФИГУРА				
ВРСТА МАКЕДОНСКЕ ЧИПКЕ				СТАЊЕ ОНОГА КОЈИ ЈЕ ОЋЕЛИЧИО	"МАГИСТАР" / НАТЕРНУТИ		
ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ							
							НАПАД, АТАК
КИДНАПЕР	СТУПАЊ / ЕПСКО ПЕСНИШТВО						
"ЕАСТ" / НАПИТАК ПРЕ ЈЕЛА		ЖЕНСКО ИМЕ / ЗАМЕНА РЕЧИ ДРУГОМ					
"АМПЕР" / ВАРИЈАНТА							
ВАЉКАСТ ДРВЕНИ СУД (МН.) / "МЕТАР"					"АЛУМИНИЈУМ" / ОСТРВО У НОРВЕШКОЈ		
						ОТАЦ (СЛОВ.)	
ЖБУНАСТА БИЉКА / РАЗУМ	САВЕЗНА ДРЖАВА САД						АУТО-ОЗНАКА ИВАНГРАДА
УТРНУТИ СИЈАЛИЦУ							
АУТО-ОЗНАКА МАКАРСКЕ			ОТИСАК СТОПАЛА				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Биоково, остатак, Славија, тапетар, помазити, нит, син азил, На, Ца, Иса, цент, в, динарац, ојарити, Габен, д, о, есеји, дуг, Ат озон, ке, вазелит, Шлибар, туђи, к, ид, Треба, нарамак, ананаси.

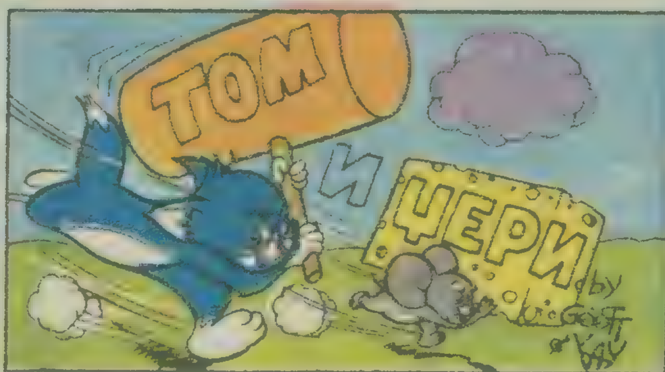
ТОМ И ЏЕРИ

...А НАЈВАЖНИЈЕ ОД СВЕГА ЈЕ ЗНАТИ ДА СУ МАЧКЕ ГЛУПЕ И НЕОБИЧНО ОГРАНИЧЕНЕ!
СВЕ САМ ВАС ЧУО! ДО ПОСЛЕДЊЕ РЕЧИ!

А ЈЕ Л' ТИ ВЕРУЈЕШ, ЏЕРИ, У ТЕ ПРИЧЕ?
СВАКУ РЕЧ!
И ТО САМ ЧУО!

А САД ИЗИЂИ, ЏЕРИ, И СВЕ ТО ПОНОВИ!
НИСАМ ВАЉДА ПАО С МАРСА!

АКО САМ ЈА ГЛУП, ТИ СИ ОНДА КУКАВИЦА!
ТО ЈЕ УВРЕДА, ТОМЕ, И ОНА ЋЕ ТЕ СКУПО КОШТАТИ! ПУСТИЋУ МОЈЕ МАЛЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

КАКВЕ ТО МАЛЕ ПРИЈАТЕЉЕ ИМАТЕ?
ТО СУ ТИ МАЛЕ, ЦРНЕ И БРЗЕ СКОЧИ-БУБИЦЕ!

УПОМОЋ! ТО СУ БУВЕ!

ТРАС

ЈЕ СИ Л' ВИД'О? ДА НИЈЕ ГЛУП, ОН БИ БАР ОТВОРИО ВРАТА!

БЛУЗОН ЗА ПРОЛЕЋЕ

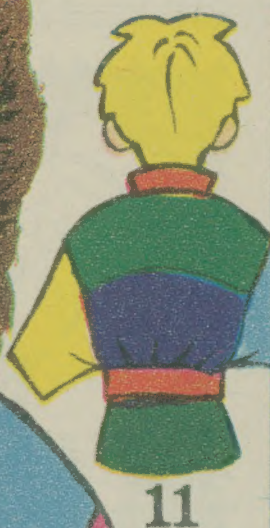

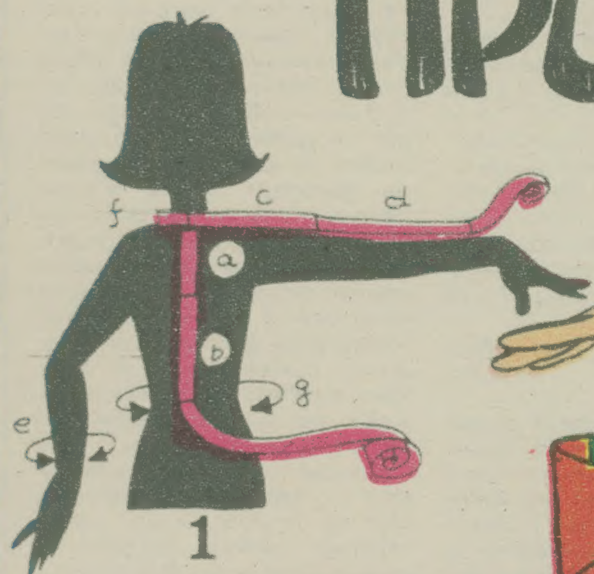

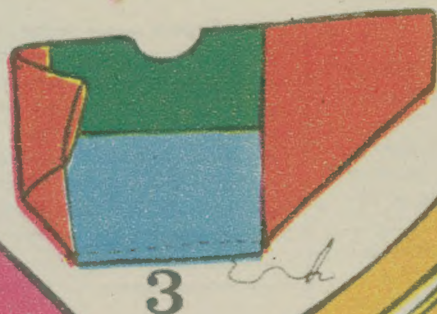

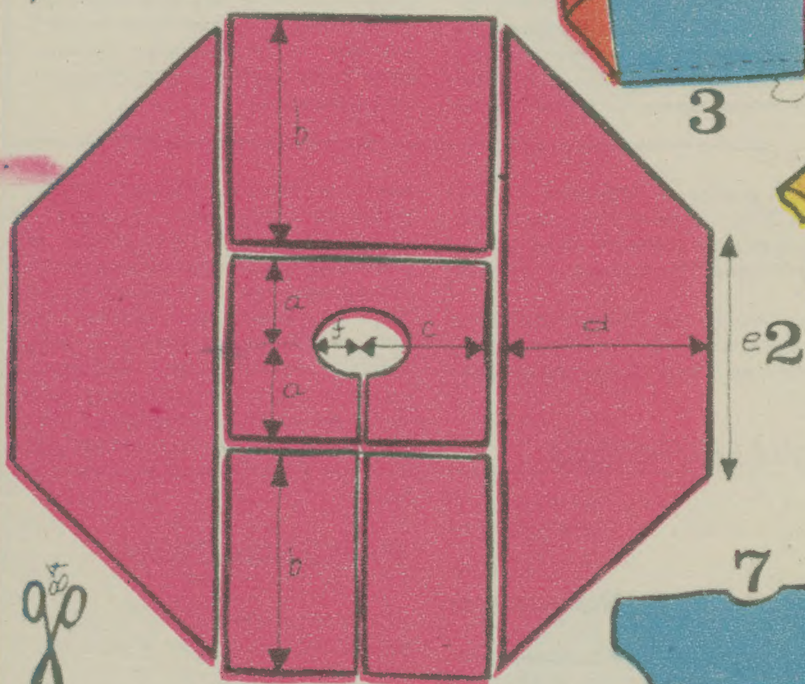

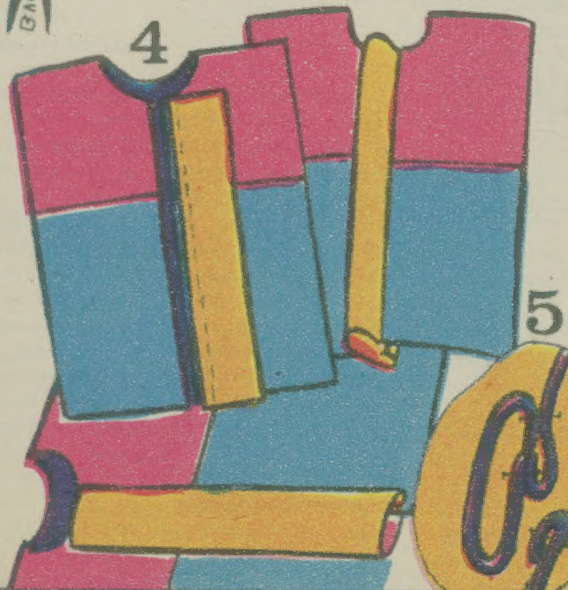

10

Овај модерни блузон једноставног кроја дечаци и девојчице могу да носе као блузу или танку јакну. На црт. 1 дате су мере које треба узети: г и е су обим струка и рукава (мисли се на отвор рукава). Крој са коришћеним мерама дат је на црт. 2. Материјал: пуније платно, кепер, америкен, балон свила. Потребне су вам отприлике четири дужине (а + б) једне ширине. Блузон можете да направите и од неколико комада материјала различитих боја тако да сваки део буде другачији али од исте врсте материјала јер ако се, рецимо, мешају балон свила и кепер, рубови ће се кривити, а при прању један материјал може да се покупи више од другог.

Сви делови најпре се споје као на црт. 2, осим дуж предњег дела где ће се блузон закопчавати, па тек онда зашију рукави с доње стране (црт. 3).

Лајсна дужине а + б и ширине 10 cm, која служи за закопчавање, зашије се дуж предњег прореза (поступак се види на црт. 4). На црт. 5 је лајсна у пресеку.

За појас се исече лајсна широка око 18 cm, пресавије напола по дужини, зашију две кратке ивице па се преврне као на црт. 6. По ивици око струка јакна се набере да буде дужине г и да одговара дужини појаса. Појас се зашије са лица као на црт. 7, па се преврне (црт. 8) и зашије по унутрашњем рубу. Како то изгледа у пресеку види се на црт. 9. На исти начин пришива се и крагна – то је лајсна ширине око 6 cm, а дужине колико износи прорез око врата, што ћете директно измерити на својој јакни додајући неколико центиметара због поруба.

Блузон можете да закопчавате на класичан начин, али крупне металне копче су модерније и најбоље ће их занитновати мајстор. Готова јакна (спреда и с леђа) види се на црт. 11.

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

11001 БЕОГРАД ** МАКЕДОНСКА 29

Писмо недеље

НЕШТО СТАРО И НЕШТО НОВО

Драги Забавниче,
Пишем ти четврти пут и молим те да ми одговориш на два питања. Реци ми да ли ће на странице овог часописа бити унета рубрика у којој би читаоци могли да кажу нешто о „Забавнику (похвале, примедбе, предлоге) и да ли су тачне приче да ће се укинути усмерено образовање као и описне оцене из ликовног, физичког, музичког, основа домаћинства и ОТО–а.

ЕТА,
Београд

Забавник нема потребе да уводи нову рубрику у којој би читаоци могли да износе своје критике и предлоге јер таква рубрика већ постоји – „Мала пошта". Зар ниси приметила да писма са идејама и примедбама наших читалаца објављујемо управо на овим страницама?

А сад да пређемо на усмерено образовање о чијем укидању нема ни говора. Од самог почетка његовог увођења знало се да ће се оно током праксе мењати и прилагођавати потребама друштва. Досадашња пракса показала је да нека решења усмереног образовања треба да претрпе измене и дограђњу, а увођење неких новина предвиђа се тек у школској 1985-86. години. Пре свега то ће бити смањивање броја образовних струка (сада их има 37, а биће их највероватније 25) јер је установљено да неке струке не одговарају потребама привреде. Друга новина састојаће се у допуни заједничке основе (прва два разреда). Односно, у први и други разред увешће се неки нови предмети из струке за коју ће се ученик определити приликом уписа у школу. Наравно, даље би се и неке могућности промене занимања, ако ученик установи да је „промашио професију".

Описне оцене из предмета које си набројала највероватније ће се укинути јер, према тврђењу актива наставника, овакво оцењивање је изменило став ученика према овим предметима и то нагоре. Значи, опет ће се увести старо, бројчано оцењивање.

ХРАБРИ БАЦА

Једном сам чуо да је неки мали партизански курир у бици на Неретви заробио једног немачког официра. Реци ми нешто о томе.

СРЂАН,
Тузла

Тај курир звао се Предраг Стојковић Баца, а ево како је то било. Трећег марта 1943. командант друге пролетерске дивизије упутио је овог шеснаестогодишњег момчића из Раче крагујевачке да

штабу четвртог батаљона однесе вест о томе да је почетком марта главна оперативна група успела да натера на повлачење немачку 717. дивизију и борбену групу „Фогл". Баца је на задатак кренуо друмом Прозор – Горњи Вакуф, а када је зашао у шуму, наишао је на неког немачког официра. Храбри курир га је ту заробио, захваљујући својој довитљивости, а онда га је одвео у штаб бригаде. Тамо је установљено да је овај немачки војник заправо мајор, а Баца га је затекао у шетњи у непосредној близини свог штаба. У штабу бригаде одмах је начињена фотографија малог курира и немачког официра која је касније обишла свет, а сачувана је и до данашњих дана као документ о подвигу овог младића.

ВИСИНА НИЈЕ ПРЕСУДНА

„Забавник" читам већ четири године, а сада ти пишем први пут. Хтела бих да идем у војску, али сам ниског раста. Имам 16 година и висока сам 158 cm. Желела бих да ми одговориш да ли су потребни нека одређена висина и тежина који представљају услов за пријем у војску као и да ли морам имати сагласност родитеља. Такође бих молила да ми кажеш још нешто о служењу војног рока за жене.

ЧИТАТЕЉКА
из Т. Ужица

За пријем у војску није одлучујућа висина, али је зато важна тежина. Она мора одговарати висини, што значи да не смеш бити ни много дебела али ни претерано мршава. Такође треба да знаш да засад још у војску не можеш јер се малолетне девојке не регрутују, а кад будеш напунила осамнаест година сагласност родитеља ти неће бити потребна, као уосталом ни за многе друге ствари.

Пријем у војску врши се у управи војног округа. Жене војни рок служе у свим родовима и видовима војске, изузев у оклопним јединицама. Смештене су у касарнама, као и мушкарци и имају исту војну обавезу. Чак је и униформа иста. Једино за излазак у град жене-војници облаче сукње и на главе стављају берете. Девојке које су завршиле средњу школу могу похађати школу за резервне официре.

НАШЕ СФИНГЕ

Молим да ми одговорите на питање: Колико је стара Сфинга?

ДАРКО ПРЕРАДОВ,
Сента

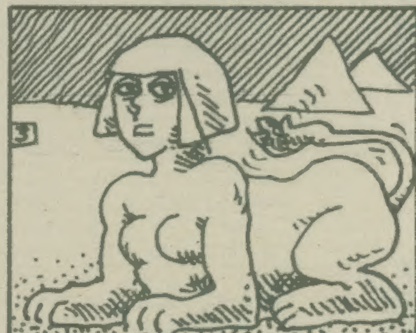

Сфинга, неман са крилатим лављим телом и женском главом и грудима, у старом Египту симболички је приказивала владара. Најстарија сфинга, уједно и најпознатија је она која се налази у Гизи, у близини Каира. Она представља фараона Кефрена, а потиче из 2250. године пре наше ере. То је уједно и највећи познати кип сфинге висок 20 метара, а дугачак 73,5.

Две египатске Сфинге донео је и цар Диоклецијан у своју палату у данашњем Сплиту где се и сада чувају.

НИШТА БЕЗ ПРЕГЛЕДА

Да ли може и смије да се уклони бен са тијела? Како се то ради?

Ђ. П.,
Мркоњић-Град

Да ли сме да се одстрани младеж који имаш, могу једино да кажу дерматолог и хирург пластичар али после прегледа. Они ће наиме видети да ли постоје услови да се хируршки захват изведе без каснијих последица по твоје здравље.

ДЕВИЗНИ ЧАСОПИС

Пошто сам јако заинтересован за информатику, молим те да ми кажеш како могу да се претплатим на часописе: „Microcomputer printout" и „Recreational Computing" као и колика је претплата.

ОБРАД ВАГИЋ,
Загреб

Ниси нам рекао у којој земљи се издају ови часописи, али претпостављамо да су то Енглеска или Америка. Ипак свеједно је јер, на жалост, претплату на стране часописе са како се то каже „конвертибилног подручја" за сада не може да изврши појединац већ само нека радна организација и то искључиво преко установе која се бави наручивањем и увозом страних часописа „књига („Југословенска књига" или „Младинска књига" на пример). За сада претплата може да се изврши за часописе из СССР, Чехословачке, ДДР и осталих такозваних источних земаља.

МИРИШЉАВА СМОЛА

Моја мама користи прополис као лек за све и свашта, па бих те зато молила да ми нешто напишеш о њему.

ТАЊА,
Аранђеловац

Прополис је лепљива пчелиња смола којом ови инсекти зачепљују шупљине кошница, премазују унутрашње зидове и врше разне „поправке". Исто тако, ако се у кошницу увуче неки уљез, буба или миш на пример, пчеле га прво убију убодом жаоке, а онда његово тело, које не могу да изнесу напоље премазују прополисом како оно трулењем не би загадило кошницу. Материјал за прополис пчеле скупљају с грана и пупољака дрвећа и другог биља. Састоји се од смесе биљних смола (50–55%), цветног праха, чађи и других материјала који пчеле налазе у својој околини, а у кошници још додају восак (око 30%).

Антибиотичка својства прополиса позната су још од давнина. Он

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Ewa Korzeniowska, Stowckiego 44/1, 43300 Bielsko Biala, Polska има 29 година, воли географију, историју, археологију, филм, фотографију и музику; језик дописивања пољски, енглески и руски.

Сања Шкаро, Марјановићев пролаз 2/14, 41020 Нови Загреб – Утрине' и Ива Север, Скоков пролаз 10/6, 41020 Нови Загреб – Утрине – имају по 12 година, иду у VI разред и добре су пријатељице, желе да се дописују са две девојчице истог узраста.

Михајло Маша, Моше Пијаде 136, 21201 Руменка – има 17 година, воли музику и спорт, одговара свима.

делује бактерицидно и бактериостатски на стрептококе, стафилококе, изазиваче паратифуса, плућну и кожну туберкулозу, а успешно лечи и хроничне екцеме и парадентозу. Ипак, ако нека од ових болести узме маха прополис као лек није довољан и треба се обавезно обратити лекару.

И још нешто! Сем као лек прополис се може користити као освеживач ваздуха у соби. Ако ставимо мало прополиса на угрејану плочу штедњака или на пећ, просторијом ће се проширити веома пријатан цветни мирис.

КРАТКОНОГИ ЛОВАЦ

Имам пса јазавичара. Реците ми одакле потиче та врста и да ли може да се дресира?

ИВАН БЕРТА,
Матије Гупца 67
Стара Пазова

Због своје интелигенције, тврдоглавости и симпатично-смешног изгледа јазавичар спада међу најомиљеније псе. Али, онај који га добро не познаје тешко може поверовати да ова слатка кратконога куца може бити љути противник лисице или јазавца и то у борби под земљом, у јазбинама. Јазавичар је пре свега ловачки пас иако га веома често држе и као кућног.

Неки аутори сматрају да су преци јазавичара приказани на споменицима старог Египта, али то никако не значи да овај пас потиче одатле јер су и у Перуу и у Мексику пронађени мали кипови који представљају јазавичара веома сличном египатском.

Ипак, што се порекла тиче, сигурно је да овај пас од давнина живи у Немачкој где је током година одабиром и укрштањем добо у квалитету па се ова земља сматра његовом домовином.

Што се дресуре тиче овај ловачки пас који се одликује изврсним њухом, будношћу и издржљивошћу пре свега може се

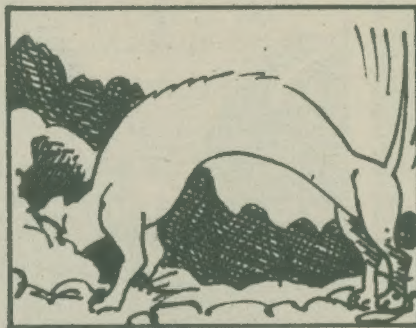

обучавати за лов. Посебна „школа" за јазавичаре код нас не постоји, али те можемо обрадовати вешћу да ће „Забавник" ускоро почети да објављује кратку школу дресуре паса.

ЗБРКА ОКО ПЕТЛА

Хоћеш ли, молим те да ми објасниш шта је то галиматијас?

ГОРАН,
Никшић

Галиметија, реч која долази од француског galimatias, значи збрку речи, неразумни, несувисли говор, или спис, бесмислицу, „купусарију". Овај израз је непознатог порекла, а за њега је везана једна анегдота. Наиме, један француски адвокат је на некој судској расправи забуном на латинском уместо gallus Mathiae (Матијин певац) рекао galli Mathias то јест, певчев Матије. Међутим, највероватније је да овај израз ипак потиче од грчког gallus – петао и грчког matheia – знање, дакле, знање једног петлића, то јест никакво знање.

УГЉЕНИСАНА СТАБЉИКА

Драги Забавниче,
Као твоја редовна читатељка претпостављам да сам заслужила један мали одговор на питање: како да што дуже очувам цвеће у вази?

ВОЈКА,
Приштина

Свежина цвећа у вази може да се продужи тако што ћеш доњи део стабљике, два до три центиметра од реза, сагорети на пламену алкохола или гаса. Тако угљенисана површина олакшава продирање воде у цвет. Наравно, сви знамо да вода у вази мора увек да буде свежа и чиста, а треба је сипати у што јачем млазу како би се створио што већи број ваздушних мехурића. Познато је да се у усталој води развијају гљивице и бактерије које штете цвету и смањују његов век у вази.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Соња Јашовић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276,00 динара, полугодишња 552,00 динара, годишња 1.104,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Skr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

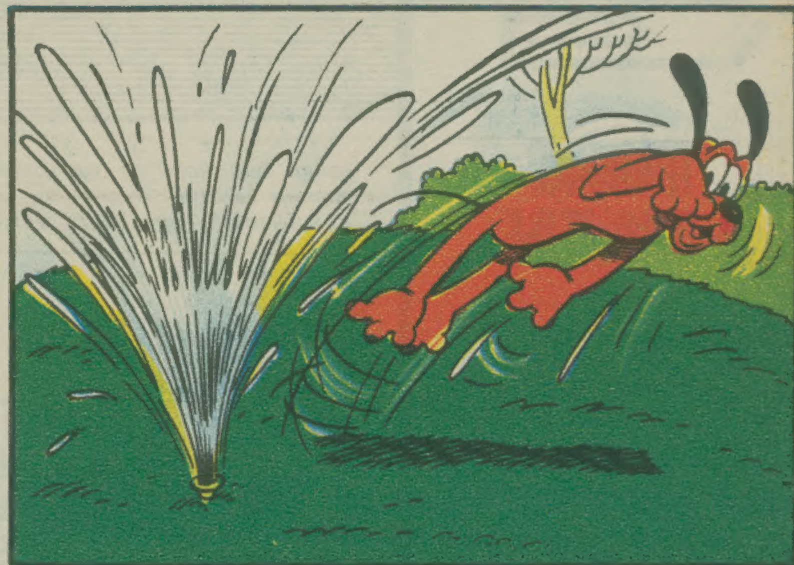

ГРАДСКА ЧИСТОКА
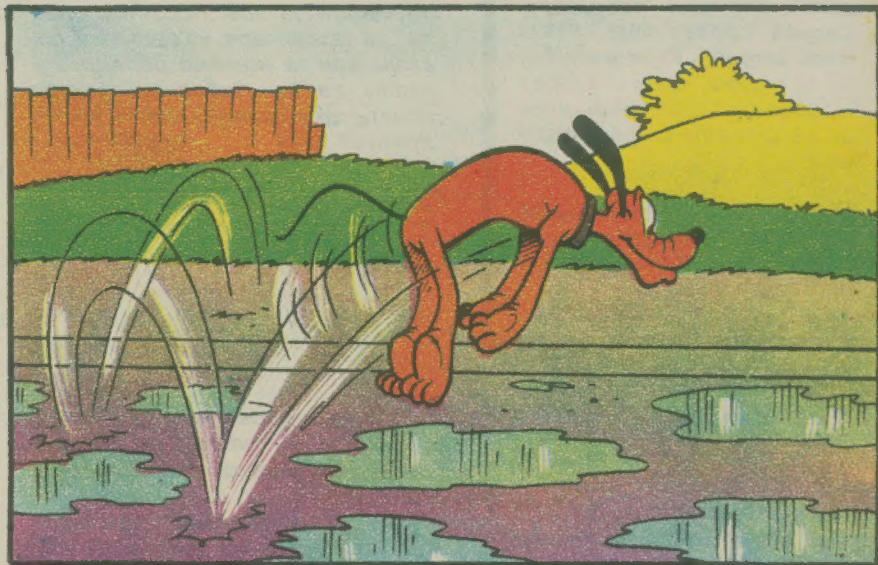
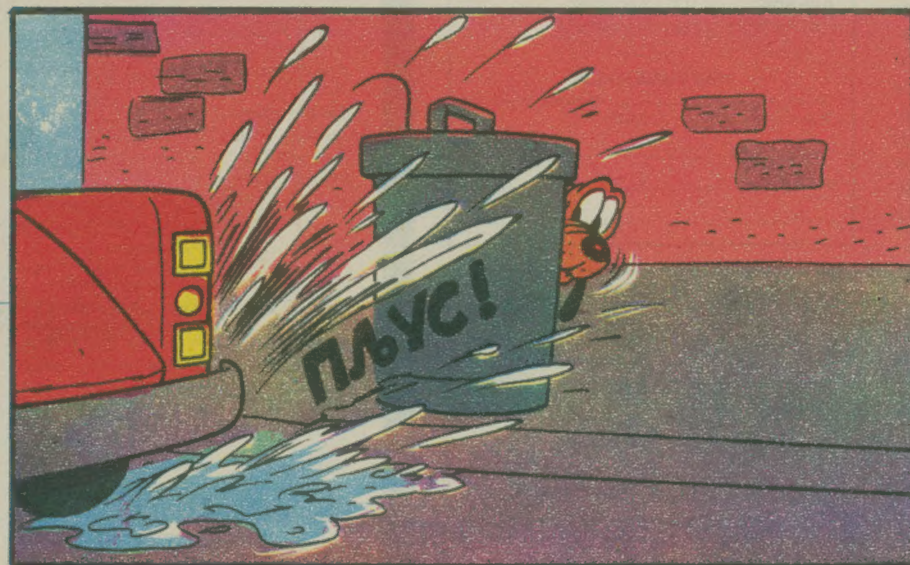
ПЉУС!
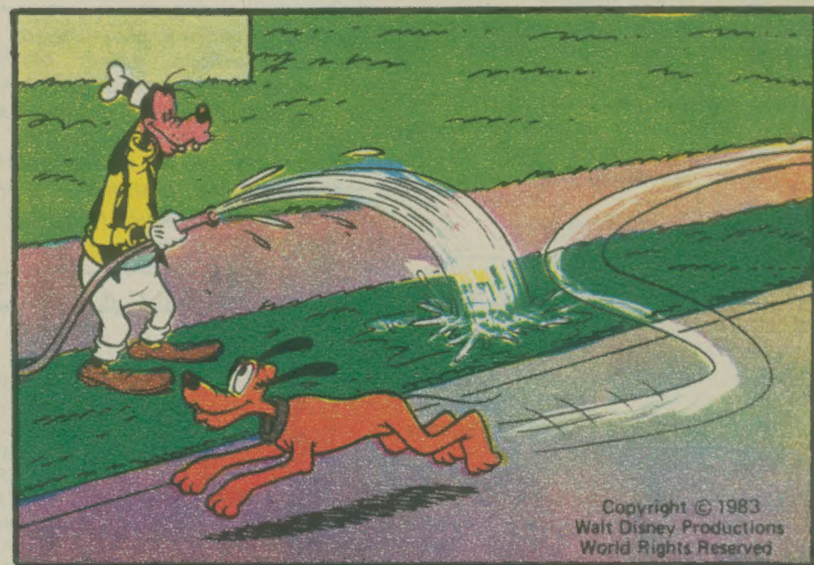
Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved
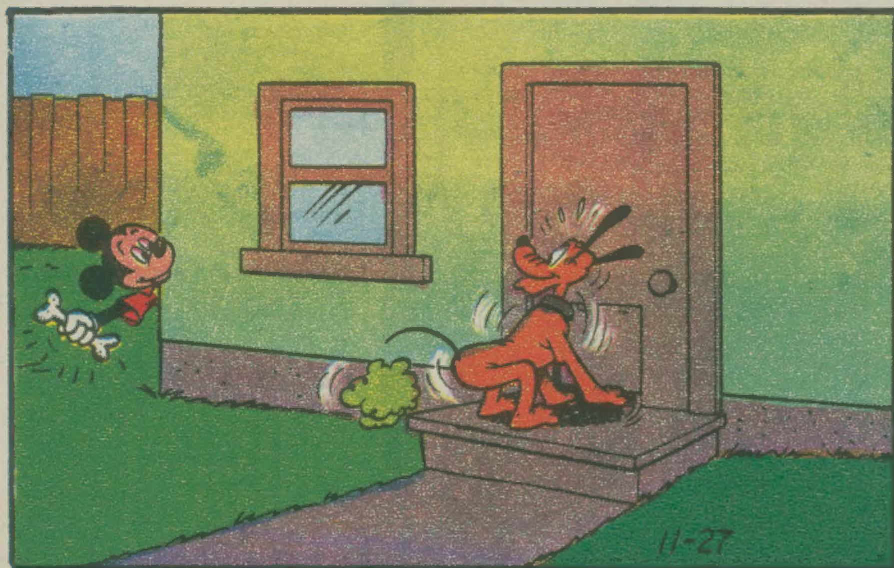
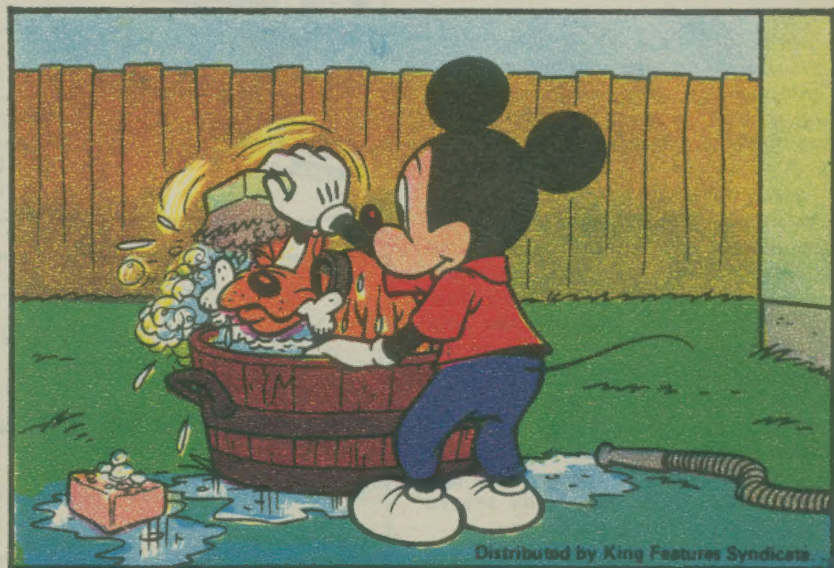
Distributed by King Features Syndicate